

UiT Norges arktiske universitet

Institutt for samfunnsvitenskap

Soomaaliyeey toosoo «Somaliere vær årvåkne»: Somalisk nasjonalsang fram til 2012

En kvalitativ dokumentanalyse av samfunnsdeltakelse hos unge ressurssterke norsksomaliere

Towfik Mohamed Nure

Masteroppgave i Sosiologi ved UiT, SOS-3900, mai 2022

Forord

Å skrive denne masteroppgaven har vært en ren glede. Jeg har til tider vært overfokuset på studien noe som har påvirket mitt sosiale liv, men det har til gjengjeld gitt meg en livslang læring om hvordan man skal jobbe strukturert når man skal skrive en akademisk studie.

Det har også vært faglig utfordrende og kanskje ekstra utfordrende for meg som kom til Norge som 14 åring, uten noen form for skolegang. Men med litt ekstra arbeid og stor hjelp fra mange mennesker kan jeg endelig si at jeg er ferdig med min mastergrad, som den første i min familie.

Jeg vil takke min veileder Kari Dyb med den hjelpen som jeg har fått underveis i skriveprosessen. Jeg vil også takke Unn-Doris Karlsen og Marit Anne Aure for vellykkede seminarer i startfasen av dette prosjektet.

Sist, men ikke minst vil jeg takke min mor Hajara Adam Hassan, for å ha ofret alt for at vi kunne få et bedre liv. Alt jeg har oppnådd og kommer til å oppnå er takket være deg

Sammendrag

Formålet med denne studien er å utforske unge ressurssterke norsksomaliernes samfunnsdeltakelse i Norge. Studien tar for seg dokumenter hvor unge norsksomaliere kommer med sine ytringer og perspektiver på samfunnet. Dokumentene studien bruker som empiri, kommer fra forskjellige felter, som musikk, dikt, TV-serier, digitale intervjuer, som er hentet fra podkast, Youtube og TV programmer. I tillegg inneholder dokumentene utvalgte avisartikler hvor disse unge norsksomalierne er omtalt, innspill de har kommet med i form av kommentarer sitert i disse sakene og avisinnlegg hvor unge norsksomaliere skriver sine ytringer, samt innlegg delt på deres sosiale medier som Facebook og Instagram. Store deler av studien er rettet mot hvordan disse individene forholder seg til de to etniske tilhørighetene de har og hvordan de balanserer dette, samt hvordan de forholder seg til de negative assosiasjonene medier og samfunnet assosierer med innvandrere generelt og norsksomaliere spesielt. Studiens hovedformål er å nyansere bilde av norske med somaliskbakgrunn, og utgangspunktet for det er at tidligere forskning og den offentlige debatten har formidlet norsksomaliere som problematiske og en vanskelig gruppe som ikke lett kan integreres i det norske samfunnet.

Videre koples empirien mot sosiologisk teorier og tidligere forskning hvor det vises likheter, forskjeller og tendenser. De teoriene som brukes i denne dokumentanalysen er bl.a. WEB Du Bois sin teori om dobbeltbevisstheten, sløret og andreordenessyn. Stuart Hall og Anthony Appiah sin analyse av rase, etnisitet og nasjonalitet og Bauman sin teori om globalisering mfl.

Innhold

Sammendrag.....	2
1 Innledning.....	1
1.1. sosiologisk relevans.....	2
1.2 Begrepsavklaringer og bakgrunn.....	3
1.2.1 begrepene Diaspora versus norsksomaliere.....	3
1.2.2 Globalisering	5
1.2.3 Identitetsbegrepet	6
1.2.4 “Woke culture”	7
1.3 Problemstillingen og forskningsspørsmål	9
1.4 Studiens oppbygging	9
2. Tidligere forskning	9
3 Teorikapittel	12
3.1 Diskursbegrepet.....	12
3.2 Mediabegrepet	14
3.3 Identitet.....	16
3.3.1 Rase	16
3.3.2 Etnisitet og nasjonalitet	18
3.3.3 Klasse, Kultur og Religion	18
3.4 Identitet som muliggjørende eller begrensende fenomen.....	19
3.4.1 Sløret	20
3.4.2 Tosomhet	22
3.4.3 Andreordensyn	23
3.5 Paradigmeskifte i identitetskonfigurasjoner	24

4 Metode og metodologi.....	25
4.1 utvalg og utvalgsprosess.....	25
4.2 Datatyper og valg av digitale plattformer.....	28
4.3 Validitet og Reliabilitet	28
4.4 Forskerrolle	30
4.5 Forskningsetiske utfordringer.....	31
5 Empiri og analyse.....	33
5.1 Empiri og analyse del 1	33
5.1.1 Hijab, fremmed her og innenfor der	33
5.1.2 Fremmedhets og etniskprofilering fra samfunnet.....	35
5.1.2.1 Ya Allah, ikke la de ha minoritetsbakgrunn	38
5.1.2.2 Vesten mot Østen	40
5.1.3 Fremmedgjort her og fremmedgjort der	43
5.1.3.1 Stigmatisering og marginalisering.....	44
5.1.3.2 Analytisk sammendrag av empiri del 1	47
5.2 Empiri og Analyse del 2.....	50
5.2.1 Nye stemmer i samfunnet.....	50
5.2.1.1 Makt og maktdimensjoner	54
5.2.2 «Fammen» og «Hooden» som ankerfeste og et globalt perspektiv på tilhørighet	56
5.2.2.1 Sted og situasjonssolidaritet	63
5.2.3 Tilhører verken her eller der.....	65
5.2.3.1 Mine identiteter etter mine premisser.....	66
5.2.4 #Hands off my Hijab	71
5.2.5 Muliggjørende praksiser.....	75
6 Avsluttende refleksjoner og perspektiver.....	78
6.1 Hovedfunn i studien	79
6.2 Diskursfelt og temaområder	79
6.3 Individ og samfunn.....	80
6.4 Nye virkeligheter og representasjoner.....	82
6.5 Fremtidig videre forskning.....	82
7 Konklusjon	82
8 Referanser.....	83
8.1 Empirikilder	91
9 Vedlegg.....	95

1 Innledning

Tema for denne masterstudien er unge norsksomaliere i Norge. Jeg skal belyse unge norsksomaliernes selvpresentasjon og samfunnsdeltakelse. Blant spørsmålene studien skal belyse er «hvordan unge ressurssterke norsksomaliere forholder seg til fremmedgjøring og den hegemoniske framstillingen av somaliere i Norge? Moderne medier, både sosiale medier som Facebook, Blogg, Instagram, Snapchat, osv. og kringkastingsmedier som NRK, TV2, Netflix, HBO, Spotify, Tidel, iTunes, som tilbyr filmer, serier, musikk, podkast med forskjellige innhold, har forandret hvordan medier opererer og hvem innholds-skaperen er (Croteau & Hoynes, 2019). Jeg skal, ved å studere unge, ressurssterke norsksomaliernes produksjon av medieinnhold som musikk, bøker, serier, debatter av forskjellig formater, gjøre en sosiologisk analyse av norsksomalisk deltagelse i den norske samfunnsdebatten. Oppgaven skal sette søkelyset på ulike teksttyper som inngår i samfunnsdebatten. Hvordan unge norsksomaliere gjennom aktiv deltagelse i samfunnsdebatten er med å konstruere og rekonstruere det norske samfunnet.

Det 21. århundre har revolusjonert hvordan vi samhandler, og informasjonsflyten har aldri vært bedre enn den er i dag. Med 54% av verdensbefolkning som har internetttilgang, har verden aldri vært mer koplet sammen enn det som er tilfellet i dag (Qiu, 2019, s. 4). Mye av dette skyldes teknologisk utvikling, globalisering og kulturutveksling (Punathambekar & Mohan, 2019; Bauman, 2006). I Norge har 98 % av befolkningen internetttilgang, 99 % har mobiltelefon, hvor 96% av de har smarttelefon, og 73 % bruker sosiale medier daglig (SSB, 21). Med ny teknologi, kom nye måter å kommuniserer på, uavhengig av tid og rom (Giddens, 1991; Enjolras & Eimhjellen, 2018). Dessuten er vi ikke bare passive informasjons-konsumere, men vi har også diverse kanaler vi kan bruke for å bidra med innhold i disse mediene (Croteau & Hoynes, 2019). Vi kan bruk etablerte medier ved å sende inn leserinnlegg og kronikker og vi kan bruke sosiale medier som Facebook, Snapchat, Instagram, Blogg, YouTube osv. for å delta i debatter. På den måten er vi ofte aktive brukere som bidrar til informasjonsflyten. I Norge har det blitt utført studier som viser at unge nordmenn bruker sosiale medier for å delta i samfunnsdebatter, og hvordan dette har tendenser til å demokratisere samfunnet (Eimhjellen & Ljunggren, 2018; Enjolras & Eimhjellen, 2018)

1.1. sosiologisk relevans

Norsksomaliere var den største ikke-vestlige innvandrerguppen i Norge i 2021, med totalt 43 593 individer (SSB, 2021). Dette er et sammenslått tall som inkluderer både første og andregenerasjons innvandrere (SSB, 2021). Altså innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra Somalia. Norsksomaliere har vært en ung befolkningsgruppe i Norge (Horst, 2008). Dette har gjort at det har vært litt vanskelig å studere hvordan de lykkes i samfunnet, fordi mange av medlemmene av denne gruppen har vært under skole og utdanningssystemet (Hermansen, 2017). Samtidig er de overrepresentert i statistikken i de ulike indikatorene for levestandard, og derfor blir denne gruppen sett på som en vanskelig gruppe å integrere i det norske samfunnet (Lie, 2004). De er ti ganger større sannsynlighet for å være arbeidsledig enn den generelle befolkningen (Henriksen, 2007). Somaliere blir ofte framstilt på en negativ måte i offentlig medier og offentlig debatter (Klepp, 2002).

Media er fulle av saker knyttet til innvandring og innvandringstemaet er en aktuell debatt både i politikken og hos folk flest i Norge (Økland, 2013). Ofte handler innvandreredebatten om hvordan nordmenn oppfatter innvandrere, og hvilke synspunkter og perspektiver nordmenn har om temaet (Økland, 2013). Økland skriver «*På grunn av sitt utseende, og også klesdrakt, skiller norsksomaliere seg fra majoritetskulturen, og det har også vært gjenstand for medieomtale, ofte med negativt fortegn, fordi noen av dem for eksempel har vært involvert i forbrytelser*». (Økland, 2013, s. 10). Somaliere har ofte blitt omtalt i medier og ofte med negative vinklinger (Dahlstrøm, 2013). Det har til nå vært mindre søkelys på innspill fra norsksomalierne selv, og dette har ført til at disse gruppene ikke har følt at de blir involvert i debatter og diskusjoner om temaet og dermed har følt seg marginalisert (Fjeldstad, Omland, & Økland, 2013).

Ut ifra det jeg klarer å finne av forskningslitteratur, er forskning som ser på norsksomalierens positive bidrag til det norske samfunnet nærmest fraværende. Derfor er det min overbevisning om at det er behov for mer forskning om denne gruppens «samfunnsdeltagelse». Hvordan er unge og ressurssterke norsksomalieres positive bidrag i samfunnet? I denne studien setter jeg søkelys på bidrag fra norsksomaliere i kulturlivet og offentlige samfunnsdebatter. Jeg er særlig opptatt av hvordan norsksomaliere bruker nye medier til å fremstille seg selv og delta i samfunnsdebatten som foregår både på sosiale medier og vanlige tradisjonelle medier. Videre ser jeg på hvordan sosiale medier kan ha muliggjørende effekt, f.eks. ved å begrense antall portvakter og kanskje til og med eliminere portvakter som man tidligere måtte gå gjennom for å komme til ordet. Ikke bare i

kulturbransjen, men generelt i samfunnet. Studiens formål er å utforske hvordan ressurssterke norsksomaliere bruker sine posisjoner til bl.a. påvirke og komme med andre nyanserte bilder av norsksomaliere enn de negative oppfatningene som har eksistert over lengere tid. Jeg skal forsøke å svare på en problemstilling som går ut på, hvordan norsksomaliere og deres samfunnsdeltakelse er, og hvilke muliggjørende effekter medier eventuelt har for deltakelsen. Dette gjør jeg ved å svare på to forskningsspørsmål som til sammen skal svare på, hovedproblemstillingen som lyder som dette: *Hvordan framstiller høyprofilerte unge norsksomalier seg i samfunnsdebatten og hvilke sosiale praksiser har muliggjørende effekt på norsksomalierens samfunnsdeltakelse?*

1.2 Begrepsavklaringer og bakgrunn

I denne delen av studien skal jeg introdusere noen begreper som er sentrale som bakgrunn for oppgaven. Begrepene synliggjør sentrale debatter knyttet til innvandring og er inkludert i denne delen for å plassere min studie i en større faglig- og samfunnsmessig kontekst.

De begrepene som skal avklares er:

- a. Diaspora versus norsksomaliere
- b. Globalisering
- c. Identitet
- d. «Woke» og «cancel culture»

1.2.1 begrepene Diaspora versus norsksomaliere

Begrepet diaspora stemmer etymologisk fra gresk og betyr spredning eller å flykte og forlate fødelandet. Begrepet ble først brukt for å beskrive Jødernes flukt fra forfølgelse og deres spredning til andre steder over verdens kontinenter, med håp om å en dag vende tilbake til hjemlandet (Kenny, 2013, s.3). I dag brukes ordet til å omfavne ulike innvandrergupper inkludert arbeidsinnvandrere og flyktninggrupper som bor utenfor det de anser som sitt opprinnelige hjemland (Horst, 2008, s. 230). Det disse diasporagruppene har tilfelles er at de har transnasjonale tilhørigheter og en lojalitet som er delt mellom to eller flere stater (Van Hear, 1998). Ifølge Van Hear er det 3 enkle kriterier som må bli oppfylt før man kan kalle en gruppe for «diaspora»

- First, the population is dispersed from a homeland to two or more other territories.
- Second, the presence abroad is enduring, although exile is not necessarily permanent, but may include movement between homeland and new host. And third, there is some

kind of exchange - social, economic, political or cultural - between or among the spatially separated populations comprising the diaspora (Van Hear, 1998, s. 6)

Når det gjelder Somalidiaspora viser Horst at somaliere ikke er en enhetlig gruppe som har en felles interesse, og som jobber upartisk i felleskap mot et felles mål, men er tvert imot en gruppe som jobber ut ifra forskjellige politisk, klan-messig og ideologisk ståsted (Horst, 2008). Det å bruke begrepet diaspora for å beskrive en komplisert og differensiert gruppe som somaliere, gir ikke bare feil oppfatning av gruppen, men også kan eventuelt være til hinder for en sikker og riktig kunnskap (Horst, 2008).

Tidligere studier har vist at ulike klan tilhørigheter har skapt problemer for somaliere som vender til hjemlandet som bistandsarbeidere (Horst, 2013). Andre studie gjort i Danmark har vist at somaliere jobber organisatorisk for å redusere klanbaserte konflikter og jobber for å samle seg som et folk (Kleist, 2008). I denne studien lar jeg være å bruke begrepet diaspora og heller bruke norsksomalier som en samlebetegnelse for dem jeg studerer. Jeg bruker begrepet «norsksomalier» som en generell henvising for studiens deltakere. Dette blant annet for å få dekket deres to etniske tilhørigheter og identiteter i et begrep i istedenfor å bruke «diaspora» begrepet som er mest sentrert rundt tilhørighet til hjemlandet. SSB bruker for eksempel første og andre generasjon innvandrere for skille mellom norskfødte med innvandrerbakgrunn og første generasjon innvandrere som har kommet til Norge i en voksen alder (SSB, 2020). Men det og kan forsterke et «vi» og «dem»-oppfatning mellom grupper i samfunnet. Blant annet kan det å bruke første og andregenerasjon innvandrere være med på og videre marginalisere en allerede marginalisert gruppe ved å begrense eller utsette gruppens aksept som et valid medlem av det norske samfunnet i Norge (Neumann, 2021, s. 114).

Det er 3 grunner til at jeg bruker «norsksomalier» begrepet framfor «diaspora» begrepet. (1) Det å bruke begrepet diaspora kan gi inntrykk av hegemoni innad denne gruppen som ikke er realistisk, noe som ikke er denne studiens hensikt. (2) Det å bruke begrepet diaspora kan forsterke en «vi og dem» relasjon mellom de som blir studert og etniske nordmenn, som absolutt ikke er hensikten med denne masterstudien. (3) De som blir studert i denne studien er transnasjonal individer og grupper som har minimum to stater de har lojalitet og tilhørighet til, og å bruke diaspora begrepet vil bagatellisere deres lojalitet mot det norskesamfunnet og deres tilhørighet til Norge.

1.2.2 Globalisering

Ifølge (Steger, 2013, s. 16) er globalisering: *“the expansion and intensification of social relations and consciousness across world-time and world-space”*. Det er vanskelig å gi en presis definisjon til globaliseringsbegrepet (Steger, 2013). Eriksen definerer globalisering som *«alle prosesser som bidrar til at avstanden krymper og i enkelt tilfeller blir irrelevante»* (Eriksen, 2001, 18). Ofte har fokuset vært rettet mot deler av globalisering som f.eks. økonomisk globalisering med kapitalistisk idealer i front, kulturell globalisering med særlig vestlige normer og verdier som den meste overlegne, ofte kalt for Amerikanisering eller vestliggjøring av verden, som har skapt en oppfatning av vest mot øst (Steger, 2013, s. 2). Denne forståelsen av globaliseringen er i bestefall mangelfull ifølge Steger. Han eksemplifiserer dette ved å bruke verdensmesterskapet (VM) i fotball som var i Sør-Afrika i 2010. Dette for vise at globalisering omfatter mer enn vestliggjøring av resten av kloden. Steger begrunner dette med at det finnes forskjellige globaliseringstyper med forskjellige dimensjoner, som for eksempel, økonomisk globalisering, politisk globalisering, globalisering av kulturer og økologisk globalisering hvor verden prøver å samarbeide for å redusere klima fotavtrykket teknologi og økonomisk utvikling har hatt på miljø og klima (Steger, 2013).

Der Steger (2013) har en optimistisk oppfatning av globalisering, har Bauman (2006) en litt mer pessimistisk oppfatning av globalisering og dens utilsiktede konsekvenser. Globalisering er uunngåelig ifølge Bauman. Den berører mennesker forskjellige og derfor betyr globalisering forskjellige ting for forskjellige individer og grupper. Bauman skriver:

For enkelte er ‘globalisering’ det vi er nødt til å gjøre for å bli lykkelige; for andre er den årsak til all vår ulykke. Men for alle er ‘globalisering’ verdens ubønhørlige skjebne, en irreversibel prosess; det er dessuten en prosess som angår oss alle i samme grad og på samme måte. Vi blir ‘globalisert’ alle sammen – og å være ‘globalisert’ betyr omtrent det samme for alle som er det (Bauman, 2006, s. 23)

For Bauman er «globalisering» lagdelingsfenomen. Et maktforhold hvor de som har makt (eliten) har frihet og evnen til å reise og oppsøke de stedene og rommene, hvor de kan profitere meste, mens de han kaller «stedbunden» eller lokale individer og grupper, ikke har de samme frihetene eller mulighetene til å benytte seg av de egenskapene «globalisering» har å tilby. Dessuten slipper ikke de lokale unna «globaliseringen» om de prøvde. Bauman skriver:

Vi er alle i bevegelse enten vi vil det eller ei, med overlegg eller ved forsømmelse. Vi er i bevegelse selv om vi fysisk står stille; ubevegelighet er ikke noen realistisk valgmulighet i en verden i stadig forandring. Og likevel er virkningene av denne nye situasjonen radikalt forskjellige. Enkelte av oss blir fult og helt 'globale'; andre sitter fast i sin 'stedbundenhet' - et dilemma som hverken er behagelig eller utholdelig i en verden hvor de 'globale' slår an tonen og bestemmer spillereglene (Bauman, 2006, s. 24)

I den globale moderne verden vi nå lever i, spiller geografisk avstand mindre rolle enn det var tilfelle tidligere. På grunn av utvikling innen teknologi, transport og kommunikasjon, har også den geografiske grensen blitt stadig vanskeligere å opprettholde. Grunnen til globaliseringen ifølge Bauman, er hastigheten. Han skriver at: *«alle andre sosialt produsert faktorer som angår etablering, adskillelse og opprettholdelse av kollektive identiteter – som for eksempel statsgrenser og kulturelle barrierer – synes i tilbakeblikk bare å være sekundære virkninger av hastigheten (Bauman, 2006, s. 35)*

1.2.3 Identitetsbegrepet

Det er to hovedretninger innen identitetsforståelse: - den essensialistiske identitetsoppfatningen på den ene siden, og den konstruktivistiske på den andre siden. I post moderne samfunnet, som vi nå lever i, forekommer kulturelle forskjeller eller identitet både som enhet som er lukket i den grad de er absolutistiske, essensialistiske og naturlige, og som Stuart Hall kaller for, *«vevende av forskjeller»* som er av en løsere, mer gjennomtrengelige og porøs karakter» (Hall, 2020, s. 112). Den første teorien går ut på at «identitet» er medfødt essens og derfor er uforanderlig i sin natur. På den andre siden har vi konstruktivistisk identitetsoppfatning som går ut på at mennesker konstruerer og rekonstruerer sine egne identiteter, her er identitet dels selvvalgt og dels påtvunget av omverdenen/samfunnet. Akkurat som det er lite sannsynlig å finne en menneskelig aktør som snakker et personlig språk som er kun til bruk for aktøren, kan man finne et samfunn, en kultur eller et felleskap bestående av kun et essensialistisk og kulturelt homogen identitet. (Eriksen, 2001, s. 37). Identitetens elementære og grunnleggende-del blir utviklet tidlig i sosialiseringen prosessen (primærsosialiseringen). I primærsosialiseringen lærer aktører om objektive sosiale strukturer og objektiv sosial verden (Berger & Luckmann, 2000). Det er den konstruktivistiske identitets oppfatningen denne studien bruker.

1.2.4 “Woke culture”

Woke begrepet ble først brukt av afroamerikansk borgerrettighets forkjempere som mente det var enkelt aktørens oppgave å være årvåken mot strukturelle urettferdigheter som påvirket i hovedsak minoritetsgrupper som svarte amerikanere, kvinner, og andre minoriteter i USA (Kanai & Gill, 2020). I dag finnes det mange forskjellige grupper som er årvåken mot forskjellig strukturelle urettferdigheter. Blant annet finner vi klimaaktivister som kjemper for klima, minoritets organisasjoner som jobber mot urettferdigheter rettet mot minoriteter som etnisk minoriteter, rase, legning, funksjonshemming, kjønn osv. Ben Little viser hvordan en ny generasjon under neoliberalsimens tid, strider mot samfunnsstrukturene, og hvordan disse fenomenene indikerer sosiale endringer som er på frammarsj (Little, 2015, s. 90).

Woke debatten har også kommet til Norge. Både til den vanlige borgeren, men også til akademisk miljø, hvor det debatteres om rasialisert debatter, bør tas opp igjen. Vi har vært vitne til mange sånn debatt og protester i verden, og i Norge. Black Lives Matter protester og klimaprotester anført av ungdommer verden over, og inspirert av aktører som Greta Thunberg. Dette har utløst en debatt om hvordan det norske samfunnet skal forholde seg til denne type samfunnsendringer. Haugsgjerd & Thorbjørnsrud er redaktørene bak en samling av vitenskapelig artikkel, hvor formålet er å diskutere nettopp hvordan vi i Norge skal forholde oss til disse stadige samfunnsprosessene og om de samme problemene er å spore i vårt samfunn (Birkelund, 2021). Det er lite tverrfaglige forskning eller diskusjoner om strukturelle forskjellsbehandling i norsk akademisk sammenheng. Haugsgjerd & Thorbjørnsrud skriver: " [,] *selv om debatten preget massemediene denne våren og sommeren, har temaet i mindre grad blitt utdypet via ulike faglige perspektiver.*" (Haugsgjerd & Thorbjørnsrud, 2021, s78)

Fenomenet er en form for opprør mot samfunnshegemoniet og presentert oss med en ny type hegemoni eller mot-hegemoni/kontrahegemoni mot det gamle konvensjonelle hegemoniet som naturaliserte de urettferdigheten som samfunnet utøvde ovenfor minoriteter (Fraser, 2019, s. 28). Fraser kaller ikke fenomenet for «Woke», men «progressiv populism» som springer fra «multiculturalism» på venstre siden av politikken og «reactionary populism» som er fra «ethnonationalism» på høyre siden. Hegemoni begrepet var først brukt av Antonio Gramsci som utviklet en teoretisk analyse av hvordan den herskende klassen brukte ideologi for å normalisere deres subjektposisjon i samfunnet (Fraser, 2019). Ved å bruke begrepet «hegemoni» kobler Gramsci kultur, ideologi og makt (Croteau & Hoynes, 2019, s. 197).

Mange er kritisk til hvordan samfunnets utvikling utspiller seg. Kritikken kommer fra to retninger. Først og fremst fra høyresiden av politikken, men det er også store bekymringer fra venstre siden. De liberale, spesielt de som mener at fenomenet blir brukt eller rettene sagt misbrukt av det neoliberalistiske markedet for å gane en allerede beriket profitt drevet elitekapitalister. En artikkel med tittelen «The new puritans» publisert i “The Atlantic” skrevet av Anne Applebaum i august 2021 starter forfatteren med disse fangende orden: «*Social codes are changing, in many ways for the better. But for those whose behaviour doesn't adapt fast enough to the new norms, judgment can be swift—and merciless.* » (Applebaum, 2021, s. 1)

I utgangspunktet er Applebaum positiv til at samfunns-koder som har lenge vært de førende referanserammene i samfunnet, men som har vært diskriminerende, og i verste fall rasistisk, sexistiske og arbeiderklasse fiendtlige nå er i endring. Det som bekymrer henne, er i moderne sosiale mediesamfunn, blir også uskyldige individer rammet av det hun kaller for «Mob Justice», ved at massen mobiliserer rundt rykter og ubekreftede anklager og legger press på f.eks. arbeidsgivere for å få, ikke bare skyldige, men også uskyldige straffet. Straff i en sosiale media epoke er streng og urettferdig og uten en demokratisk rettsgang hvor de tiltalte får mulighet til å forsvare og kanskje komme med deres side av saken (Applebaum, 2021). Applebaum argumenterer for at dette kan brukes av partiske politisk interesserte, som regel fra høyre siden, og ved å tillate dette fenomenet vil det skape konflikter innad folket som igjen kan brukes av høyreradikale aktører. Hun skriver: «*Partisans, especially on the right, now toss around the phrase cancel culture when they want to defend themselves from criticism, however legitimate*» (Applebaum, 2021, s.3). Noe som mest sannsynlig kan føre til en svekkelse av rettferdige prosesser for ofrene og bagatellisering av de som blir diskriminert i samfunnet fordi det oppstår en «ulv, ulv» episode.

Andre har kritisert progressive neo liberalismen for å markedsføre «Woke-ismen» og drive med en selvmotsigende logikk (Kanai & Gill, 2020). På den ene siden, framstår progressive neo liberalismen som inkluderende, antirasistiske, antisexistiske og multikulturelle drevet av meritokrati, samtidig som den tillater, eller kanskje tilrettelegger for at de rike i samfunnet øker sin rikdom. Det er ikke bare rikdommen som øker, men fattigdom øker også. Dette skaper to motpoler som lever i to helt forskjellige verdener. Fraser kaller disse to polen for «The 1%» og «The 99%» (Fraser, 2019). Det som er ekstra belastning for de fattige under progressive neo liberalismen er at individet får skylden for sine samfunns posisjoner, og media er den store drivkraften bak disse idealene med sin fremstilling av individualisme som den egenskapen som er mest attraktive og forfølgelsesverdige. Kanai & Gill skriver: «*Many*

media have been involved in this construction of the individual as a responsabilised subject invested in self-transformation; these include self-help, reality game shows, makeover television and many other genres» (Kanai & Gill , 2020, s. 18)

1.3 Problemstillingen og forskningsspørsmål

Problemstillingen masterstudien utforsker er: *Hvordan framstiller høyprofilerte unge norsksomalier seg i samfunnsdebatten og hvilke sosiale praksiser har muliggjørende effekt på norsksomalierens samfunnsdeltakelse?*

Studien har to forskningsspørsmål som skal svare på hovedproblemstillingen.

1. *Hvordan forholder unge ressurssterke norsksomaliere seg til fremmedgjøring og den Hegemoniske media dekingen og framstillingen av norsksomaliere i Norge?*
2. *Hvordan ytrer unge ressurssterke norsksomaliere seg i den offentlige samfunnsdebatten?*

På grunn av de samfunns-kodene som er i endring som er nevnt i bakgrunns kapitlet har jeg en antakelse om at ressurssterke norsksomaliere er aktive samfunnsdeltakere.

1.4 Studiens oppbygging

Oppgaven er delt i kapitler. I kapittel 2 skal jeg presentere tidligere forskning som denne studien tar utgangspunkt i. Her vil jeg presentere hva som har blitt gjort av forskning på temaet tidligere og danne et rammeverk for min studie. I kapittel 3 vil jeg redegjøre for de teoriene og begrepene som sammen med de begrepene som jeg allerede har introdusert innledningsvis, skal hjelpe meg å belyse studiens tema og forskningsspørsmålene. I kapitlet 4 skal jeg beskrive hvordan forskningsprosessen har foregått og hvilke hensyn som ble tatt. Kapittel 5 er en empiri og analysekapittel. Her vil jeg endelig presentere min empiri og analyse som svarer på forskningsspørsmålene. I kapittel 6 vil jeg reflektere rundt hovedfunnene og ser det i lys av tidligere forskning og teori, hvor jeg ser likheter og forskjeller og eventuelle tendenser. Jeg skal også komme med forslag til videre forskning i kapittel 6. Til slutt kommer jeg med konklusjon av studien.

2. Tidligere forskning

Somaliere blir ansett som en vanskelig gruppe som er vanskelig å innlemme i det norske samfunnet (Lie, 2004; Henriksen, 2007). En som formidler dette temaet, er Dahlstrøm (2013)

hvor fokuset er lagt på hvordan avisen, «Fædrelandsvennen» dekker somaliere gjennom en innholdsanalyse som strekker seg over 1 år og 3 måneder. Funnene viser at de som skaper problemer med sine handlinger blir framstilt som avvikende aktører som gjennom sin somaliske kultur skiller seg ut fra majoriteten, mens de som er lovlydige blir framstilt som norske borgere, og ofte framkommer ikke deres somaliske bakgrunn i avisens dekning. Engebrigtsen, (2006) viser hvordan både medier på den ene siden, og de etablert befolkningen (etniske norske) og andre mer etablert innvandrergupper med sine diskurser framstiller somaliere som en problematisk gruppe. Ofte ved å fokusere kun på de avvikende handlingen som strider mot det Engebrigtsen kaller «etablert samfunns konfigurasjonens» måte å handle på. Norsksomaliere er en heterogengruppe, men ved å framstille alle som avvikende individer og grupper, kan slike framstillinger bringer en skam fra de norsksomalierne som føler de ikke passer medians eller de etablerts beskrivelse av somaliere (Fangen, 2006; Engebrigtsen, 2006).

Engebrigtsen viser, også hvordan hennes informant på grunn av skam, vil kvitte seg med den identiteten han har fra hjemlandet til fordel for en ny norsk identitet. Dette kan også føre til mer marginalisering av en allerede marginalisert gruppe. Fangen skildrer bl.a. hvordan somaliere identifiserer og presenterer seg i det norske samfunnet. Ved utføre semistrukturert intervju med 37 forskjellige yrkesgrupper, med variert aldersgrupper mellom 20 og 50 årene, konkluderer hun med at det finnes tre type identifikasjonsgrupper (Fangen, 2006). De som akkurat er lik Engebrigtsens informant og glemmer det somaliske i bytte mot det norske, og blir norskborgere med norsk identitet - og tilhørighet. De som føler at samfunnet ikke tillater dem å bli norsk selv om de prøver og derfor identifiserer seg som «alltid somaliere». Til slutt de som kombinerer det beste av disse to identitetene og dermed danner en bindestrek identitet (norsk-somaliere). Mange av de Fangen forsker på tar avstand fra de problematiske sidene medier og offentligheten formidler om dem, og de viser ofte sine frustrasjoner overfor forskeren. Fangen skriver bl.a.:

Det jeg [...] ser at jeg kan aktivere, som hvit kvinnelig forsker, er somalieres frustrasjon og sinne over Norge og nordmenn. Noen ganger har jeg opplevd somaliske kvinner som sint blåser ut sin frustrasjon over hvordan det norske samfunn ikke godtar at de, som syvbarnsmamma, vil være hjemme å ta seg av barn, istedenfor å jobbe, eller sin frustrasjon over at den norske stat blander seg inn i deres familieliv og oppdragelse gjennom barnevern, ppt-tjeneste osv. (Fangen, 2006, s. 6)

Konseptene anerkjennelse (rekognisjon) og redistribusjon (omfordeling) er mye diskuterte temaer. De er å finne både i politikken, samfunnsvitenskapelig forskning og samfunnsteori (Fraser & Honneth, 2003). Konseptene er også å spore i tidligere forskning om somaliere. Blant annet har vi sett at de er overrepresentert i de øvrige statistikkene i de ulike indikatorene for levestandard (Lie, 2004). Dessuten er de ti ganger større sannsynlighet for å være arbeidsledig enn den generelle befolkningen (Henriksen, 2007). De får også mindre anerkjennelse fordi de kulturelt sett skiller seg ut fra øvrige befolkningen (Økland, 2013, s. 10). Som Fangen (2006) poengterer i sitatet i avsnittet ovenfor her. På den ene siden har både forskningen og politikken handlet om å innlemme nye samfunnsmedlemmer i et sett av nye praksiser og nytt levesett som kanskje er forskjellig fra den kulturen disse nye medlemmene har fra før av. Som f.eks. at en mor prioriterer barn og familie framfor arbeidslivet, blir sett på som unormalt og at dette videre kan føre til feilgjenkjenning eller det Fraser & Honneth (2003) kaller for "misrecognition".

Brochmann & Djuve viser til hvordan den nye oljenasjonen, Norge, på 1970 tallet ikke hadde en plan for å håndtere de nye innvandrergруппene som hadde kommet til landet for å dekke de arbeidsbehovene det norske markedet trengte. Fordi de ikke hadde noe plan, kopierte Norge den svenske integreringsmodellen (Brochmann & Djuve, 2013, s. 223). Det er tre dimensjoner som er å se i norsk innvandring og integreringspolitikk ifølge Brochmann & Djuve. De skriver: "*The Norwegian approach to the new migration challenge after the 1970s needs to be analysed in the light of three central dimensions: the nationhood of homogeneity, the welfare model and the imported integration ideology*" (Brochmann & Djuve, 2013, s. 221). Tidligere forskning har stort sett handlet om integrering av nykommere i en allerede etablert samfunn. Uten å ta hensyn til nykommerenes forskjeller når det gjelder kulturelle verdier og tradisjoner. I senere tid har man prøvd å sette søkelyset på sammenhengen mellom integrering og dens avhengighet av transnasjonalisme. Erdal & Oeppen (2013) viser hvordan disse to er gjensidig muliggjørende og utfyller hverandre. Slik at summen av begge er større enn hvis vi bare forholder oss til dem hver for seg. Det er også gjort studier i UK som viser at integrasjon og transnasjonalisme er gjensidige muliggjørende (Hammond, 2013). I en nettbasert studie som dekker land som Norge, Danmark, Sverige, UK, USA, Canada osv. viser KOK & ROGERS (2016), hvordan somaliere engasjerer seg i lokale, regionale, nasjonale og transnasjonale arrangementer og diskurser som dekker både vertslandet, hjemlandet og transnasjonale tilhørigheter. Funnene viser ellers at Norge skiller seg ut litt fra de øvrige landene i den grad at norskesomaliere er mer opptatt av tilhørigheten de har til

Norge enn den tilhørigheten de har til hjemlandet og det fantasifulle transnasjonale tilhørigheten. «*In Norway, three small clusters are visible, centred on the Somali Youth Community and a small human rights space, though most activities are again directed toward the host-land.* » (KOK & ROGERS, 2016, s. 15).

Disse tidligere forskninger er av svært viktighet for min egen forskning. Det er her jeg utforsker og ser i hvilke felter eller områder det eventuelt kan være behov for mer forskning. Jeg oppdaget at det er mangel på forskning som setter utsatte individer og grupper i sentrum, slik at fokuset er på hva de utretter i samfunnet enn hva andre mener om dem. Tidligere forskning som fangen (2006), har vært inne på temaet og det er mitt ønske å fortsette i det sporet videre. Andre studier har sett medier og mediedekningen fra et somalisk perspektiv (Fjeldstad, Omland, & Økland, 2013), men studiene gir lite eller ingen svar på angående hva disse individene gjør for å påvirke slike deknninger. Jeg skal nemlig se på norsksomalier fra andre vinkler og perspektiver. Jeg skal sette de i sentrum og utforske hvordan de aktivt deltar i samfunnskonfigurasjonen og hvordan de konstruerer en motstemme til den etablert forståelsen av norsksomalier i Norge. Som Bauman (2006) minner oss på kan slike uro og uorden som tidligere forskning har vist hos norsksomalier, være en måte disse stigmatiserte og marginaliserte gruppene gjør mostand mot de etablerte representasjonene i samfunnet på. Bauman skriver blant annet at: «*Maktløse og neglisjerte innbyggere i de 'utstengte', sammenklemte og stadig utsatte pressområdene svarer med sine egne aggressive aktiviteter; de forsøker å sett opp sine egne 'adgang forbud'- skilt ved grensene til sine egne ghettoiserte områder.*» (Bauman, 2006, s. 43).

3 Teorikapittel

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere de teorier og begreper som jeg skal benytte i analyse delen av studien. Disse og tidligere begreper som er avklart innledningsvis skal var med å belyse oppgavens tema som er unge ressurssterke norsksomalierens selvpresentasjon og samfunnsdeltakelse.

3.1 Diskursbegrepet

Diskurs og dens betydning har forandret seg gjennom historien. Diskurs kan bl.a. brukes som synonym til begreper som diskusjon, samtaler eller tale (Neumann, 2021). Begrepet diskurs har også blitt assosiert med tekstanalyse, og en måte å danne kunnskap på. Som f.eks. en

logisk deduksjon hvor man går fra et premiss til et annet og på denne måten komme til konklusjon og danne mening (Neumann, 2021, s. 20). Representanter fra de forskjellige fagdisipliner har definert begrepet. Bergström & Boréus har definert diskurs som: «*en samling utsagn i en bestemt sosial kontekst - samt skrevne og uskrevne regler for hva som kan og ikke kan sies i konteksten*». Bergström & Boréus sitert i (Bratberg, 2017, s. 34).

Når man skal analysere hvorfor samfunnet er som det er, er diskursanalyse en passende metode. Dette fordi det er lite abstrakt og metoden er ment å gå i dybden og utforske hvorfor samfunnet er utviklet på en bestemt måte. Selv om jeg i denne oppgaven ikke lager en ren diskursanalyse, er diskursbegrepet viktig for studien min fordi jeg benytter en sosiologisk samfunnsanalyse av norsksomaliernes samfunnsdeltakelse og de rammene som muliggjør slike deltakelser. En som er kjent for å benytte diskurs i sine samfunnsanalyser er sosiologen Stuart Hall. Han skriver:

«når vi nå setter oss fore å spørre hva det betyr å tenke nytt om kulturelle forskjeller ut fra diskursive betingelse, må vi forstå diskurs som det som gir menneskelige praksiser og institusjoner mening, det som setter oss i stand til å begripe verden, og som derfor er det som gjør menneskelige praksiser til meningsfulle praksiser. Vi må også forstå at disse praksisene tilhører historien nettopp på grunn av hvordan de har betegnet menneskelige forskjeller (Hall, 2020, s. 33)

Siden jeg skal forske på en gruppe som ofte blir betraktet som forskjellige fra det etnisk norske folket, både kulturelt, fysisk og utseendemessig, er det min oppfatning, å forstå denne forskjellspraksisen diskursivt, gir en bredere forståelse og mening. Det ligger mening bak hvordan samfunnet oppfatter og framstiller norsksomalier og da er det mulig å benytte en sosiologisk analyse av denne diskursen eller som Hall (2020) kaller det lage en diskursiv-genealogisk analyse. Bratberg skriver:

«Dersom mening er en forutsetning for handling, har meningsdannelse konsekvenser som er sosiale og materielle. Et slikt konstruktivistisk premiss, [.,], bygger bro over skillet mellom idealisme og materialisme. Vi erkjenner og så handler vi; og erkjennelse finner sted med utgangspunkt i fysisk virkelighet, men filtrert gjennom diskurser som organiserer og innrammer.» (Bratberg, 2017, s. 62)

Andre har forstått diskurs som prosess, system eller begge deler. Fredrick Barth definerer diskursbegrepet som «*a process reflecting a distribution of knowledge, authority, and social relationships, which propels those enrolled in it*» Fredrick Barth sitert i (Neumann, 2021, s.

21). Den kanskje mest kjent samfunnsviteren, når det gjelder diskursbegrepet er franskmannen Michael Foucault som bl.a. er kjent for sin bok «The archology of knowledge», hvor han forslo at den beste måten å begripe hvorfor diverse handlinger og praksiser og meninger er favorisert, mens andre blir sett på som utenfor eller ikke i overensstemmelse med samfunnsnormene, er å studere deres historie eller tingens orden. Han studerer det han kaller «arkivet» ved å gå tilbake i historien og ser hva og hvordan utviklingene for de bestemte praksiser, meninger og handlinger er blitt til. Foucault har ikke definisjon av diskursbegrepet (Neumann, 2021), fordi det er hans oppfatning at det «*kun det som ikke har noen førhistorie som kan defineres*» (Neumann, 2021, s. 21), men Foucault har mange oppslag av ordet diskurs som Neumann definerer to av dem. Den ene som “*practices that systematically form the object of which they speak*” og den andre som “*Archology describes discourses as practices specified in the element of the archive*” Foucault sitert (Neumann, 2021, s. 21).

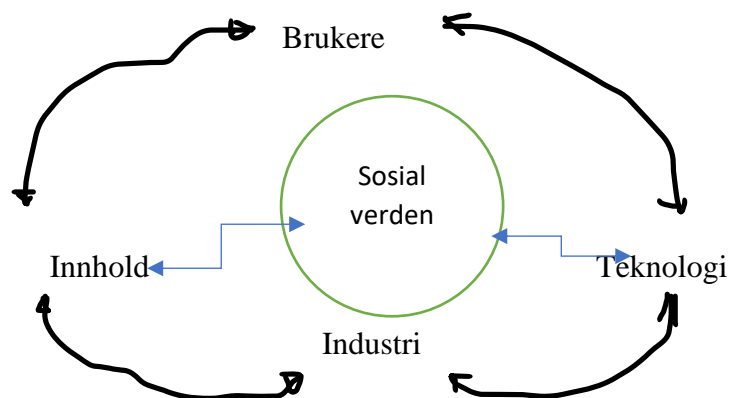
Statsviteren Jens Bartelson som er hentet sin inspirasjon fra Foucault definerer diskurs som «*a system for the formation of statment*» Bartelson sitert i (Neumann, 2021, s. 21). Altså som et system som kan framkalle et utsagn. Laura Shapherds definerer begrepet som «*systems of meaning-production rather than simply statments or language, system that «fix» meaning however temporarily, and enable us to make sense of the world*» Shapherds sitert i (Neumann, 2021, s. 21). Neumann bidrar med sin egen definisjon av begrepet i sin bok "innføring i diskursanalyse" fra 2021, og definerer diskurs som «*et system for frembringelse av et sett utsagn og praksiser som, ved å innskrive seg i institusjoner og fremstå som mer eller mindre normale, er virkelighetskonstituerende for sine bærere og har en viss grad av regularitet i et sett sosiale relasjoner*» (Neumann, 2021, s. 22). I denne studien er jeg inspirert av diskursbegrepet for å belyse unge norsksomalieres ytringer. Ved å sammenstille ulike ytringer fra ulike norsksomaliere og på den måten bidra med på å forme (et visst utsnitt av) den samfunnsmessige virkeligheten.

3.2 Mediabegrepet

«*The word media is plural of medium. It is derived from the Latin word Medius, which means middle*». (Croteau & Hoynes, 2019, s. 7). Media er verktøyet man bruker for å formidle et budskap i form av kommunikasjon. Kommunikasjonsmedier er derfor de forskjellige redskapen som brukes for å formidle budskap fra en sender som står bak budskapet via medier til x-antall mottakere som mottar og tolker dette budskapet, og videre gjør strategisk handlinger ut fra budskapets mening og innhold. I en tradisjonell massemediamodell ser modellen slik ut

Sender → budskap → medium → mottakere

Ofte er mottakerne ukjente individer mens avsenderne er kjente aktører. Som kjente forfattere, skuespillere, produsenter, regissører osv. I moderne kommunikasjonsmedier derimot er det ikke den tradisjonelle modellen fullt egnet til å forklare nye kommunikasjonsmedier som har utviklet seg med ny teknologi (Croteau & Hoynes, 2019, s. 10). Bauman for eksempel beskriver hvordan moderne globale samfunn skilte seg fra tidligere samfunnstyper og hvordan informasjonstransport spilte en stor rolle i overgangen til det moderne samfunnet (Bauman, 2006). Disse nye mediene har utviklet parallelt med alt annet teknologiutvikling i samfunnet. Den nye modellen som er sirkulære, ser slik ut.

Modellen er inspirert av (Croteau & Hoynes, 2019).

Det som var, sender i den tradisjonelle modellen er industri i den nye modellen. Budskap er nå innhold som formidles av industrien via teknologi, som erstatter medium i den gamle modellen. Mottakere er nå blitt til aktive brukere som i tillegg til å bli påvirket av industriens innhold, også bruker Media/Teknologi og skaper egne innhold og på den måten er aktive brukere og ikke bare passive konsumenter (Croteau & Hoynes, 2019; Bechmann & Lomborg, 2012). Når aktørene er aktive brukere av teknologien, kan de påvirke både teknologien som er media og kommunikasjonsteknologi og sosial verden rundt dem. Det er den nye modellen som er aktuelle for denne masterstudien.

Det er ikke nytt fenomen at utsatt grupper bruker medier for å mobilisere rundt de samfunnsproblemene de står ovenfor. Croteau & Hoynes viser f.eks. hvordan borgerrettighetsgrupper og organisasjoner i USA brukte medier for å formidle sine budskaper, men de hadde begrenset tilgang fordi samfunnet var preget av rasistisk holdninger som også var å spore i medieindustrien, akkurat som i alle andre deler av samfunnet (Croteau & Hoynes, 2019, s. 18). Det som er nytt derimot, er at med nye teknologi og spesielt med

kommunikasjonsteknologi som mobiletelefoner med kamera og sosiale medier som er gratis, som gjør at det er enkelt å holde flyten av kommunikasjonen og formidle budskap og mobiliser rundt urettferdigheter som mange føler samfunnet utfører mot dem. Ikke minst har kampen mot strukturelle forskjeller som gjør at minoriteter ikke deltar i det kapitalistmarkedet på lik linje som majoriteten på frammarsj. Appiah skriver : “[..] *the worldwide web of information--radio, television, telephone, the internet—means not only that we can affect lives everywhere but that we can learn about life anywhere, too*” (Appiah, *Cosmopolitanism*, 2006, s. xi)

3.3 Identitet

Identitet er et vidt og vanskelig begrep som skaper vanskeligheter når man skal prøve å fatte dens definisjoner, også sosiologisk (Eriksen, 2001, s. 36). Identitet er i hverdagslivet et tvetydig begrepet, men samtidig forståelig. Når jeg f.eks. blir spurt om min identitet, så sitter jeg med mange svar. Jeg er en student, en sønn, en bror og en venn osv. En hvilke som helst rolle jeg har i samfunnet kan være et riktig svar på identitets spørsmålet. Noen av disse rollene er selvvalgt, mens andre er gitt og gir mindre rom for valg. Når jeg bruker begrepet identitet er jeg i hovedsak interessert i de identifikasjonene som er felles for en gruppe; altså det som ofte blir kalt for sosiale identiteter, som rase, etnisitet, nasjonalitet, klasse, kultur og religion.

3.3.1 Rase

Rase er som (Christensen, 2001) og (Appiah, 2019) viser til, et biologisk ladet klassifikasjonssystem som har sitt opphav fra 1800-tallets europeisk tenkning, som i dag ikke har noe vitenskapelig (biologisk) ankerfeste i virkeligheten. Stuart Hall argumenter for at selv om det biologiske perspektivet ikke har noe vitenskapelig sannhetsgrunnlag i dag, så eksisterer det biologiske klassifikasjonssystemet fullt i samfunnsdiskursen. Han argumenterer for at rase og rasebegrepet forstått som biologisk konsept, som deler individer og grupper i et hierarkisk ordnet system, ikke oppfyller vitenskapelige sannhetskrav og derfor ikke har hold i vitenskapen, i biologisk forstand (Hall, 2020), men at rase refererer til kulturelle forskjeller og annet-het i samfunnet. Hall deler på den måten det perspektivet med Anthony Appiah, som også er sterk tvilende til å bruke rasebegrepet fordi begrepet er biologisk ladet. Forskjellen mellom Appiah og Hall kommer i at Appiah vil kvitte seg med rase begrepet fordi den ikke har noe grunnlag i virkeligheten, og heller benytte de andre begrepene som rase refererer til som f.eks. kulturelle forskjeller. Hall derimot er ikke enige med den konklusjonen og skriver bl.a. hvis Appiah mener med dette:

[...] at rase, som en forklaringsmekanisme som gjøre rede for sosiale, kulturelle, og økonomiske og kognitive forskjeller mellom rasemessig definerte grupper ikke har noe vitenskapelig grunnlag, er jeg selvfølgelig enig. Men vi må fremdeles forklare hvorfor disse raseklassifikasjonssystemene opprettholdes, hvorfor så mye av historien har vært organisert i skyggen av deres opprinnelige dualitet, og framfor alt hvorfor dagligdagse handlinger og alminnelig språk og tenkning – samt de større strukturelle makssystemene som fordeler velstand, ressurser og kunnskap forskjellige på tvers av samfunn og mellom grupper – fortsetter å virke med dette tilsynelatende svake, ubegrunnede, uholdbare – nesten men ikke helt utviskede 'biologiske' sporet. (Hall, 2020, s. 41-42).

Hall begrunner sitt perspektiv ved å minne oss på at det historisk har eksisterte og fremdeles eksisterer diskursivt i samfunn, en utvidet versjon av makt-kunnskap forholdet til Michel Foucault, som Hall kaller for makt-kunnskap-forskjellighet. Han skriver at selv om «forskjellighet» i denne syllogismen ikke alltid er utalt er den nødvendig og til stede i meningssystemene (Hall, 2020, s. 45). Et annet sted skriver han «*Slike former for forskjells-konstruksjoner kan produsere visse former for kunnskap om verden, inkluderte rasialiserende, commonsensisk innlysende, underforstått kunnskap, som er den farligste formen for kunnskap av dem alle, fordi det er den mest ubevisste*» (Hall, 2020, s. 61). Hall argumenterer for at vi ikke kan kvitte oss med rasebegrepet som Appiah forslår fordi rasebegrepet har stor betydning for forståelsen av hvordan og hvorfor verdenssystemer er konstruert slik den er konstruert. Ifølge (Hall, 2020) kan det å kvitte seg med rasebegrepet være feil fordi begrepet muliggjør og forklarer større del av samfunnsfenomener som ikke de andre synonyme begrepene som f.eks. kulturelleforskjeller ikke kan belyse. Rasebegrepet henviser til de fysiske utseendemessig forskjellene og konsekvensene disse forskjellene har for sosiale, økonomisk, kulturelle persepsjoner eller oppfatninger. Denne egenskapen kaller Hall for «*kjeden av ekvivalenser*» mellom natur og kultur, et begrep han låner fra Ernesto Laclau, som gjør at rasebegrepet virker som diskursivt representasjonssystem. Han skriver:

denne kjeden av ekvivalenser er i store grad til stede i verden, i de betydningene vi bruker for å forstå samfunnsliv og sosial praksis overalt. Og selv om den 'bare er en diskurs', er den nettopp derfor reel, fordi den har rasemessige virkninger – materiell påvirkning på hvordan makt og ressurser fordeles, symbolsk påvirkning på hvordan grupper rangeres i forhold til hverandre og psykisk påvirkning som danner det indre

eksistensrommet i ethvert subjekt som konstrueres av den, og som fanges opp i spillet om dens signifikanter. (Hall, 2020, s. 62-63)

3.3.2 Etnisitet og nasjonalitet

Ifølge (Eriksen, 2001) er etnisitet et begrep som refererer til metaforisk slektskap og det å ha felles slektskap, historie og myter. I hverdagspråket er det vanlig å bruke begrepene nasjonalitet og etnisitet om hverandre som et synonym (Eriksen, 2001). Men disse begrepene betyr forskjellige ting. Hvor etnisitet viser til og er forbundet med felles «*opprinnelse, historie, og opphavsmyster*», viser nasjonalitet til «*bestemte politiske og sivile rettigheter*» som en borger som bor innen en definerte territorium har (Eriksen, 2001, s. 40). Hall har blant annet argumentert for at etnisitet dekker forskjellesområder som «*felles språk, tradisjoner, religiøse tro, kulturelle ideer, skikker og ritualer*» (Hall, 2020, s. 73). Eriksen skriver:

Norge tilhører den relativt sjeldne kategorien av land hvor en etnisk gruppe er desidert størst og dessuten har gitt landet sitt navn. Ordet 'norsk' kan følgelig ha to ganske forskjellige typer av betydninger: det kan vise til det politiske territoriet Norge (staten Norge), eller det kan vise til den etniske gruppen som kalles nordmenn (Eriksen, 2001, s. 25).

Appiah (2019) derimot er ikke enig med denne type svart og hvit etnisitets forståelse. Han stiller spørsmål ved felles arv og historie og slektskap. Bl.a. spør han hvor langt tilbake må vi gå for å spore vår forfedre og formødre. Går vi langt nok tilbake så stemmer vi fra de samme formødrene og forfedrene. Han skriver:

To begin to understand this, ask yourself why, if everyone agrees that "we" are entitled to rule ourselves, it is often so hard to agree about who "we" are. The nationalist says, "we are a people, we share an ancestry." But so does a family, to take the idea at its narrowest; and the whole species, at its widest, share its ancestry, too (Appiah, 2019, s. 73-74)

3.3.3 Klasse, Kultur og Religion

For Karl Marx var klasse dikotomien arbeiderklasse (proletariatet) og kapitalistene (borgerskapet), de viktigste begrepene i hans samfunnsforståelse. Samfunnet består av ifølge Marx arbeiderklasse eller proletariatet som produserer produkter til fordel og fortjeneste for kapitaleiere. Kapitalistene utnytter arbeidskraften ved å gi arbeiderne dårlige lønninger og beholder overskuddene selv og på denne måten fremmedgjør arbeiderne fra deres arbeid og

dermed fra deres sanne selv (Ritzer & Jeffrey, 2018, s. 170). Max Webers klasseanalyse skiller seg fra Marx sin, i den grad klasse ikke er så avgjørende for Weber sin samfunns forståelse. Weber sin samfunnsanalyse bygger på forskjellige idealtypiske kategorier, hvor klasse er en del av disse kategoriene. Stender, partier og status er andre kategorier som påvirker individenes og gruppenes handlingsmuligheter og lagdeling i samfunnet. Hvor klassekontradiksjonen er oppslukende i Marxs teori er Webers teori mer enn bare klasse, samfunnet er for nyansert til å kun handle om klasse. Weber skriver:

«En 'klasse' kjennetegnes ikke ved sosial samhörighet i den betydning av ordet vi fastholder [...]. En klasse representerer bare et mulig (og hyppig forekommende) grunnlag for fellesskap og solidarisk opptreden. Vi vil tale om en 'klasse' der hvor 1) et flertall av mennesker bar det til felles at deres sjanser i livet er bestemt av samme spesifikke årsakskomponent, for så vidt som 2) denne komponenten utlukkende består av økonomisk interesser i forbindelse med erverv eller eiendom, og 3) disse økonomiske interesser er betinget av markedet for økonomiske goder og arbeidskraft ('klassesituasjon')» (Weber, 2000, s. 52)

Kultur og religion har glidende forhold til hverandre; dvs. de overskrider hverandre og ofte utfører de samme oppgaven i individenes og gruppens levesett. Ifølge Durkheim stemmer alle religioner fra samfunnet og at samfunnet eller kulturelle praksiser er på den måten drivkraften eller sjelen bak religionene. Ritzer og Stepnisky skriver at Durkheim argumenterer for: "that religion symbolically embodies society itself. Religion is system of symbols by means of which society becomes conscious of itself. This was the only way that he could explain why every society has religious belief, but each has different beliefs" (Ritzer & Jeffrey, 2018, s. 213). Kultur definerer Tylor som: 'that complex whole which includes knowledge, beliefs, arts, morals, law, customs, and other capabilities and habits acquired by man as a member of society' Tylor sitert i (Appiah, 2019, s. 190).

Når vi i dag snakker om kultur, så tenker vi Ifølge Appiah (2019) enten på Tylors eller Arnolds forståelse av kulturbegrepet. For Arnold var kultur 'pursuit of our total perfection by means of getting to know, on all the matters which most concern us, the best which has been thought and said in the world.' (Appiah, 2019, s. 190).

3.4 Identitet som muliggjørende eller begrensende fenomen

"Without reflection, without sorrow, without shame, they've built around me great, high walls. And I sit here now and despair. I think of nothing else: this fate consumes

my mind: because I had so many things to do out there” Cavafy sitert i (Appiah, 2019, s. 218)

Sosiale Identiteter blir ofte konstruert uten at vi som individer har kontroll på dens utvikling. Pierre Bourdieu sin «habitusbegrep» er en utmerket analyse begrep i forståelse av hvordan identitet blir til. Ut fra det kan man si at identitet er predisponert til, og for oss. Identitet har også noe essensialistisk ved seg, Appiah viser til hvordan forskning har vist at barn ned i 2 års alderen kan sette mennesker i kategorier før de blir bedt om å gjøre det, og forventer at de kategoriserte skal oppføre seg i overenstemmelse med gjeldene normer (Appiah, 2019, s. 26). Videre er vi mennesker veldig gode til å sette et skille mellom de som tilhører vår gruppe og de som er outsiders, de som er innenfor og de som er utenfor en bestemt gruppe (Eriksen, 2001, s. 43). Goffman skriver hvordan begrepet stigma ble brukt i Hellas for å referere til kroppslige merker for å lage et skille mellom det normale og det unormale, og hvordan begrepet i senere tid i tillegg til å beholde sin tidligere betydning, også refererer til selve skammen i begrepet selv (Goffman, 1963, s. 11). Det er noen spesielle egenskaper sosiale identitet har. Appiah (2019) argumenterer for at:

«[...]identities come, first, with labels and ideas about why and to whom they should be applied. Second, your identity shapes your thoughts about how you should behave; and, third, it effects the way other people treat you. Finally, all these dimensions of identity are contestable, always up for dispute: Who’s in, what they’re like, how they should behave and be treated” (Appiah, 2019, s. 12)

Web Du Bois viser i sine sosiologiske tekster hvordan felles slavehistorie felles lidelse og arv, har konstruert en fellesidentitet for svart amerikanere i USA. begrepet «**dobbel consciousness**» eller dobbelt bevissthet på norsk er utviklet av Du Bois og handler blant annet om den dobbelte bevisstheten individer og grupper med to forskjellige etnisk tilhørigheter sitter med. Begrepet er utviklet for at det skal operasjonaliseres i det Amerikanske samfunnet tidlig på 1900 tallet, men er også til en viss grad gjeldende i dag. Til og med i et egalitært samfunn som det norske, kan teorien om dobbelt bevissthet være nyttig. Det er tre elementer ved teorien om dobbelt bevissthet. Det Du Bois kaller for «*The Veil*», «*The Concept of Twoness*» og «*secund sight*».

3.4.1 Sløret

The Veil eller *color line* «sløret» på norsk, er metaforet Du Bois bruker for å beskrive rasialiserte individer og grupper i USA og globale kolonialiserte og rasialisert-modernitet. Det

sløret gjør, er hindring av full anerkjennelse av utvalgte grupper i samfunnet og videre skjevfordeling av samfunnets goder og byrder. Ifølge Itzigsohn & Brown, er sløret fortsatt å spore i hverdagslivet. De skriver:

The veil structures the everyday experiences, self-formation, and participation of the world for people living on both sides of it. The invisibility of those who live behind the veil means that there is no process of mutual recognition or true communication between the racializing and the racialized ((Itzigsohn & Brown, 2020, s. 38)

Bauman (2006) argumenterer på den andre siden for, at slike identiteter og “vi følelse” er en illusjon som er forårsaket av den store moderniserings prosjektet av «felles rommet» hvor man planlegger «rommet» ut fra et objektivt, «leselige» og «gjennomsiktige» perspektiv. Ifølge Bauman resulterte det han kaller «slaget om kartet» til at det ble etablert en objektiv og felles rom som var offisielt anerkjent og støttet av staten. Han skriver:

Den moderne rom-krigs flyktige mål var å legge det sosiale rom under ett, og bare ett, offisielt anerkjent og statsstøttet kart – en anstrengelse som hang sammen med og ble hjulpet av diskvalifiseringen av alle andre, konkurrerende kart eller fortellinger av rommet, og også av oppløsning eller lemlestelse av alle kartografiske institusjoner og tiltak, unntatt dem som var statsetablerte, statsstøttede eller statslisensierte. (Bauman, 2006, s. 52)

Forståelsen av rommet er relevant for min studie fordi vi mennesker har forskjellige verdier og persepsjoner. Fordi mennesker har forskjellige persepsjoner og verdier, kan ikke alle se «rommet» eller «det som er» fra samme perspektiv. Bauman argumenterer for at på grunn av dette ble det en slags enighet om at det burde eksistere en objektiv persepsjon eller perspektiv i samfunnet. Og ifølge Du Bois sin Farge teori er disse perspektivene kanonisert med vestlige, «hvite» dominans. Itzigsohn & Brown skriver: “*Du Bois argues that whites have the power to define the social world, and in this way, they are able to deny the humanity of the racialized and reproduce their own privilege in all its forms: material, social, and symbolic*” (Itzigsohn & Brown, 2020, s. 46).

Christensen minner oss på at vi ikke trenger å reise langt for å forstå slike tankeganger og meningssystemer. Han skriver:

«Mens konflikter og forfølgelse langs etniske skillelinjer er globalt utbredt, har rasisme som vitenskapelig legitimert form opphav i vår felleseuropeisk kulturarv. Det

er derfor rimelig å plassere slike fenomener i europeisk perspektiv, men det er ikke nødvendig å gå ut over Norges grenser for å finne eksempler fra samtid og fortid som viser at så vel etnisk basert fordommer og fiendebilder som rasistisk praksis er ubehagelig nærværende (Christensen, 2001, s. 98).

Christensen gjør en gjennomgang og viser hvordan fremmedhetsdebatten historisk har utartet i Norge. Fra evolusjon og rasetenking til rasehygienebevegelsen og videre til etnisk rensing av samer og sigøynere hvor blant annet fremmedloven av 1927, gjorde mulig å utvise alle sigøynere, til og med de med norsk pass (Christensen, 2001, s. 108). Fremmedhetsdebatten har ikke stoppet der, ifølge Christensen. Han viser til hvordan når behovet for nye arbeidere hadde åpnet for at nye landsmenn kunne komme til Norge for å dekke dette behovet, hvordan de når arbeidsledigheten var høy, ble behandlet og framstilt som fiender som var her for å ta jobbene fra «etnisk nordmenn» og hvordan meningsoppfatningen som var rasistiske var innleiret i samfunnsdiskursen (Christensen, 2001). Han skriver bl.a.:

«Personer som er mer enn middels brune, og som til vanlig ikke er lyserøde, siles ut under tollbehandling. Ikke bare fargede som kommer til Norge som flyktning, men også nordmenn med adoptivbakgrunn og besøkende får jevnlig oppleve spesialbehandlingen som følger av «feil» hudfarge (Christensen, 2001, s. 111-112).

Tollbehandling er bare et symptom på rasisme sykdommen. Christian viser hvor strukturert rasisme har vært og hvordan det har vært utbredt i samfunnet. Alt fra politikken på overordnet nivå og helt ned til individnivå. Veldig ofte er rasismetenkning ikke et individ fenomen, men et overordnet system eller samfunnsproblem.

3.4.2 Tosomhet

Andre element I dobbeltbevisstheten er «**Twoness**» (tosomhet). Det å ha to etniske identiteter i det moderne samfunnet er problematiske i situasjoner der spørsmål om lojalitet blir krevd. Aktører som har to etniske tilhørigheter som sliter med ulike meninger, tanker og ideer. Dette er beskrevet av Du Bois som om at individene har « two souls, two thoughts, two unreconciled strivings; two warring ideals in one dark body” Du Bois sitert i (Itzigsohn & Brown, 2020, s. 39). Eriksen minner oss på den andre siden, at andre generasjon innvandrere eller «første generasjon nordmenn», lever i to verdener. Han skriver: «*I en viss forstand kan man si at to verdener møtes [...]; ikke slik å forstå at de to verdener er gjensidig utlukkende, men på den måten at de bygger på ulike sett av kulturelle koder*» (Eriksen, 2001, s. 52). Og

selv om det kan av og til oppstå en enten eller valg mellom kulturelle kodene, er situasjonene ofte preget av både- og valg i sameksistens med andre samfunnsmedlemmer (Eriksen, 2001).

Ifølge Bauman kan adgangsnekt og mangel på tilgang til det «objektivet» felles rommet og kartet (Bauman, 2006, s. 56), føre til eller har en tendens til å føre til fremmedgjøring for de individene og gruppene som opplever adgangsnekt, sånn at de som blir nektet adgang, lager sine egne områder, som de gjør til sine egne (Bauman, 2006, s. 43). Itzigsohn & Brown argumenterer for at rasialiserte individer ikke har muligheten til å ta posisjonen til hele samfunnet, som Mead argumenterer for, de skriver: “[...] instead, subjectivity and self-formation are affected by the two conflicting world to which they belong: on the one hand the world of group that denies their humanity and on the other, their own community, which is a source of support and a scape of agency” (Itzigsohn & Brown, 2020, s. 39). Det er alltid kamp og spenning mellom disse to verdener. Spenning mellom systematisk strukturer som setter begrensninger på den ene siden og kreative individer og grupper som alltid er i arbeid for å endre på systemet.

3.4.3 Andreordenssyn

Tredje elementet ved *dobbeltbevisstheten* er det Du Bois kaller for «**secund sight**» eller «andreordenssyn». Andreordenssyn presenterer seg når et individ klarer å bryte barrierer og kommer seg på andre siden av sløret, men sliter med å tilpasse seg livet på den andre siden. “*Secund sight is the ability of the racially excluded to see the other side of world beyond the veil*” (Itzigsohn & Brown, 2020, s. 42). Andreordenssyn kommer til livet når individer og grupper oppdager at de blir sett på som mindreverdige av det store samfunnet. Etter at de har krysset over det Du Bois kaller for «the veil», og prøver å delta i samfunnet, kommer samfunnets øye på dem og de innser at de ikke kan tilpasse samfunnet med de markørene de har i bagasjen. Selv om de tilsynelatende ser ut til å besitte med de kompetansene de trenger for å lykkes, får ikke de den anerkjennelsen de gjerne er ute etter. Det de da innser er at det er problem med hvordan samfunnet er bygd på, og derfor blir de nød til å returnere til den siden av sløret individet kommer fra for å vekke andre individer og grupper som ikke er klar over at de blir diskriminert, marginalisert, stigmatisert, og blir sett på som annen klasse borgere. Disse hjemvendt gruppene, kalte, Du Bois «The talented tenth» (ITZIGSOHN & BROWN, 2020). Andreordenssyn minner om det Goffman kaller «*The Own and the Wise*» (Goffman, 1963, s. 31). «The own» er individer og grupper som søker andre som har de samme egenskapene som dem, og videre har de samme byrdene og fordelene disse egenskapene medfører. «The wise», er de individene gruppene og organisasjonene som har fått innblikk i

hvordan de stigmatiserte lever og blir påvirket av disse stigmaene, og disse kjemper for mer rettferdighet for utsatte gruppene Goffman, 1963, s. 31).

Appiah, er skeptisk til Du Bois sin teori om rase og etnisitet (Appiah, 2019, s. 125), mens Stuart Hall, gir et strategisk forsvar av Du Bois sin teori (Hall, 2020). I en forelesning som Stuart Hall holdt i 1994, ved universitet i Harvard. Hvor Hall foreleste om temaene rase, etnisitet og nasjon, basert på Du Bois sin teori om det rasialiserte subjektet, gir Hall, Du Bois sin sosialhistoriske forståelse av rase og sivilisasjon et strategisk forsvar. Hall forslår at vi skal studere identiteter som rase, etnisitet og nasjonalitet som diskurs betinget og at det er bare når vi setter disse begrepene i en diskurs praksis, at vi begriper de meningsfulle attributtene disse begrepene har i samfunnet (Hall, 2020).

3.5 Paradigmeskifte i identitetskonfigurasjoner

Det har foregått et paradigmeskifte i identitets-konfigurasjoner. Samfunnet har i de siste 75 årene skiftet fokuset fra gruppeidentitet til det for eksempel Giddens kaller for «self Identity» eller «personlig identitet». Selv om individ og individualitet ble et mye diskutert tema i opplysningstiden, hvor bl.a. filosofer som Emanuel Kant satt mennesker og individer i sentrum av samfunnsforståelsen (Kant, 2009), argumenterer andre for at utviklingen startet etter den andre verdenskrigen (Giddens, 1991; Beck, 1992; Bauman, 2001). I en epoke Giddens kaller for «høy modernitet». Det som kjennetegner denne epoken, er et veldig tungt fokus på personlige følelser og utvikling av «selv identiteten». Det som kan ha startet det hele er ifølge Giddens adskillelsen av tid og rom og utleirings mekanismer som består av det han kaller for «Symbolic token» og «Expert systems», som til sammen utgjør det han kaller «Abstract systems» (Giddens, 2001, s. 18). Det disse gjorde var å sørge for at samhandling og samhandlingsrommet ble utvidet, slik at samfunnet fikk ytre påvirkninger fra lang avstand, og ikke bare lokale påkjenning som tradisjonelle samfunn forholdt seg til. Ulrich Beck, argumenterer for at identitet i et sent moderne samfunn er selvvalgt på grunn av «*individualisering og globalisering*» (Aakvaag, 2008, s. 268). Et tilsvarende argument for identitet er å spore også hos Giddens som argumenterer for at det er uvanlig å erverve en fiks ferdig identitet i et høymoderne samfunn slik man gjorde i tradisjonelt samfunn og i industrisamfunn, men det er derimot opp til individet selv å konstruere, rekonstruere og opprettholde identiteten (Aakvaag, 2008, s. 277).

Zygmunt Bauman er enig med disse to når det gjelder identitet i tradisjonelt og industrisamfunn, den gang identitet var mer avhengig av subjektposisjoner, og at identiteter

var statiske og tilskrevne egenskaper. Bauman er også enige i at identitet er skiftende (flytende) i post-moderne samfunn. Forskjellen kommer i hva som driver identitetsutvikling hos aktørene (Aakvaag, 2008, s. 280). Der Giddens argumenter for at motoren bak identitetsdannelsen er subjektets selvbiografi som kobler fortid, nåtid og fremtid sammen (Giddens, 1991), er individualisering, globalisering og institusjonalisering den førende motoren for identitetsutvikling hos Beck (Beck, 1992). Hos Bauman er det konsum og konsumering av varer og tjenester som er hovedmotoren for identitetsdannelse (Bauman, 2001). Beck viser hvordan like muligheter for både menn og kvinner har frigjort individer og sørget for at det har blitt at enkelte individer kunne utvikle seg som selvstendig og fritt individ, uavhengig av kjønn, klasse osv. I det postmoderne samfunnet er individet styrt av en lov som er individualistisk. Beck kaller loven «*I am I, then I am a man. I am I then I am a woman*» (Beck, 1992, s 105).

4 Metode og metodologi

Metoden jeg bruker kan beskrives som dokumentanalyse. Det er ikke en helt presis beskrivelse siden jeg benytter visuelt og auditivt datamateriale, som TV serier, Podkast og audiovisuelle bilder i form av intervju på NRK TV og Youtube, i tillegg til skrevne tekster. Jeg bruker kun offentlig tilgjengelige dokumenter som innhold fra internett og andre digitale medier som datagrunnlag. Tjønndal & Fylling (2021) bruker betegnelsen sekundærdata for denne type datamateriale, som betyr at innholdet ikke er produsert for forskningsformål i utgangspunktet eller at datagrunnlaget består av data som andre forskere har produsert for andre forskningsformål. Når jeg bruker begrepet sekundærdata så mener jeg den førstnevnte. Tanken bak metodevalget er å gjøre en sosiologisk analyse av de offentlige ytringene studiens deltakere kommer med på internett og andre medier, da dette kan sees på som et uttrykk for unge norsksomalieres samfunnsdeltagelse. En liten del av mitt datagrunnlag er hentet fra tradisjonelle bøker, altså vanlige bøker i papirform og ikke digitale, men jeg velger allikevel å kalle min metode for digitale metode. Fordi nesten all min data kommer fra det digitale medier og internett.

4.1 utvalg og utvalgsprosess

Jeg har valgt å ta utgangspunkt i 4 høyprofilert norsksomaliere og studere deres ytringer i ulike typer tekster, Tv-serier og komedie som er tilgjengelig på internettet via nettaviser, strømningstjenester og Tv-kanaler osv. Som nevnt innledningsvis er det at deltakerne kan

beskrives som høyprofilerte et strategisk valg for å nyansere den hegemoniske fremstillingen av norsksomaliere i norsk offentlighet. Jeg har også brukt utsagn fra offentlig tilgjengelige intervjuer utført av andre, hvor formålet ikke var for forskning, men journalistikk, samt leserinnlegg i nettaviser skrevet av to av studiens deltakere. I tillegg har jeg brukt noen avisartikler hvor saker som er relaterte til studiens deltakere er omtalt.

Det har vært en vanskelig utvelgelsesprosess. Mye fordi jeg ikke var sikker på om jeg skulle utføre denne type analyse som baserer seg på innhold fra internett. Tanken har siden starten av dette prosjektet vært å utføre en kvalitativ forskningsmetode, og jeg har hele tiden vært sikker på hvilket tema som jeg ville belyse. Interessen for temaet dukket opp i starten av 2020, når Covid-19 herjet i Norge og resten av verden. Jeg kunne lese i avisene om hvordan norsksomaliere var overrepresentert i smitte statistikken, både når det gjeldt antall døde og antall innlagt på sykehusene (Imdi, 2020), og hvordan dette førte til stigmatisering av norsksomaliere og debatter om grad av deres integrering i samfunnet. Selv om det har vært mange grunner til statistikken og overrepresentasjonene (Kunnskapsdepartementet, 2021), og selv om de til slutt klarte å snu smitte trenden, så ikke dette ut til å redusere de stigmaene dette medførte (Lied, 2020). Jeg ønsket å nyansere de bildene som fremstilles av norsksomaliere i norsk offentlighet. Det har derfor vært viktig å synliggjøre suksessrike unge norsksomaliere og hvordan de ytrer seg i samfunnet. Tidligere forskning har stort sett lagt søkelys på hvordan norsksomaliere er en marginalisert gruppe og en gruppe som ikke passer inn i det norske samfunnet. Tanken er å nyansere dette bilde, og vise at unge norsksomaliere kommer med sine ytringer og meninger, og er godt innlemmet i samfunnet. I tillegg vil jeg belyse at samfunnet og kanskje særlig digitale medier bidrar til å tilrettelegge og muliggjør at unge norsksomaliere får delta på lik linje som alle andre i samfunnsdebatten.

Mitt førstevalg når det gjelder metode var i utgangspunktet intervju, observasjon eller en kombinasjon av disse to. Jeg og mitt arbeid har som mange millioner andre vært påvirket av koronapandemien. Hvordan jeg skulle gjennomføre mitt master prosjekt under de gjeldende koronarestriksjonene, ble et spørsmål som ble mer vanskelig og relevant. Kanskje metoden jeg hadde planlagt ikke var så gunstig allikevel? Jeg ble inspirert av Engebretsen (2015) som skriver om diskursive strategier hos norskeinnvandrere, som befinner seg mellom to forskjellige kulturer, Og hvordan mennesker med transkulturelle tilhørigheter bruker sosiale medier til å framstille seg selv for sine omverdener. Engebretsen viste at et tredje alternativ var mulig. Nemlig å bruke data som i utgangspunktet ikke er ment for forskning som empiri.

Et alternativ som virket spennende, fleksibel og forenlig med de gjeldende restriksjonene som på den tid var, og robuste mot den usikkerheten pandemien medførte når det gjelder sosiale sammenkomster.

Utvalget av dokumentene ble gjort ved hjelp av Google.no og Google sin søkemotor og algoritmer, i starten av 2021. Det jeg gjorde var, å rett og slett skrive inn norsksomalier, i søkemotoren, og leste bare de sakene og subjektene som google presenterte. Når jeg leste ferdig den ene saken så hoppet jeg til neste sak som var anbefalt av algoritmen. En slags snøballmetode. Jeg kom over en avisartikkel i VG med tittel «den somaliske bølgen», skrevet av Noman Mubashir. I artikkelen skriver Mubashir om 7 utvalgte unge norsksomalier som gjør seg bemerket i det norske samfunnet. Han skriver blant annet: «*Noe er i ferd med å skje. Unge norsksomalier med bein i nesa, glimt i øyet og blottet for den norske janteloven dukker stadig oftere opp i rampelyset*» (Mubashir, 2020). Mubashirs artikkel handler om 7 utvalgte norsksomaliske individer som dukker opp i den offentlige debatten ofte. Til slutt valgte jeg å fokusere på fire høyprofilerte norsksomalier ut av disse 7, og fokuserte på deres tidligere arbeid og arbeid som kom mens studien pågikk. Jeg fulgt nøye med disse fire og deres samfunnsdeltakelse i en periode fra våren 2021 til våren 2022, samt deres tidligere arbeid. Observasjonen gikk ut på å følge dem og de sakene disse engasjerte seg i på sosiale medier. Jeg hadde en deduktiv tilnærming til valg av de tekstene som jeg skulle analysere. Som jeg nevnte tidligere har jeg en antakelse om at unge norsksomalier deltar i samfunnet og antakelsen er dannet på grunnlag av de endrende samfunns-kodene som er å observere i samfunnet i dag. Valget av disse fire var strategisk fordi de ofte var omtalt i de andre sakene jeg har lest i utvalgsprosessen og var oftere foreslått av google algoritmen mer enn noen andre.

Jeg valgte å kalle de som står bak studiens empiri for deltakere. Selv om dette begrepet ikke er så presis som jeg skulle ønsket, er det dette begrepet jeg velger å kalle dem, i mangel på noe mer presist. Tjønndal & Fylling (2021) bruker begrepet «deltaker» i sin bok om digitale forskningsmetode og jeg henter inspirasjon for bruk av begrepet her. De fire deltakerne er

(Musti 21 år, kvinne). Musikker og samfunnsaktivist (foreløpig ikke fullført Videregående skole). Utdrag av Musti som er brukt i denne studien er (Gro Harlem Brundtland, Flex, Meg selv, Lion King, En brennende tesla og Flamme Bars vol 2. I tillegg har jeg en p3 intervju som er gjort med Musti på NRK og Lindmo intervju på NRK TV.

(Jonis Josef 30 år, mann). Komiker og skuespiller (utdannet: et års utdanning på BI som aksjemegler). Utdrag brukt i studien. Kongen av Gulset og Kasko (TV-serier), audiovisuelt klipp i form av stand up (Latter Live), intervju på Youtube med Trygg ungdom og lydopptak fra Podkast (Juciy med Jonis).

(Rawdah Mohamed 31 år, kvinne). Modell, skuespiller og vernepleier. Utdrag brukt i studien, Rawdah (TV-serie), Hands off My Hijab (et sosiale media emneknaggprotest mot hijabforbud), et meningsinnlegg på motemagasinet Bazaar. Utvalgte sitater i diverse aviser.

(Sumaya Jirde Ali 25år, kvinne). Poet, samfunnsdebattant og forfatter (studerer sosialantropologi). Utdrag som er brukt i studien. En diktbok, en biografibok, et kronikkinnlegg i Aftenposten, et facebook-innlegg, et NRK-intervju med Ole Torp og diverse sitater i avisene hvor Ali er omtalt.

4.2 Datatyper og valg av digitale plattformer

Studien kombinerer forskjellige datatyper som skriftlige tekster, lyd (audio) fra podkast, visuelle bilder og audiovisuelle videoer fra digitale plattformer. Det at jeg kombinerer mange datatyper, kan blant annet styrke dataens troverdighet og pålitelighet (Tjønndal & Fylling, 2021). Digitale plattformer tilbyr nye muligheter for forskningsarbeid, samtidig som de også har sine begrensninger (Tjønndal & Fylling, 2021). En slik type begrensning er et uklart skille mellom det private og det offentlige i en del digitale medier. Mitt datagrunnlag kan karakteriseres som offentlig. Først og fremst fordi innholdet er publisert offentlig og er tilgjengelig for alle, og disse data er ofte allerede omtalt i tradisjonelle medier. Dessuten er data jeg benytter, som er delt på private kontoer på plattformer som Facebook og Instagram, offentlig delt og tilgjengelig for alle. De jeg henter data fra, er offentlige personer og jeg har gjort dem oppmerksom på at jeg bruker deres ytringer som datagrunnlag i denne studien.

Lenker til de ulike ytringene har jeg lagt inn som egen kildeliste, (se Empirikilder under referanser).

4.3 Validitet og Reliabilitet

Når man bruker denne type sekundære forskningsdata er det begrensninger som kan påvirke dataens pålitelighet, troverdighet, gyldighet og ikke minste dens overførbarhet. Men «*ved å kombinere flere datatyper kan man forsøke å motvirke slike begrensninger*» (Tjønndal & Fylling, 2021, ss. 25-26). når man skal bruke denne type datagrunnlag som jeg bruker er en

fordel å kombinere flere datatyper for å styrke dataens pålitelighet. Bratberg skriver blant annet: «*Dersom diskurs skal studeres som strukturelt fenomen, som kollektiv meningsproduksjon, må det et korpus av tekster til fra ulike forfattere og aktører.*» (Bratberg, 2017, s. 54).

Datatyper og kombinasjon av datatyper er styrt av hva man er ute etter og hvilke fenomener man forsker på. En annen måte å si dette på er at valg av datatyper blir påvirket i stor grad av studiens problemstilling. Generelt er det vanskelig å bedømme slike type analyser. F.eks. når man studerer et fenomen diskursivt, er pålitelighet og troverdighet ut fra strenge vitenskapelige kriterier, vanskelig å dekke, fordi det ikke gir ofte grunnlag for operasjonalisering eller en klar årsakssammenheng (Bratberg, 2017, s. 62). Det er uheldig blant annet fordi det gjør at man har problemer med både begrepsvaliditet, indre validitet og ytre validitet (Bratberg, 2017). Ringdal: skriver at «*Reliabilitet, eller pålitelighet, går ut på om gjentatte målinger med samme måleinstrumenter gir samme resultat. Validitet, eller gyldighet, går ut på om en faktisk måler det en vil måle*» (Ringdal, 2013, s. 96) Videre presiserer Ringdal at høy «*reliabilitet er en forutsetning for høy validitet*» (s. 96) ifølge Halvorsen møter forskere validitetsutfordringene, blant annet fordi «*Forskeren befinner seg på to plan, nemlig på teoriplan [...] og empiriplan*» (Halvorsen, 2008, s. 66).

Det stilles forskjellige troverdighets eller pålitelighetskrav (reliabilitetskrav), og gyldighets eller relevanskrav (validitetskrav) i vitenskapelige forskning. En streng *kildekritikk*, og krav om rimelig etterprøvbarhet er blant reliabilitetskravene man møter i samfunnsforskningen (Ringdal, 2013, s. 97). Når det gjelder validitetskrav, er begrepsvaliditet, innholdsvaliditet, ekstern validitet og intern validitet viktig. Den førstnevnte handler om de teoretiske begrepene vi bruker, måler det vi er ute etter å måle? Innholdsvaliditet går ut på om de kriteriene vi bruker er dekkende og måler det de har tiltenkt å måle, og på den måten er operasjonelle (Ringdal, 2013, s. 98). Generaliserbarhet eller ekstern validitet handler om funnen er overførbare (Halvorsen, 2008, s. 158). Intern validitet handler om årsakssammenhenger mellom variablene eller om forskningen viser det vi sier at den viser (Halvorsen, 2008, s. 67).

Alle disse forskjellige validitets og reliabilitetskravene er enklere å oppfylle i en kvantitativ forskningsmetode enn de er i kvalitative forsknings metode. Ifølge Halvorsen er det fordi disse begrepene er utviklet innad kvantitative forskningsmetode og passer dårlig for kvalitative forskningsmetode (Halvorsen, 2008, s. 72). Validitet for dokumentdata, blir sikret ved at den som utfører forskningen er saklig og til å stole på i hele prosessen. Fra valg av tema til analyse og presentering av funnene og alt imellom, skal man vise pålitelighet. Et

annet begrep som er viktig for kvalitativ forskning er konsistens eller etterprøvnbarhet. Konsistensbegrepet brukes istedenfor reliabilitetsbegrepet og handler om å gjøre data som er brukt i studien tilgjengelig for at andre kan gå gjennom og kontrollere deg (Halvorsen, 2008). Man må også velge mangfoldig tekster (Bratberg, 2017). Når man analyserer samfunns fenomener diskursivt, gjør man en fortolkende analyse som er fortolket på en vitenskapeligvis, dvs. at påstandene man kommer med må være vitenskapelig fundert. Bratberg argumenterer for at når man studerer diskurs som kausalforhold, er det to måter å utføre dette på. (1) ved å forsøke å redegjøre for hvor diskurs stemmer fra, og hva som gir den hegemoni, og (2) man ser konsekvensene eller implikasjonene en diskurs har for samfunnet (Bratberg, 2017, s. 58). Det jeg utfører i denne studien minner om en diskursiv kritisk samfunnsanalyse. «*Kritisk diskursanalyse går ut på å avdekke de underliggende forutsetningene som et dokument bygger på, og hvilke alternative forståelser eller perspektiver er utelatt*» Jupp (1996), sitert i (Halvorsen, 2008, s. 214). Selv om jeg ikke lager ren diskursanalyse, blir diskurs og diskursens materialitet et viktig bidrag for min analyse. Min oppgave blir da å avdekke de underliggende forutsetningene som de tekstene, programmene og debattene bygger på. Jeg er ikke opptatt av det ontologiske eller ekstradiskursive spørsmålet i min analyse, men heller hvordan vi som individ og samfunn tolker det overordnede, ekstradiskursive og ontologisk og danner meningsssystemer. «*Diskursanalyse er ikke utelukkende opptatt av det ontologiske, men av det epistemologiske. Altså hvordan og hvorfor fenomener framtrer som de gjør*» (Neumann, 2021, s. 26)

4.4 Forskerrolle

I denne studien, tar jeg en responsiv rolle som forsker. Dette betyr at jeg forholder meg til data som allerede er produsert og tilgjengelig, og jeg analyserer eksisterende data for min forskning. Det betyr at jeg benytter mer en sanse-data. Jeg velger ut de data jeg vil analysere fra en kaotisk verden av data. ‘*Something like a paradigm is prerequisite to perception*’ Kuhn sitert i (Neumann 2021, s 28). Når jeg gjør slik analyser trenger jeg kategorier og modeller som representerer samfunnet slik jeg oppfatter det, og som hjelper meg med å avgrense de data jeg vil analysere. Slike representasjoner kan påvirke analysen. Derfor er det viktig å være klar over disse mulige problemene og reflektere rundt det. Neumann definerer representasjoner slik:

Representasjon kommer mellom den fysiske gitte verden og vår sansning av den, og er altså måten verden fremtrer for mennesker på – som nærvær av fravær. (Neumann, 2021, s. 31)

Neumann er opptatt av diskurser, og selv om jeg ikke gjør en fullstendig diskursanalyse er jeg inspirert av denne tilnærmingen. Neumann presiserer representasjoner i diskursanalyse på denne måten:

Mer spesifikt er en representasjon i diskursanalyse også en betegnelse på de viktigste pakkene av virkelighetskrav som en diskurs består av. Når bærere av samme representasjon institusjonaliserer seg, utgjør de en posisjon i diskursen. Når en representasjon er forholdvis utfordret i diskursen, så utfordret at den fremstår som «naturlig, eksisterer det en tilstand av hegemoni. Som enhver annen situasjon må hegemoniet opprettholdes av diskursivt arbeid, altså representasjonsbekreftende produksjon av utsagn og praksiser (Neumann, 2021, s. 31).

Jeg, som alle andre mennesker har forhåndskunnskaper, meninger og antagelser som kan påvirke studien. Ved å være bevisst på disse av og til bevisste, men som regel ubevisste antagelsene kan jeg produsere et vitenskapelig og reflektert analyse. For å gi leserne et innblikk i egen forskerrolle, kan jeg starte med å formidle at jeg er opprinnelig fra Etiopia og har bodd store deler av livet mitt i Somaliland. Jeg snakker flyttende somali. Jeg flyttet til Norge som 14 åring og har bodd i Norge i 13 år. Jeg har mange venner som er norsksomalier, og selv om disse ikke inngår i min studie vil jeg anta at de har spilt en rolle i valg av tema, i alle fall ubevisst. Det er minst to måter man kan se dette på. En begrensende måte og en muliggjørende måte. Jeg velger å se dette som en resurs og muliggjørende. Det at jeg behersker det somaliske språket og kulturen kan hjelpe meg og gi en bedre oversikt og bredere analyse muligheter. Det negative og begrensende kan være at mine analyser eller konklusjon kan bli påvirket av disse tilknytningene. Samtidig er det viktig å huske at alle har en eller annen tilknytning som kan ha betydning for forskningen som produseres.

4.5 Forskningsetiske utfordringer

I vitenskapelig forskningsetikk er det særlig to ting som er viktig, og det er skillet mellom etikk og moral. Selv om vi i hverdagen bruker disse to begrepene om hverandre, har de, forskjellig betydning i samfunnsvitenskapelige forskningsfilosofi (Tjønndal & Fylling, 2021). Det denne todelingen går ut på når det gjelder forskningsetikk, er at vi har både etablerte lover og regler som er til stede for å ivareta de som blir studert i forskningen, og at det også krever individuelle refleksjoner underveis i forskningen. Refleksjoner som må gjøres av forskerne. Rindal skriver at: «Etikk er læren om moralen, om hva som er rett og galt. Videre skriver hun: forskningsetikk er de grunnleggende moralloven for vitenskapelig praksis» (Ringdal, 2013, s.

451). Det finnes ikke lover og regler som detaljert dikterer alle skrittene i prosessen og derfor er det, i tillegg til å følge de ulike lovene og reglene, også behov for personlige etiske refleksjoner over hva man gjør og hvordan det påvirker de man studerer.

Jeg har som forsker akademisk frihet til å dekke behov for ny kunnskap som er viktig for samfunnet, men jeg har også samfunnsmessige og individuelle ansvar når jeg skal forske på fenomener i samfunnet. Denne dualiteten er ofte omdiskutert i samfunnsvitenskapelige etikk og forskningsetikk (Halvorsen, 2008). Selv om interaksjonen mellom forsker og respondenter ikke er like skadelig i samfunnsvitenskapelig forskning som i medisin og helsevitenskapelig forskning, er det etiske retningslinjer og persondatalover som hindrer at de som inngår i studier ikke blir overkjørt og at deres menneskeverd er ivaretatt før, under og etter forskningen er omme. Samtidig som man tar hensyn til viktigheten av studiens kunnskapsbidrag for samfunnet. Ofte er det dilemma mellom hva som er viktigst mellom Individenes rett til privatliv eller forskernes rett til kunnskaps anskaffelse for å dekke samfunnsbehov for ny kunnskap. (Halvorsen,2008; Ringdal, 2013)

I denne studien skal jeg forske på en sårbar gruppe og når man jobber med utsatte grupper, er det ekstra hensyn man må ta, og man må tråkke ekstra varsomt i slike tilfeller (Tjønndal & Fylling, 2021). Jeg kommer til å møte på noen eller alle disse overnevnte problemene, men jeg skal etter beste evne prøve å løse det. Bl.a. ved å følge de etiske retningslinjene som brukes av forskere som veiledning i arbeid med forskning som involverer andre menneskers rettigheter til persondata og privatlivs hellighet. Først og fremst har jeg søkt om tillatelse om å utføre min forskning hos NSD/ Norsk Senter Forskningsdata. Jeg har tatt kontakt med de som inngår i denne studien og informert dem om hva studien går ut på og hva hensikten med den er.

Jeg har blant annet hatt to telefonsamtaler med NSD og har fått oppklaring rundt innmelding av prosjektet hos NSD. Jeg fikk beskjed om at jeg ikke trenger å melde inn prosjektet, fordi det ikke er behov for det i min type oppgave. Dette blant annet fordi studiens deltakere er offentlige profiler, og den informasjonen jeg bruker er tilgjengelig allerede ute på internettet og trykte bøker. Men jeg har etter litt refleksjon tatt kontakt med de jeg bruker i min studie og informert dem. Informasjonen sende jeg via Facebook og Instagram skriftlig. Og har fått tilbakemelding fra 3 av mine fire deltakere. Det har vært viktig for meg å informere studiens deltakere om denne studien for å utføre studien med god samvittighet. Jeg har også satt meg inn og lest veileder for internettforskning fra Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH, 2019).

5 Empiri og analyse

I denne delen skal jeg presentere empiri i form av audio, audiovisuelle og andre skrevne tekster. Tekstene består av en selvbiografisk bok, en diktsamling Av Ali og utvalgte sangtekster av Musti. Empirien består også av utvalgte TV-serier som Kasko og Kongen av Gulset av Josef og NRK serien Rawdah av Mohamed. Youtube-intervju av Musti med Isak og av Josef med trygg ungdom. NRK-intervju av Ali med Ole Torp og av Musti med Lindmo. I tillegg til andre innhold i medier som podkast (Juciy Med Jonis), Instagram innlegg av Mohamed og Facebook innlegg av Ali. Dessuten har jeg utvalgte avisartikler der studiens deltakere er omtalt og innhold som deltakerne selv har bidratt med i aviser og magasiner.

Empiridelen er todelt. Først skal jeg presentere empiri og analyse for mitt første forskningsspørsmål «Hvordan forholder unge ressurssterke norsksomalier seg til fremmedgjøring og den hegemoniske media dekningen og framstilling av norsksomalier i Norge?». I del to skal jeg svare på mitt andre forskningsspørsmål «Hvordan ytrer unge ressurssterke norsksomalier seg i den offentlige samfunnsdebatten?» Audio og audiovisuelle empiri er redigert for å passer studien, men meningsinnholdet er ikke endret. Det er kun i overføring fra en muntlig dialog til skriftlig dialog, endringen tok sted.

5.1 Empiri og analyse del 1

I del 1 skal jeg svare på første forskningsspørsmål «Hvordan forholder unge ressurssterke norsksomalier seg til fremmedgjøring og den hegemoniske mediedekningen og framstillingen av norsksomalier i Norge?».

5.1.1 Hijab, fremmed her og innenfor der

Tidligere forskning har vist at norsksomalier er en marginalisert og fremmedgjort gruppe. Fremmedgjøring som tema kommer frem i mitt datamateriale. Mye av det som kan karakteriseres som disse unge norsksomaliernes samfunnsaktivisme, går ut på nettopp å korrigere og påvirke denne fremmedjøringen. Som Ali skriver i sin bok «Ikkje ver redd sånne som meg», angående hvorfor hun begynte å delta i samfunnsdebatten.

Eg heiter Sumaya Jirda Ali. Eg er 20 år gammel, norsk-somaliar, muslim, kvinne bodøværing. Eg er det ein kaller for «samfunnsdebattant». Då eg byrja å ytre meg, var det fordi eg var lei av at alle andre enn dei det gjeldt, snakka og meinte ting om «oss andre»- dei muslimske kvinnene. (Ali, 2018, s. 7)

Fremmedgjøringen kan foregå enten ved direkte trusler, hets og vold, eller den kan være subtil, usynlig strukturerte, og vanskelig å oppdage. Her har jeg tatt med et par avisutklipp for å synliggjøre hvordan fremmedgjøring kan foregå ved direkte trusler og hets. Vi kan f.eks. lese i Dagsavisen som skriver i 2019 at: «*en 71-årig kvinne ble dømt for grov sjikane mot Sumaya Jirde Ali i et kommentarfelt[...]»* (Pedersen & Hauge, 2019). Avisen skriver også om en kommentar som Ali la ut på sin Facebook side der hun kommenterer dommen: ‘*Selv om jeg for øyeblikket ikke har noe stort smil om munnen og prosessen er ekstremt utmattende og altomsluttende, er dette likevel en seier for ei som har blitt vant til å få henlagt-brev i posten*’ (Pedersen & Hauge, 2019). Ali skriver i boken «Ikkje ver redd sånne som meg», hvordan hun måtte ta forhåndsregler på grunn av hets, trusler og vold. Hun fikk blant annet voldsalarm av politiet i 2017.

Hausten 2017 fekk eg valdsalarm. Politiet meinte at trusselbildet mot meg var forearra. Våren 2018 blei det endå verre. Eg fekk pusteproblem og angst. Hetsarane er ikkje så mange, men forakta deira er altomfattande (Ali, 2018, s. 7).

Mange med flere enn en enkelt etnisk identitet, blir ofte satt på prøve. Ofte blir deres lojalitet til de forskjellige etniske identitetene satt opp mot hverandre, spesielt den tilhørigheten de har til Norge. Et slikt fenomen er «hijab» og hijabbruken hos norske med innvandrerbakgrunn som har muslimsk tilhørighet. Hijab er en stor del av den kulturen disse norsksomalierne har fra foreldrenes kultur og religion og Hijab er ikke bare et plagg, men et symbol på en global identitet – og tilhørighet. Hijab er også noen norsksomalierne internaliserer og gjør til en del av sine egne personlige identiteter. Men hijab kan også ha en begrensende effekt på den norske identiteten diskursivt. Hijaben har blitt et stort diskusjons tema både innad i norsksomaliernes miljø og generelt i det norske samfunnet. Det skrives debattinnlegg, kommentarer i avisene om hijaben. For å synliggjøre noe av den offentlige debatten anno 2021 har jeg inkludert noen avisutklipp. I Avisa Nordland, skrev journalist og kommentator: «*I moskeene knegger imamene i skjegget, storfornøyde med hvilket gjennomslag hijaben har fått*» (Grenersen, 2021). Grenersen skriver at hun ikke har noe imot at muslimer inntar politiske posisjoner, men står fast ved at hijab ikke skal eksponeres for den norske befolkningen offentlig (Grenersen, 2021). I politikken er også hijab et tema som er diskutert hos bl.a. politisk partier. Frp har f.eks. prøvd å forby hijab for de under 18 år. VG skrev i april 2021 at: «*Sylvi Listhaug varsler en strengere integreringspolitikk. Frp vil blant annet ha forbud mot barnehijab, men kan ikke svare på hvor omfattende bruk av hijab på barn er i Norge, eller om bruken øker.*» (VG, 2021). To av norsksomalierne i denne studien er

hijabbrukere. Det å være prinsippfaste frittalende og engasjert i samfunnet kan være ønsket av samfunnet, både for at samfunnet skal leve etter sine frihets idealer og for å få flere perspektiver i samfunnsdebatten, men det kan også føre til mer fremmedgjøring og forsterkning av fremmedhets debatten i Norge. På den andre siden kan også begrensning av friheten til å bruke hijab føre til at flere velger å bruke plagget. Som Eriksen (2001) skriver *'En gruppes samhold er avhengig av ytre press'* (Eriksen, 2001, s. 44). Eller som Goffman skriver når de stigmatiserte ikke får plass hos de "normale", så søker de deres egne (Goffman, 1963, s. 31). Vi kan også se tendenser på dette hos studiens deltakere.

Jeg har gått med hijab siden jeg var 5-6 år. Jeg gikk med det i hjemlandet, men det var litt av og på. Men når jeg kom til Norge, ble det veldig mye fokus på hijaben min. Det ble så mye mobbing at lærerne diskuterte om jeg skulle ta den av. Sånn at de andre elevene skulle slutte å mobbe meg. Det var da jeg bestemte meg for å gå med hijaben fast. De får ikke bestemme hvordan jeg ser ut. (Mohamed, 2019, ep1. 18:09)

Ali skriver hvordan press fra skolekamerater førte til at hun hold fast ved hijaben og ikke lot seg presse av andre til å ta seg av hijaben.

Det kjendest meir og meir riktig dess oftare klassekameraten min prøvde å ta han (hijaben) frå meg. (Ali, 2018, s. 21)

Ofte kan det å være aktiv deltaker i samfunnet forandre de involvertes hverdag, både positivt og negativt. Ali skriver hvordan hennes rolle som norsksomalier, hijabbruker og samfunnsdebattant har påvirket henne.

Eg har fått spalteplass, ros og masse positive merksemd, men prisen har våre høg. Eg blir ofte hetsa. Eg søv dårleg . Eg må ta forholdsreglar eg elles ikkje vilje ha tatt. (Ali, 2018, s. 7)

5.1.2 Fremmedhets og etniskprofilering fra samfunnet

Ali sier i en dialog med Torp, på NRK programmet «Torp», dette etter at hun har fått spørsmål om «hvorfors det norske samfunnet er så redde henne»

Jeg tror Mari Skurdal i klassekampen er inne på noe essensielt. Hun nevnte og skrev om en forskjellsbehandling som er utbredt i samfunnet. Hvor ytringsfriheten og ytringsrommet ikke er like bred for alle. Jeg kan ytre noe, og du kan gjør det samme. Med de

eksakte ordene. Og vi blir møt med forskjellig reaksjoner. Og det på bakgrunn av hvem vi er, hvordan vi går kledd, hva vi tror på, og hvordan vi opptrer. Denne type forskjellsbehandling synes jeg er urettferdig (Ali på NRK programmet Torp, 1:00 min)

Torp: *noen har påpekt masse sånne 'klikkpunkt' hos deg som mange der ute ikke liker. Du er ung, frittalende, somalisk, afrikanske, og du går med hijab? Og du mener at det er det som appellerer til raseri hos noen?*

Ali: *ja, fordi man blir redusert til den innvandreren og med de identitets markørene som jeg har, så blir det ekstra provoserende for enkelte. For man ser innvandrere, det er de som kommer utenfra, så jeg blir jo alltid sett på som en gjest. Og gjester da, de blir jo forventet å være hyggelige og takknemlige. Dette takknemlighets tyranniet forfølger meg jo ofte når jeg kritiserer eller sier mine meninger på lik linje med alle andre. Og da blir jeg møt med «du må være stille, du må være takknemlig.» (Ali, 2018, 2:11)*

En annen av studiens deltakere snakker også kritiske til det etablerte i et intervjuer på Youtube med Tryggere Ungdom, hvor han snakker om hans eget forhold til rus, hans perspektiver på ruspolitikk og rusreformen og hans erfaringer med politiet. Blant annet forteller han en historie fra privatlivet.

Jeg har en historie som jeg aldri kommer til å glamme. Jeg var på TV og ting gikk bra i karrieren min. jeg var i Trondheim sammen med et par andre komikere. Vi har det veldig fint. Vi sitter på en bar. Plutselig kommer inn politiet i baren. De tar tak i meg og spør om jeg kan komme ut. Så står vi ute på åpen gate med fullt av folk. Jeg blir strippet, ikke helt naken, men ned til undertøy, og de går inn i lommene mine og de tar meg på mine private deler, sjekker skoene mine.

Jeg får på meg klarne mine, og en kompis kommer bort til meg, mens dette foregår. Kompisen spør meg «går det bra?» og jeg sier det går bra, bare gå inn. Politiet spør meg «hvem er han?» og jeg sier, det skal jeg ikke si til dere. Er dere ferdig med meg? så sier han ene politimannen «åja, la meg gjette, du er ikke noe 'snitch'? som er noe rart ting å si. Så slipper de meg inn, så jeg får lov til å gå til mine hvite komikervenner, riktig nok. Så kommer politiet inn på baren igjen. Går forbi meg og går til neste bord. Der sitter en afghansk gutt med en hvit forsamling. Han måtte også ut, og de måtte sjekke han også. Så det er, når du er mørk eller ser annerledes ut i Norge, så er det, det som strekker korteste strået når det kommer til politiets hjemmel

eller politiets muligheter når det gjelder hva politiet kan gjøre, så er det vi som blir rammet hardest. Det går utover de lavere økonomisk klassene. Det går hardest utover østkanten, hardest utover Gulset og det går hardest utover de som ikke har plass hjemme hos seg selv (Josef, 2021, 17:26)

Dette stemmer overens med en ny rapport som kom ut 14.02.2022, angående unødvendig tvangsbruk og ransaking av narkotika mistenkte (Påtalemyndigheten, 2022). Minoriteter er ofte de mest utsatte i slike saker og det som kalles for rase eller etniskprofilering finner sted. Historien som Josef forteller er støttet opp av hva vi vet innen forskning som viser at minoritetsungdom blir oftere stoppet og sjekket av politiet enn majoritetsungdom (Solhjell, 2019). I Trondheim har politiet blitt felt i Diskrimineringsnemnda for å diskriminere på grunn av etnisitet (ELGAAEN, 2021). Aftenposten skriver blant annet: «Mubarak Omer er stoppet over ti ganger av politiet uten grunn. Nå vil Likestillingsombudet ha en ordning der de som blir kontrollert av politiet, får en kvittering» (Riaz, 2021). Det at minoriteter er mer utsatt for rase eller etniskprofilering er et eksplisitt kjent fenomen. I et nylig sendt episode av tv programmet «Nytt på Nytt» diskuterer panelet Påtalemyndighetens rapport om tvangsbruk. Panelt som besto blant andre av to med minoritetsbakgrunn snakker rundt rapporten og med humoristisk tone, rundt rase og etniskprofilering.

Adampour: Jeg husker jeg så det (Raseprofilering) ganske ofte, for jeg syklet opp og ned Grünerløkka ved Akerselva, hvor mye selges også, til legevakta, der jeg jobbet. Da stoppet jeg med sykkelen min etter nattvakt ved 1-2-tiden. Og jeg pleide å si «Hei, dere har ikke lov til å ransake de gutta og prøvde å si til de gutta: nekt, ikke la politiet sjekke lomma. Og politiet sa: «Hei, stille! Pålegg! fjern deg!» Og så sa jeg «Nei» og begynte å filme og så tok de tak i sykkelen min og dro meg bakover. Heavy greier.

En annen gang sto politiet med en gjeng somaliske gutter, og da gikk jeg lit høyt ut og sa, hei: «Det er ikke lov. Hva er det dere holder på med?» så sier politiet: «vi hjelper disse gutta med å skifte bildekk.» (Nytt på Nytt, 2022, 10:50)

Tufte: da skulle du (Adampour) sagt: «det gjør dere bare fordi de er somaliske.» (Nytt på Nytt, 2022, 11:40)

Beyer-Olsen: Dette er topp trent politi. De kan lukte narkotika på lang avstand. Selv små doser. Dette er fra politiets intern notater. De kan lukte små doser amfetamin og som regel er det også, store dose med melanin. (Nytt på Nytt, 2022, 12:56)

Nytt På Nytt, er et humorprogram som først og fremst skal lage saker på en morsom måte, og det som blir sagt er ofte ikke en ordrett beskrivelse av virkeligheten. De legger litt tvist i sine uttalelser og tuller med saker. Derfor bør man ta fortellinger på Nytt På Nytt med en klype salt, men i denne saken inngår denne fortellingen i den store fortellingen om fremmedgjøring av de med innvandrerbakgrunn hvor av særlig norsksomalierne blir behandlet annerledes.

5.1.2.1 Ya Allah, ikke la de ha minoritetsbakgrunn

Ofte opplever norsksomalierne og generelt innvandrere at de får ekstra negative oppmerksomhet og stigmatisering når en som tilhører gruppen er involvert i noe kriminelt eller noe som ikke er i overensstemmelse med de norske (vestlig) kodene (Fangen, 2006). I tillegg blir innvandrere mistenkeliggjort når forferdelige og vonde hendelser skjer uavhengig av om det er en med innvandrerbakgrunn som står bak hendelsen. Ali skriver dette angående 22.juli.2011.

Hjartet mitt hamra. Ein mann hadde sprengt ei bombe i regjeringskvartalet. Hjartet mitt hamra. Han hadde på seg polituniform. Hjartet mitt hamra. Eg sa: Bismillahi al rahmani al rahim. Bismillahi al rahmani al rahim. Subhanaallah , bismillah, ya Allah: La han ikkje være muslim. (Ali, 2018, ss. 23-24)

Både hets og trakassering kan forstås som et resultat av det Christiansen (2001) kaller for tematisering av fremmedhet. Christiansen skriver: «En effektiv måte å markere avstand til andre er å utstyre dem med nedlatende betegnelser (Christensen, 2001, s. 115). Tidligere forskning har vist at norsksomalierne blir tematisert som avvikere som ikke kan leve side om side med «fredfulle nordmenn». Og fordi de skiller seg ut både fysisk og kulturelt, blir norsksomalierne framstilt som late mennesker som har dårlige hensikter, som utnytter det norske velferdssystemet (Fangen, 2006; FRIBERG & ELGVIN, 2016). I verste fall kan de bli framstilt som terrorister på grunn av den religionen de har. Til et punkt hvor norsksomalierne selv blir usikre og kan internalisere de persepsjonen storsamfunnet sitter med. Ofte fordi mediebildet og mediediskursen har tendens til å framstille terror som noe særegent for muslimer. Ali skriver:

Vi tenkte det, alle saman, brune så vel som kvite, muslimar så vel som ikkje-muslimar. Ulike nettsider hadde ymte om at terroristen var muslim. Mange av oss hadde 11.

september i bakhovudet og var overtydde om at gjerningsmannen ikkje kunne vere ein av oss. Kvifor skulle ein av oss gjere noko sånt? Det lurte eg og på. Eg ville føle ein del av det store «vi» i samfunnet, sjølv om eg visste at andre ville meine eg var ein av «dei andre» (Ali, 2018, s. 25-26).

Før 22. juli var terror debatten konsentrert rundt ekstremislamistisk front i mye større grad enn den er i dag, og derfor var terror diskursen en diskurs som befant seg i en annen diskurs. Nemlig identitet - og tilhørighets diskurs. Du er muslim ergo, du har store sjanse til å bli terrorist var en slutning som var enkelt å danne. Disse type konklusjoner og meninger var lett å danne uansett hvor urettferdig de var. Og muslimer blir bedt om å bevise at de ikke tilhørte terrornettverket ved for eksempel å ta avstand fra terror handlinger. Dette kan minne om det Bauman (2006) kaller for krigen om kartet og persepsjoner. Ali beskriver dette fenomenet slik:

For muslimar har for eksempel kravet om å ta avstand frå terror vore ein gjengangar. For ei tid sidan blei eg bedd om å ta avstand frå terrorangrepet i New York. Eg blei tagga i eit Facebook-innlegg av ein framand mann. Han ville at alle muslimar skule ta avstand frå det ein annan muslim gjorde (Ali, 2018, s. 68).

For vestlig grupper og aktører er ikke disse kravene til stede; - som Eriksen (2001) skriver «når en innvandrer begår en kriminell handling, står det i avisene at han er innvandrer; når en etnisk nordmann gjør det samme, står det aldri hva slags etnisk gruppe han tilhører» (Eriksen, 2001, s. 46). Majoriteten trenger ikke å definere seg. Det er flere måter man kan anvende stigma og fremmedgjøring på. En måte er tematisering av fremmedheten og forskjellsbehandlingen på dens grunnlag. Dahlstrøm (2013) viser hvordan medier framstiller individer med somaliskbakgrunn som skaper problemer i samfunnet som «somaliere», mens de som gjør positive handlinger ikke blir kalt for «somaliere» eller «norsksomalier», men at enten denne informasjonen ikke kommer frem i deknningene eller at de i simpelheten blir kalt for «nordmenn» eller «norsk» (Dahlstrøm, 2013). Når de som bidrar i samfunnet med positive bidrag ikke blir omtalt som «Somaliere» eller helst som «norsksomaliere», blir deknningen bestående av ensidig deknning hvor bare de som skaper problemer representerer norsksomaliere.

Dette er et generelt problem for norske med innvandrerbakgrunn. Mo Ayn & Jonas Benyoub synger om dette temaet i sangen «*Flagget på Brystet*». Begge er norske med

innvandrerbakgrunn. Denne taksten er ikke fra studiens deltakere, men viser en intertekstualitet som er relevant for denne studien.

[Refreng: Mo Ayn]: Norske flagget på mitt bryst baby. Hadde det vært opptil meg, hadde alltid vært på innsiden. Min bakgrunn forandrer seg aldri, men landet jeg kommer fra spørs hva som er overskriften.

[Vers 1: Jonas Benyoub] De står i bunad, vi har dress og slips og hat, Mostafa kan danse hallingdans. På 17. mai går vi i tog og vi har flagg, likevel så fikk vi egen knagg. De sier kom dere ut av landet, vi er født her. Vann over hodet, de e'kke døpt nei.

Ey, der ingen skulle tru at nokon skulle bu, Yalla vasjegooo, yalla vasjegoa. Og når Moa scorte sa alle aviser at han var fra Norge (at han var fra Norge). Hvis du ikke visste sa de hvor vi kommer fra i overskriften (han er somaler han her'a). Men når Moa slang med leppa i garderoben, media ble loco (helt loco). Og overskriften va'kke lenger norsk, nei for Moa han var plutselig fra Marokko (ey)

[Vers 2: Mo Ayn] Hent så mye brød du vil fortsatt ha en del av den suppen, dette går til gutta som hadde boxer i dusjen. Applaus til folka som fyller kvota, for firma vil ikke virke som en puta. Fattern brakk ryggen for at du ble fora, men sønnen hans skulle heller gå å være en shooter. Stressa liten unge jeg var alltid på topp, for den minste feil måtte de jo ringe popo. Sandpapirsmil kommer og melder, bruttern for krøllete uten han i glattcelle. Så om jeg blir en lege eller raner, er oljen her funnet av en iraker
(Mo Ayn & Jonas Benyoub, 2021)

Denne negative dikningen snakker Mohamed og Josef om i Podkysten, *Juicy med Jonis*.

Når vi vokste opp, var den eneste gangen vi fikk oppmerksomhet, var når det skjedde noe negativt. Og da er det viktig at vi har positive rollemodeller; ikke bare leger og ingeniører, men som også i den kreative mote og kulturlivet (Mohamed på podkysten til Josef, 12:00)

5.1.2.2 Vesten mot Østen

Kritikken strekker seg lenger ut enn kun innen Norges grenser. Det er vestlig fenomen som bygger på gamle framstillinger som «Vesten» og «Østen», «oss» og «dem», Det er den orientalistikk, eurosentrisk mediedekningen de med minoritetsbakgrunn er bekymret for. Ali deler et skjermbilde fra AMEJA (The Arab and Middle Eastern Journalists Association), på

sin Facebook side, med en kommentar hvor hun er kritisk til hvordan krigen i Ukraina blir dekket på. Særlig hvordan den blir sammenlignet med kriger i Afrika og Midtøsten. Hvor Midtøsten og Afrika blir framstilt som krigsvennlige, mens den krigen som foregår nå i Europa blir framstilt som uvanlig i en sivilisert del av verden. Og på den måten framstille Afrika og Asia og Midtøsten som lite sivilisert.

10:23

Liker

Kommenter

Del

Sumaya Jirde Ali

1. mar. · 🌐

«This type of commentary reflects the pervasive mentality in Western journalism of normalizing tragedy in parts of the world such as the Middle East, Africa, South Asia, and Latin America. It dehumanizes and renders their experience with war as somehow normal and expected.” - AMEJA

The Arab and Middle Eastern Journalists Association (AMEJA) calls on all news organizations to be mindful of implicit and explicit bias in their coverage of war in Ukraine. In only the last few days, we have tracked examples of racist news coverage that ascribes more importance to some victims of war over others.

AMEJA condemns and categorically rejects orientalist and racist implications that any population or country is “uncivilized” or bears economic factors that make it worthy of conflict. This type of commentary reflects the pervasive mentality in Western journalism of normalizing tragedy in parts of the world such as the Middle East, Africa, South Asia, and Latin America. It dehumanizes and renders their experience with war as somehow normal and expected.

Newsrooms must not make comparisons that weigh the significance or imply justification of one conflict over another — civilian casualties and displacement in other countries are equally as abhorrent as they are in Ukraine.

AMEJA stands in full solidarity with all civilians under military assault in any part of the world, and we deplore the difference in news coverage of people in one country versus another. Not only can such coverage decontextualize conflicts, but it contributes to the erasure of populations around the world who continue to experience violent occupation and aggression.

In order to prevent such explicit bias, we call on newsrooms to train correspondents on the cultural and political nuances of regions they’re reporting on, and not rely on American- or Euro-centric biases. Inaccurate and disingenuous comparisons only serve to inflame stereotypes and mislead viewers, and they ultimately perpetuate prejudicial responses to political and humanitarian crises.

99

4 kommentarer 4 delinger

Startside

Watch

Marketplace

Profil

Varsler

Meny

5.1.3 Fremmedgjort her og fremmedgjort der

Norsksomaliere blir fremmedgjort både fra det norske og fra det somaliske. Fordi de har to etniske tilhørigheter, kan de ofte få følelsen av å ikke tilhøre noen av de eller delvis tilhøre begge. Det er denne fremmedgjøring denne delen av studien skal svare på. Studiens fokus er lagt på fremmedgjøring fra det norske. Blant annet fordi det er fremmedgjøring fra det norsksamfunnet denne studien handler om, men fremmedgjøring fra det somaliske miljø viser det store tilhørighets problemet disse unge norsksomaliene opplever. Fremmedgjøringen fra det norsksamfunnet argumenterer jeg, er mer omfattende og har signifikant mer konsekvenser for de den går utover, fordi de bor og er mer avhengig av å få mulighet til å delta på lik linje med andre «etnisk nordmenn». Men fremmedgjøring fra det somalisk grunnet tilegnelse av det norske, er et viktig perspektiv å ha med i studien, - fordi det viser grad av fremmedgjøring individer og grupper som har to etniske tilhørigheter opplever i samfunnet. Hvor de verken føler tilhørighet til det ene eller det andre. Dette kan blant annet skape det som blir betegnet som identitetskrise. Ikke bare norsksomaliere, men også andre norske med innvandrerbakgrunn har dette dilemmaet hvor de verken hører hjemme i foreldrenes kultur eller i den norske kulturen. Yosef Wolde-Mariam synger i sangen «Påfugl» med Karpe.

«[...] Jeg var alltid litt for hvit for mine, men litt for svart for dem. Mamma bad meg være stolt av meg og be dem klappe igjen. Du er fra overalt, passet ditt er regnbuen, og de som ser deg endimensjonalt har valgt feil fugl [...]» (Karpe & Wolde-Mariam, 2012)

Det har blitt utført studier som viser hvordan mennesker med to tilhørigheter sliter med å balansere disse ulike tilhørighetene (Ødegård & Takle, 2018). I et møte med andre unge norsksomaliere i TV-serien, *Rawdah* på NRK, snakker Mohamed om de innvendingene hun får fra andre somaliere angående hennes karriere valg. Fordi det å være modell ikke er så vanlig i den somaliske kulturen, møter Mohamed på utfordringer både fra det somaliske, det norske og det internasjonale miljøet. Utfordringen fra det somaliske svarer hun slik:

Jeg har ikke spurt klanen min om jeg burde bli modell eller ikke. Jeg tror hvis du gjør det, får du nei. Du må bare ta en prat. Hva er det verste de kan gjøre? Spre rykte om at du har blitt modell? Når du er den første i familien til å gjøre noe litt uortodoks, så får du høre det. du skal ikke begrense deg selv bare fordi en tante kommer til å snakke. Den tante hadde snakket uansett hva du gjør. De sender meg ikke til Somalia. Det er

ikke noe æresdrap. Det er bare noen tanter som snakker over en kapp te. (Mohamed, Rawdah NRK, ep7, 2020, 3:15)

I Josef sin podkast *Juicy med Jonis* formidler Mohamed utfordringer hun måter fra det somaliske miljøet og fra det norsk og internasjonale miljøet.

Mohamed: *Det jeg ofte hører fra somaliere er hvorfor gidder hun å være modell? Vi somaliere vi ser ned på modell yrke.*

Josef: *Men somaliere har jo perfekt fysikk som passer til modell yrke.*

Mohamed: *det er nettopp det jeg og sier. Vi går glipp av mye, for vi er høye og tynne og vi har skinnebein og det er det som selger. Men de eneste kommentarene jeg hører fra somaliere er 'hvorfor gidder hun å være modell'?*

Josef: *tror du, du hadde sluppet mye skam og dårlig snakk om du ikke brukte hijab.*

Mohamed: *ja, jeg tror det hadde vært mindre drit snakk. Jeg tror ikke det hadde vært så mye oppmerksomhet hvis jeg ikke hadde brukt hijaben. Men det er bare i begynnelsen. Du vet hvordan vi er, det er nytt og folk spør bare «hvorfor gidder hun», men jeg slapp mye unna fordi jeg hadde utdanning. (Mohamed & Josef, 2020, 10:00)*

Mohamed forteller om hvordan Hijaben kan sette barrierer for hennes muligheter til å lykkes i modellbransjen, men for Mohamed er å beholde det somaliske veldig viktig og hun sier dette om balansen mellom det å være modell og beholde en del av sin somalisk og muslimske identitet (hijaben)

Drømmen min er å komme i Vogue. Ikke noe liksom Vogue, men den virkelige Vogue. Jeg er her med Hijaben min! jeg har ikke tenkt å ta den av. Hele poenget mitt er at jeg skal klare det med Hijaben. (Mohamed på Rawdah, 2019, ep1. 01:39)

5.1.3.1 Stigmatisering og marginalisering

Når norsksomaliere blir fremmedgjort i samfunnet får denne fremmedgjøringen konsekvenser. Først og fremst for norsksomaliere, men konsekvensene er vidtrekkende og påvirker det norske samfunnet som helhet. For som Gro Harlem Brundtland en gang sa «*alt henger sammen med alt*», og hvis en gruppe blir påvirket negativt påvirker dette samfunnet

som helhet negativt. Men de store taperne og ofrene av fremmedgjøringen er de som blir fremmedgjort og som til daglig må kjenne på denne følelsen av å ikke tilhøre i samfunnet de lever i. Det fremmedgjøring kan føre til er, som Du Bois argumenterer for, sette et slør mellom inn-grupper og utgrupper. De som blir kategorisert som utgrupper, blir stigmatisert og marginalisert i samfunnet. I USA har for eksempel strukturelle skille mellom svarte og hvite i landet vært et praktisert fenomen. Helt siden Slaveriet via «Jim Crow»- lovreguleringer og «red-lining». Red-lining handler om et fenomen i USA som avgjorde hvem som kunne bo hvor. Fenomenet som var basert på hudfarge har hatt og har store konsekvenser for befolkningen både økonomisk, politisk og kulturmessig (Erdal, 2021). I Norge har vi historisk hatt forskjellige lovhjemler som var tiltenkt å sette begrensninger for minoriteter og tildeles hindre blanding av rasene og etnisitetene (Christensen, 2001). Lover som steriliseringslov, vergerådsloven og løsgjengerloven som var til tenkt å kontrollere andre etniske minoriteter som samer «tatere» og sigøynere. Christensen (2001) skriver

«Sosialdemokrater sto sammen med reaksjonære høyrekrefter om den norske steriliseringsloven, men sosialdemokratene avvist mytologisering av den germanske rasen, som blant annet Nasjonal Samling og Quisling sto for. Dessuten stilte de seg fremmed for den anti-feministiske holdningen som mange høyreorienterte rasetenkere sto for. Det finnes flere forhold som forklarer den harde linjen som sosialdemokraten ført. Taternes livsform var i seg selv en provokasjon.» Christensen, 2001, s. 105-106).

Vi har ikke slike synlige strukturelle hindringer, i alle fall ikke eksplisitt lover som forskjellsbehandler norske borgere i dag. De eventuelle hindringene strukturelle eller ikke, skjer ikke direkte. De er indirekte, og dagens samfunn trenger ikke lenger uttale minoriteter som mindreverdige. Samfunnet kan, som Dahlstrøm (2013) viser la vær å klassifisere minoriteter som bidrar positivt til samfunnet som minoriteter, og ha et stort fokus på de problematiske, og på den måten, uten å ordrett utale minoritter som mindreverdige gi en følelse av at de ikke er like sinnede som vanlig og lovlydig borgere. Og på den måten skape bilder av minoriteter og norsksomaliere som annerledes, mer voldelige og vanskelig osv. Noe som kan skape mindreverdighets tanker hos vanlig folk. Også ved å framstille landet Somalia som krigsherjede og lite sivilisert land (Økland, 2013), kan slike mindreverdighets persepsjoner dannes. Ali skriver i boken «Ikkje ver redd sånne som meg», ett møte hun hadde med en annen norskborger i sammenheng med en samling for støtte for en humanitær hjelpeorganisasjon i Bodø. Hvor denne borgeren sa til Ali at hun måtte reise hjem igjen. Ali skriver at dette var første gangen hun ble fortalt om å reise hjem til Somalia.

Mannen såg sint ut. Han hata organisasjonen vi jobba for, sa han. Han var sikker på at det var ein 'terroristorganisasjon'. Det han sa, sjokkert meg. Eg spurde kva som fekk han til å kalle organisasjonen vår for noko sånt. Då svarte han: 'De hjelper flyktingar i Middelhavet. De burde heller la dei drukne'. Det var noko med veremåten hans, så ivrig, så overtydd om sin eigen konspirasjonsteori, så likegyldig, til menneskeliv, som fekk meg til å stivne. Eg sa at det kunne han vel ikkje meine, så empati laus kunne han ikkje vere overfor mennesker i nød. Jo, fekk eg til svar, det meinte han. 'Kvifor skal vi hjelpe dykk?' sa han og såg med eitt stygt på meg. Eg blei heilt perpleks, dette hadde eg ikkje sett komme i det hele tatt. Kollegaen min blei provosert.

'Sumaya treng ikkje hjelp frå deg', sa ho. Han såg på henne, såg på meg, og så begynte han å le. 'Sjå deg sjølv i spegelen. Ser du ikkje at du kjem frå Afrika, og at det er der du høyrer heime?'. Han hissa seg opp, snakka høgare: 'Reis tilbake ditt du kommer frå'. Det ansiktet høyrer ikkje heime i Norge. (Ali, 2018, s. 35)

Som Hall (2020) argumenterer for, er rase-tenkningar og de som tenker at individer og grupper negative egenskaper kan begrunnes ved raseforskjeller har i dag fått et tilbakeslag og har fått en svak posisjon i samfunnet (Hall, 2020, s.54). Men dette har ikke stoppet disse representasjonssystemene eller virkelighetsdanningen. Halls argument er når denne måten å forstå rase på blir motbevist og mister fotfestet, at det har tendens til å returnere med en annen forkledning. Dette betyr, selv om det ikke er legitimt å tenke på samfunnet og dens medlemmer ut fra et rasemessig differensieringsgrunnlag, er disse klassifikasjonene å spore i samfunnsdiskurser, diskursivt i representasjonssystemene (Hall 2020). Han begrunner dette med at det biologiske og rasemessige konseptet er å spore både i rasistisk og ikke rasistisk diskurser, både fra rasister og antirasister (Hall, 2020, s.65). Forskjellen skriver Hall er om de egenskapene som tillegges disse individene og gruppene, er positive eller negative (Hall, 2020, s.66). Videre skriver han dette angående overgangen fra rase forstått som biologisk og rase forstått som diskursivt begrep:

Rasismens diskurs virker selvfølgelig innenfor en verden med manikeiske motsetninger – dem og oss, primitive og siviliserte, lyse og mørke – som skaper et forføreriske svart-hvitt symbolunivers. Men etter en stund blir den reduktive enkeltheten i seg selv problematisk fordi den er så banal: Så snart du har avslørt dens overforenklete logikk, kan du kjempe mot den, men kan du egentlig bruke et helt liv på å studere den? Jeg mener at vi faktisk bare så vidt

har begynt å forstå hvor kompleks disse strukturene og mekanismene er, når vi beveger oss bestemt og ugjenkallelig fra et biogenetisk forankret rasebegrep til et som er diskursivt-historisk. Hall, 2020, s.63)

5.1.3.2 Analytisk sammendrag av empiri del 1

Stigmatisering og fremmedgjøring er i overensstemmelse med tendenser man finner i tidligere forskning om norsksomaliere. Måten de snakker om fremmedgjøringen av norsksomaliere er annerledes enn Marx sin bruk av begrepet fremmedgjøring - som viser til at arbeidsklassen blir fremmedgjort fra sine arbeidsplasser og fra sine medarbeidere i det kapitalistiske markedet (Ritzer & Jeffrey, 2018, s. 165). Den fremmedgjøringen som norsksomaliere beskriver, er mer enn fremmedgjøring fra materielle goder. I denne konteksten handler fremmedgjøringen om konservering og ekskludering av verdier og persepsjoner. Det er snakk om grunnleggende kulturelle verdier som er ulike den somaliske. Og selv om disse norskesomalierne behersker begge kulturene, møter de motstand fra begge leirene. Både det somaliske og det norske. Motstanden handler om blanding av disse to kulturene. Som Bauman (2006) minner oss på, handler dette om at det som er norsk er allerede etablert og har blitt gjort til en objektiv sannhet. En blanding av disse kulturene vil utfordre denne sannheten.

Du Bois har hentet inspirasjon fra Marx (Itzigsohn & Broen, 2020, s. 64), har utviklet en teori om det han kaller for «de globale fergelinjene og globale kapitalisme» som er konsentrert rundt kolonialismen og dens etter følgende konsekvenser. Denne teorien kan gi bedre svar på fremmedgjøringen og stigmatiseringen av norsksomaliere. Du Bois argumenterer rett og slett for at denne fremmedgjøringen er rasistisk og stemmer fra kolonitiden. Kolonialismen er årsaken til at mennesker som ikke har vestlig bakgrunn ofte opplever at de blir fremmedgjort og dehumanisert. Du Bois beskriver det han kaller «The Global Veil», som er slør som skygger over det kapitalistiske markedet. Itzigsohn & Broen skriver:

Racial and colonial capitalism relies on racial classification and the veil. Du Bois argues that the racial categories and differences that organize our world are the product of the global colonial system of organizing labor. Racial classification as we know them were created when Europeans marked specific groups of people for slavery or forced labor (Itzigsohn & Broen, 2020, s. 73).

Skillet mellom det norske og det somaliske, eller mellom Vesten og Østen, stammer fra kolonitiden. Hvor Vesten satte seg selv i sentrum med sin etnosentriske perspektivet av

menneskeheten og klassifiserte andre som mindreverdige og mindre utviklet (Hall, 2020). Disse tankene dominerte det vestlige samfunnet, både politisk og vitenskapelig. Herbert Spencers konsept «*The survival of the Fittest*» var utviklet for å beskrive disse forskjellene og forholdene mellom «Vesten» og «Østen» hvor Vesten ble kategorisert som vinnere og Østen som tapere. Christensen (2001) beskriver fremmedgjøringer, og begrunnelsene for det slik:

overgrepene trengte en ideologisk legitimering tilpasset industrikapitalismens samfunn, og til disse behov svarte rasismen. Den ble forankret i ulike 'vitenskaper', fremsto som rasjonell etter tidens syn, og var i tråd med kolonimaktens økonomisk og maktpolitisk interesser. Rasismen gjorde det framfor alt mulig å legitimere den videre virksomhet i koloniene. Overgrepene mot ikke europeisk folkegrupper ble begrunnet med at de var underutviklet eller på annen måte mindreverdige (Christensen, 2001, s. 1001)

Slike holdninger og tankesett blir ikke allment akseptert i det offentlige ordskiftet. Det er normalt å høre samtaler rundt omkring. Som f.eks. Påstand «X» etterfulgt av begrunnelsen «Y». F.eks. «du kan ikke gjøre X, vi er i 2022» eller «Du kan ikke si X, vi er i 2022. «du kan ikke mene X, vi er i 2022», - alle disse tre «du kan ikke X» etterfulgt av «Y», er henvisning til at menneskehistorien ikke har vært rettferdig for alle. Men samfunnet har prosessuelt og skrittvis forandret seg. Og vi har kommet langt med å ikke tillate slike urettferdigheter. Det norske samfunnet bygger på noen verdier som strukturerer den. Verdier som menneskerettigheter, likestilling, ytringsfrihet, religions og livssynsfrihet osv., disse verdiene er integrert i samfunnsinstitusjonene som alltid er i en dynamisk prosess. Vi har Likestilling og Diskriminering ombudet, som jobber for de som blir behandlet og diskriminert i samfunnet. Vi har "Kultur og Likestillings Post" i regjering som er en del av regjeringen og holder til "Kultur og Likestilling departementet". Vi har lover og regler som er til stede og som skjermer individer og grupper mot f.eks. diskriminering og rasisme. Og ikke minst, vi har likestilling og forbudt mot diskriminerings lov som har som formål, å påvirke slike diskrimineringer:

Lovens formål er å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person. Med likestilling menes likeverd, like muligheter og like rettigheter. Likestilling forutsetter tilgjengelighet og tilrettelegging. Loven tar særlig sikte på å bedre kvinners og minoriteters stilling. Loven skal bidra til

å bygge ned samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer, og hindre at nye skapes (Lovdata, 2022).

På grunn av etnosentrisme og den oppkonstruerte objektive (vestlig) måten å se verden på, er det ennå rester av slike mindreverdigthetspersepsjoner og tanker å spore i samfunnet. Når jeg analysere hvorfor samfunnet er som den er, gjør jeg ved å analysere hvordan diskursen jeg studerer er utviklet seg historisk, hvorfor f.eks. norsksomaliere er så omdiskutert gruppe. I analysen gikk jeg i dybden og utforsket hvorfor samfunnet er utviklet på en bestemt måte. En som er kjent for å benytte denne type diskurs i sine samfunnsanalyser er sosiologen Stuart Hall. I sine forelesninger som han holdt i Harvard, som senere har blitt til bok som blant annet er blitt oversatt til norsk, anvender Hall diskurs for å belyse temaene rase, etnisitet og nasjon.

når vi nå setter oss fore å spørre hva det betyr å tenke nytt om kulturelle forskjeller ut fra diskursive betingelse, må vi forstå diskurs som det som gir menneskelige praksiser og institusjoner mening, det som setter oss i stand til å begripe verden, og som derfor er det som gjør menneskelige praksiser til meningsfulle praksiser. Vi må også forstå at disse praksisene tilhører historien nettopp på grunn av hvordan de har betegnet menneskelige forskjeller (Hall, 2020, s. 33).

Fordi de skiller seg ut, blir disse norsksomaliere utsatt for rasisme, også i 2022. Og det er derfor vi i jevnt mellomrom kan lese i avisene om rasistiske hendelser som rammer disse individene. For å forstå denne diskursen og lage en dybde analyse av fenomenet fremmedgjøring, må man forstå diskursens historie og bakgrunn. Denne bakgrunnen er et dystert bakteppe, nemlig at forståelsen av den vestlige kulturen inneholder og er fiksert rundt en gammel differensieringsmekanisme. Differensieringer som sivilisert/primitivt, nær/fjern, oss/dem, hvitt/svart osv. Disse egenskapene er innlemmet i det man kaller diskursens materialitet eller struktur. Derfor forstås en diskurs ifølge, Neumann (2021), både som et materielt og språklig fenomen (Neumann, 2021, s. 76). Diskursen om norsksomaliere har som alle andre diskurser, sin egen genealogi eller sin egen opprinnelse som arkiveres og opprettholdes i «arkivet». Arkivet skriver Neumann (2021)

[...]er ikke dokumentene selv, men grenene og formene for det utsigelige, for bevaring (Foucault navner eksemplene rituell opplesning, pedagogikk, underholdning, festivaler, offentlighet), for å minne, for reaktivering (i forlengelse av minne, spørsmålet om hva slags sproggenrer som foreligger, osv.), for tilegnelse (den sosiale distribusjonen av kunnskap) (Neumann, 2021, s. 78).

Poenget med denne delen av studien har vært da å analysere hvordan og hvorfor det eksisterer slike sagt og ikke sagt, skrevne og ikke skrevne praksiser og handlingsbetingelser som muliggjør norsksomaliernes fremmedgjøring og ikke minst hvordan unge ressurssterke norsksomalier forholder seg til dette.

5.2 Empiri og Analyse del 2

I denne analysedelen skal jeg belyse mitt andre forskningsspørsmål «Hvordan ytrer unge ressurssterke norsksomalier seg i den offentlige samfunnsdebatten?».

5.2.1 Nye stemmer i samfunnet

Fordi disse unge norsksomalier er dels norske og dels somalier, kan de klassifiseres som både norske og somalier. De er født og oppvokst i Norge, eller de kom til Norge som barn. De har norsk statsborgerskap og behersker den norske kulturen, verdiene, vanene, osv. Samtidig har de foreldre fra Somalia, og har lært den somaliske kulturen. Eriksen (2006) argumenterer for at minoritetsungdom befinner seg mellom to kulturer og at de to kulturene ikke er gjensidig utlukkende (Eriksen, 2001, s. 52). Når unge norsksomalier deltar i samfunnsdebatten bruker de begge kulturene og har en hybrid tilnærming til sin identitet. På den måten bidrar de med nye stemmer i samfunnet.

Vi kan blant annet lese i avisen *Vårt Land* angående en sak om identitetspolitikk. Hvor Anki Gerhardsen fra Ytringsfrihetskommisjonen og forfatter Bård Larsen uttrykker bekymring for hvordan identitetspolitikk i stadig større grad påvirker den norske offentlighet og sier de ser likhetstrekk til det som foregår i USA (Thon, 2020). Ali kommenterer på denne bekymringen slik.

‘Så lenge de [Larsen & Gerhardsen] aldri viser at de er bekymret for minoritetsgrupper, så har de ingen troverdighet når de er bekymret for offentligheten. I stedet for å lytte til minoritetsgrupper, så ser de ned på folk som uttrykker sterke følelser og blir engasjert over hva en forfatter de elsker sier. Det er trist når det kommer fra to aktører som tilsynelatende skal sette det offentlige ordskiftet så høyt.’
(Ali, sitert i *Vårt Land*, Thon, 2020)

Ali sier videre dette angående sammenligningen mellom den offentlige debatten i USA og Norge.

‘Der [i USA] er det virkelig sånn at hvis man sier noe feil så er man ferdig. Men å si at det er blitt sånn i Norge også er helt latterlig. – Hvis det var sånn i Norge ville

Mmír Kristjánsson vært ferdig i norsk offentlighet etter at ha kalt Abid Raja en klovn'
(Ali, sitert i Vårt land, Thon, 2020)

Ali kaller hele den sammenligningen og oppropet for misforståelse og presiserer dette ved å si

'[...] hvite og svarte kan ikke snakke om rasisme på samme måte, fordi de har ikke likt erfaringsgrunnlag. Posisjonene vi taler ifra er viktige og at de er med på å bestemme hvilke perspektiver vi har. På samme måte som menn og kvinner ikke kan prate om kjønnsdiskriminering fra likt ståsted.' (Ali, sitert i Vårt land, Thon, 2020)

Josef, en annen deltaker av denne studien, inviterte Tore Sagen til sin podkast for å diskutere at Tore Sagen i radioprogrammet Radioresepsjonen, hadde brukt n-ordet. Dette skapte en stor debatt i Norge, som blant annet førte til at NRK måtte fjerne radioresepsjon episoden etter anklager om rasisme og legitimering og mulig-gjøring av rasisme.

I podkast episodebeskrivelsen skriver Josef

Tok en prat med Tore Sagen med tanke på alt som har skjedd i de siste dagene. Vi diskuterer hans bruk av n-ordet, humor generelt og hva slags ansvar en komiker har i dagens samfunn. Det er en kompleks sak, med mange meninger, følelser, tanker - og vi klarer selvfølgelig ikke å dekke alt, men jeg føler vi hadde en produktiv samtale hvor vi forstod hverandre litt mer [...]. (Josef, 2019)

Josef sier i podkasten at både han selv og Sagen ble truet i kommentarfeltene av folk som sto på begge sider av saken.

Mohamed har også vært med i en lignende samfunnsdebatt. Debatten handlet om at Dplay hadde fjernet en episode fra «Nissene over skog og hei», som fikk inn mye klage om rasisme, grunnet «Blackface». Hvor den ene karakteren er spilt av en hvit mann som mørkner huden for å spille en svart karakter. TV2 beskriver årsaken på debatten på denne måten. «Årsaken til at serien ble fjernet er at flere mener at karakteren «Ernst-Øyvind», spilt av Esben Eckbo, fremstiller «blackface», ettersom han har en mørkere hudfarge og det som skal se ut som en afroparykk.» (Habbestad, 2020). Mohamed er også kritisk til Mads Hansen reaksjon på at Dplay hadde fjernet «Nissene over skog og hei» episoden. Hansen postet et bilde av seg selv med spray maling med teksten «Nå må TV 2 se å få slettet «Alle Gutta» fra Sumo. Slik rasisme tolererer vi ikke i 2020.» Og dette bilde Mads la ut, reagerer, Mohamed også på. TV2 skriver:

Blant annet reagerer hun [Mohamed] på Mads Hansen sitt innlegg om serien «Alle gutta» fra TV 2. Hun har ikke sansen for at han hevder det ikke er «blackface», der han har tapt en golfkonkurranse og som straff får han flere lag med spraytan på huden. (Habbestad, 2020)

Mohamed sier til TV2:

Det uheldige budskapet blir da at svart hud er straffen for taperen. Dette forsterker ideologien som ble benyttet under slaveriet for å rettferdiggjøre at svarte mennesker er taperne i samfunnet. Det blir for parallelt med «straffen» til taperen i «Alle gutta». (Mohamed sitert i TV2, Habbestad, 2020)

Som en generell kommentar til denne debatten sier Mohamed: «*Man ønsker så inderlig at vi har kommet lenger enn dette i rasismedebatten, særlig med tanke på «Black Lives Matter» som vi hadde tidligere i sommer.*» (Mohamed sitert i TV2, Habbestad, 2020).

Et annet eksempel på hvordan unge norsksomaliere tar disse debattene på, er å se i sangen til Musti, «en brennende Tesla»

Fakk den tronen som du sitter på. Kan ikke høre på en pappa-gutt. Det jeg rapper om er det som gjelder nå. Så du kan høre hele sangen ut. For jeg gjorde det jeg gjorde For å komme meg dit jeg ville. Men jeg har aldri spilt noe skittent, bror. Men disse grisene med slips og dress i bingen. Hadde ofra sine familier for en bag med flos (Musti, en brennende tesla, 2020).

Her tar Musti opp kampen med klasseforskjellene i samfunnet og samtidig viser hun en slags moralsk overlegenhet som kan gi minoriteter tro på kampen mot forskjells Norge. I de neste versene refererer Musti til det globale opprøret som har funnet sted i flere land i de siste årene.

Fakk gjøre det du sa, ah. Jeg kan gjøre det jeg vil. Sette fyr på hele byen. Brenner tesla'n med et smil. Lage reglene på veien, mannen. Fordi denne verden her er min. Skal rense verden for mennesker som tar, men aldri gir

Det ligger penger oppå bordet her. Du kan ikke fjerne dine synder med et viskelær. Finnes rett, det finnes galt. Det finnes gjenger hvor vi kaller hjemmelagd militær. Mørke skyer over byen min. Tæsjer penger inn på kontoen din. Sykt å tenke på at jeg må jobbe dobbelt så hardt for dobbelt så lite. Mann, hvor er checken min?

Fakk it, skriver checken ut på egenhånd. Black Lives Matter på mitt pannebånd. Er en leder der jeg kommer fra, kan ikke skuffe laget mitt. Tro meg, jeg er ikke sånn. La meg vise hva jeg kommer for. Tronen, pengene, makten og alt. Ikke kom hit å test oss. En, to, tre, fire, fem, du blir sagt opp (Musti, en brennende tesla, 2020).

Musti var også med i NRK programmet «Hev Stemmen» som ble sendt 05.06.2021. hvor diverse samfunnsmedlemmer var til stede for å nettopp heve stemmen mot rasismen i Norge. Blant disse var Musti som framførte sangen «Meg selv» sammen med Astrid S. Andre som deltok i programmet, var Maria Mena, Hkeem, Astrid S. Abid Raja, Dagny mfl., og Leo Ajkic som programleder. Hensikten med programmet var å informere den norske befolkningen om rasismen. Dette blant annet ved å la de som opplever rasismen fortelle sine opplevelser ved historie fortellinger, ved diktlesing og musikk. NRK skriver dette i under program informasjonen. "*Et stjernelag av Norges største artister hever stemmen mot rasisme og tar i bruk sitt sterkeste våpen, musikken.*" (NRK, 2021). Disse unge norsksomaliernes aktivisme og samfunnsdeltakelse stemmer fra følelse av og innsikt i at samfunnet behandler dem som annerledes, mystisk og ikke et fullverdig medlem av det norske samfunnet. De har i oppveksten ikke følt på fremmedheten eller har hatt evnen til å oppdage disse annerledesheten hos seg selv. Som Ali skriver

«Livet mitt begynte å bli vanskelegare då det blei meir og meir synleg kor annleis eg var. Naivt nok trudde eg at eg framleis var som alle andre også da eg begynte å bruke hijab i fjerde klasse i 2008 (Ali, 2018, s. 20).

Annerledesheten tar form i mange forskjellige måter. Som for eksempel at de forskjellige som disse individene barer blir et objekt som skal latterliggjøres offentlig, eller at mennesker med de annerledesegenskapene ikke blir like mye tatt seriøst som andre som ikke har de egenskapene. Du Bois skildrer om individer og grupper med annerledes egenskaper som ikke klarer å komme seg unne de stereotypiene disse egenskapene har med seg (Itzigsohn & Broen, 2020). Ofte er det ekstra vanskelig når de egenskapene som er under overvåking ikke er egenskaper som kan skjules. Annerledes-het som «hudfarge» og «Hijabbruk» som er synlig og er vanskelig å gjemme bort. Goffman snakker gjerne om det han kaller for « Social information» og «Visibility». Individer og grupper har sosiale informasjon som kan leses i samhandlingene. Noen av disse informasjonene eller egenskapene er stigmatiserbare og har sine bærere som er stigmatisert i samfunnet. Og videre spiller synlighet av disse stigmaene stor rolle for hvor alvorlig disse bærerens fremmedgjøring og stigmatisering er (Goffman, 1963, s. 58-66). Det er viktig å ha i bakhodet at rasisme og rase eller etnisitetsbasert diskurs

ofte handler om makt og maktrelasjoner. Når Ali argumenterer for at hvite og svarte ikke kan snakke om rasisme på samme måte, så henter hun til erfaringsgrunnlag og sier blant annet *'Posisjonene vi taler ut ifra er viktige og at de er med på å bestemme hvilke perspektiver vi har [...]'* (Ali, sitert i Vårt land, Thon, 2020).

5.2.1.1 Makt og maktdimensjoner

Weber definerer makt som menneskets sjanse til å sette igjennom sin egen vilje i det sosiale rommet, og det selv om andre samfunnsmedlemmer skulle gjøre motstand (Weber, 2000, s. 51). Når man skal analysere maktrelasjoner i samfunnet er det flere måter man kan gjøre det på. Lukes (1944) argumenterer for at det kan analyseres fra endimensjonal maktanalyse til tredimensjonal maktanalyse. En endimensjonal maktanalyse ser på hvordan gruppe eller person A handler for å få gruppe eller person B til å gjøre noe de ellers ikke ville ha gjort, noe som virker mot deres interesser. Neumann (2021) skriver i endimensjonal maktanalyse *«fokuset er på A's avgjørelser om saker og ting som angår B, der B yter en eller annen form for motstand mot A»* (Neumann, 2021, s. 163); en todimensjonal analyse tar hensyn til kontekst og de organisasjonen som muliggjør majoritetens dominans over minoriteter (Neumann, 2021). Den første innvandrergenerasjonen som forflyttet til Norge, fant seg i å bli mistenkeliggjort, marginalisert, stigmatisert og sett på som "outsidere" (Eriksen 2001). Og de første innvandrerne hadde ikke noe annet valg enn å godta og naturalisere denne dominansen. Dette fordi disse minoritetene ikke så noe annet mulighet enn å befinne seg under disse betingelsene, sett fra en tredimensjonal maktanalyse. Det viktigste for disse som reiste til Norge på 1970 tallet var å jobbe og tjene penger, og dette var interesse de hadde. Og slik sett så de maktbruk fra majoriteten i form diskriminering og marginalisering som en del av kjøpet. Det norske systemet hadde kontroll på deres arbeidsplasser deres lønn og hadde bestemmelses rett på hvem som kunne være her og få de og de jobbene, og slik fungerte systemet mot minoritetens interesser og fikk disse nykommerne til å finne seg i diskriminering og rasisme. Lukes (1974) skriver:

'Indeed, is it not the supreme exercise of power to get another or other to have the desires you want them to have – that is, to secure their compliance by controlling their thoughts and desires? [...] is it not the supreme and most insidious exercise of power to prevent people, to whatever degree, from having grievances by shaping their perceptions, cognitions and preferences in such a way that they accept their role in the existing order of things, either because they can see or imagine no alternative to it, or

because they see it as natural and unchangeable, or because they value it as divinely ordained and beneficial' Lukes 1974 sitert I (Neumann, 2021, 164)

Mens den første innvandrergenerasjonen som flyttet til Norge fant seg i å bli mistenkeligjort, marginalisert, stigmatisert, er den nye generasjonen med sin bakgrunn fra Norge, tøffere og lar seg ikke like lett stigmatisere eller marginalisere. Empirien i denne studien viser at norsksomaliere er fremdeles systematisk diskriminert i dag og er sånt sett i samsvar med tidligere forskning, men forskjellen er at norsksomaliere i dag gjør motstand og har muligheten til å gjøre det via diverse organisasjoner og medier. Samfunnet består av institusjoner og systemer som setter begrensninger for enkelte individer og grupper, men samfunnet består også av individer og grupper som aktivt involverer seg i samfunnsprosessen og konstruerer og rekonstruerer virkeligheten. Denne deltakelses prosessen foregår under visse betingelser som ikke går an å komme forby.

Det er en systematisk skeivfordeling av makt i samfunnet og det har samfunnet innsett, og samfunnet prøver å korrigere seg. Med massemedier som når lengere enn landegrensener er det enklere enn før å delta i samfunnsendringsprosessen og påvirke samfunns institusjonene. Disse diskursene unge norsksomaliere inngår i er innleiret i en global diskurs om marginaliserte gruppers rettigheter. Samfunnet har anerkjent at noen grupper blir favorisert og har mindre sjanse til å oppleve urettferdigheter på grunn av måten samfunnsstrukturen er bygd på. Strukturen gjør at norsksomaliere har mindre makt enn en etnisk norsk person i det norske samfunnet, fordi de har en historie og slektskap som strekker mye lengere tilbake i det norske samfunnet. Michel Foucault kaller dette fenomenet for «noe mer» i sin firedimensjonale maktanalyse (Neumann, 2021, 165). Her er fokuset ikke lagt på de handlende menneskene, altså verken norsksomaliere eller ander som står på motsatt side av dem, men heller systemets historikk som har blitt konstruert på en måte som gir mer makt og «kraften av bedre argument» til de som utøver makt over andre, selv om de i utgangspunktet ikke har bedre argument enn de som makten utøves over. Her møter vi på det Hall (2020) kaller for makt-kunnskap-forskjellighet. Denne historikken eller «tingens orden» har tendens til å normalisere eller danne det Stuart Hall kaller for *commonsensiske* perspektiver som naturaliserer det kulturelt konstruerte. Som f.eks. den makten etnisk nordmenn har ovenfor minoriteter. I den tredimensjonale maktanalysen er (gruppe B) de som makt utøves over, ikke klare over den systematisk bias som favoriserer de som utøver makten. I den firedimensjonale maktanalysen skriver Neumann (2021) «For Foucault og den firedimensjonale diskursanalysen er det i tillegg et poeng at heller ikke A nødvendigvis har denne oversikten» (Neumann, 2021, 165).

Det er ofte derfor rasisme og diskrimineringsdebatten er så vanskelig. Fordi de som har den fordel av å ikke tilhøre den gruppen eller de individene rasisme eller diskriminering utsettes for, ikke klarer å se hvordan systemet er laget for å diskriminere de som blir marginalisert. Alle de tre først introduserte sakene i andre del av empiri kapitlet, som handler om diskriminering og rasisme, sto motpartene og var oppgitt over hvordan debatten har utviklet seg. Unge norsksomaliere har vanskeligheter med å forstå at disse individene, radiokanalene, eller TV- produksjonene kunne bruke noe så forferdelig som n-ordet eller «Blackface», mens de som sto bak disse handlesene, ikke kunne begripe at slike debatter kunne oppstå av dette. Tore sagen f.eks. kunne ikke forstå at hans bruk av n-ordet kunne såre så mange minoriteter. Josef var på den andre siden veldig kritisk til hans bruk av ordet og var ute og kritiserte ham for dette. Mohamed sier dette angående Mads Hannsen og han spray maling etter tap i en konkurranse hvor straffen var å svart-spraye seg med maling.

Det uheldige budskapet blir da at svart hud er straffen for taperen. Dette forsterker ideologien som ble benyttet under slaveriet for å rettferdiggjøre at svarte mennesker er taperne i samfunnet. Det blir for parallelt med «straffen» til taperen i «Alle gutta». (Mohamed sitert i TV2, Habbestad, 2020)

5.2.2 «Fammen» og «Hooden» som ankerfeste og et globalt perspektiv på tilhørighet

Dette avsnittet tar for seg de empirien som viser norsksomaliernes tilknytninger til familien, bostedet og et nasjonalt og internasjonalt tilhørighet på bakgrunn av å være eller tilhøre en marginaliserte gruppe.

Ressurssterke norsksomaliere ytrer seg i samfunnsdebatter både ved direkte deltakelse eller ved å være suksessfulle samfunnsborgere og konstruerer motstemme til de dominerende framstillingene av norsksomaliere. For eksempel ser vi i serien, *Rawdah*, hvor vi følger Mohamed som modell, vernepleier og mor til ei ung jente, hvordan hun behersker alle disse rollene. Serien viser at hun ber 5 ganger til dagen, uavhengig om hun er på modelloppdrag, er på jobb som vernepleier eller har fri fra jobbene. I en episode kalt «Paris» som foregår nettopp i Paris, sier Mohamed

Moskéen er en stor del av livet mitt. Jeg har til og med vært koranlærer før. Jeg har sterk tilhørighet til moskéen og det samfunnet som er i moskéen. Der alle er muslimer, opplever de samme problemene og kjenner deg veldig godt. Det er veldig deilig å kunne dra tilbake til et sted hvor jeg føler meg veldig trygg og får muligheter til å kople helt av og være i ett med Gud. Bønn får mine problemer til å se små ut og sette

ting i perspektiv. Hvis jeg lar være å be fordi jeg skal ta en fotoshoot, blir det ikke en bra shoot for meg (Mohamed, i tv serien, Rawdah, 2019, ep6, 0:10)

Her viser Mohamed hvordan hun kombinerer den vestlige norske identiteten, som f.eks. det å være modell og den religiøse delen av sin somalisk røtter. Religionen er også noe som knytter Mohamed til andre muslimer over hele verden, som også opplever de samme utfordringene som henne. Andre måter norsksomalierne viser sine tilværelser på, er via å filmatisere sine oppvekst og miljø på deres premisser. Et sânt eksempel møter vi i NRK serien «Kongen av Gulset» (Josef, Kongen av Gulset, 2019), hvor Jonis Josef lager en 2 sesongers lang serie om hvordan det var å vokse opp i Skien og Gulset. Her er fortellingen en blanding av humor og seriøsitet. Josef viser hvordan det er å vokse opp i en familie med somaliskbakgrunn. Hvordan det er å ha venner, både med etnisk norske, norsksomalisk og annen minoritetsbakgrunn. Serien er en fortelling som tar definisjonsmakten tilbake fra tradisjonelle framstillinger av norsksomalierne. Den lager også tema av de stereotypene som er om innvandrere, men den viser også kjærlige familie relasjoner og harmonisk sameksistens mellom etnisk norsk og minoriteter. Samtidig som den tar opp temaer som rasisme, diskriminering, å leve fattig i et rikt land og å ha foreldre som har drømmer og ambisjoner for sine barn.

Det disse norsksomalierne ofte gjør er å informere og opplyse om hva som faktisk skjer i verden, altså formidle hendelser og fenomener som viser mangfoldet i samfunnet. Jo flere som er oppmerksomme på de urettferdighetene som minoriteter opplever, desto større støtte og kampvilje som er til rådighet. Dette kan forstås som en måte å mobilisere på. Et sânt eksempel er diktsamlingen av Ali «Når jeg ser havet, sløkner lyset», hvor Ali skildrer flyktningstrømmen fra Afrika, fra Samira sitt perspektiv. Samira er navnet til en flyktningjente som inspirert Alis diktbok.

slitte sandaler, poser med pasta, gjennomvåte, brettede klær,

dype konflikter, drømmelignende arr

lyset kaster mistanke over alt som ikke lenger er, alt havet ikke ga

Livet ville at jeg skulle kjempe, så jeg overlevde

jeg hadde flere lunger enn jeg visste

Samira heter jeg, og når jeg hvisker nøde

ler bølgen,

når jeg ser havet

slokner lyset

(Ali, 2021, s. 11-13)

Diktsamlingen er tredelt. Det er reisen over havet fra Libya over til Europa, første del av diktboken handler om. Den andre delen handler om flyktningeleiren og livet som uønsket, mystifisert og mistenkeliggjort individ. Del tre handler om livet etter flyktningeleiren og ankomsten til Bodø by og møte med terapeuten, og videre om det å finne seg selv og danne nye identiteten.

hva sier de som ikke kan tale?

Minnets dør

Bare lukten av salt

er igjen

lyset har ikke alltid sloknet. Noen ganger gikk det av og på, av og på, akkurat som barnet i meg svømte, hold pusten, inn og ut, inn og ut, inn og ut

gummibåten gråt hull i seg

store kropper krympet

vi emigrerte med hele sinn

gummibåten gråt hull i seg selv

håp ebbet ut,

drømmen forduftet

tankene stilte seg som gisler

på rekke og rad

bestemor kalte på natten idet jeg fløt uten navn

gabartey, jenta mi, hvasket

hun

inte kabaxdey?

(hvor ble du av?)

Jeg heter Samira og dette er manual for å dø

(Ali, 2021, s. 14-18)

Alis diktsamlinger kan forstås som en del av den samfunnsdeltakelsen til unge norsksomalire. Den viser også den globale tilhørigheten forståelsen disse unge norsksomalirene har. Diktsamlinger bidrar også til at Ali blir invitert til Torp, - på NRK. Her forteller hun at diktsamlingene er inspirert av historier fortalt av mennesker som har opplevd det Ali skriver om. På bok365.no forteller hun også at «Når jeg ser havet sloknet lyset» «handler om flyktning jenta, Samira sin reise over Middelhavet» (Ali til Bok365, 2021, 1:10). Og selv om hun ikke er direkte involvert, er hun en del av det og beskriver seg selv som en stemme for de stemmeløse. Det er ofte snakk om nasjonale tilhørigheter, transnasjonale bånd og internasjonale nettverk av folk med samme sosiale bakgrunn. I Mitt datamateriale er familien og nabolaget viktige ankerpunkt for norsksomaliere. Musti formidler dette i sangen «Gro Harlem Brundtland» slik:

Meg og mine står sammen her for alltid. Jeg er den som planlegger vår framtid. Sier til meg selv, "Ugbad, aldri si aldri. Du kan få til hva som helst, gjør det ferdig" Det er ferdig, over. Jeg og fammen (familien) bare jobber hver dag mens de sover. Er den type person som holder det jeg lover. Legger ned min penn, boom bao, det er over. Ikke lat som du vet noe, hele familien står klare og vi gjør et krigsrop. Er en leder og jeg visste det fra dag én. Mentaliteten min har alltid vært nummer en ikke to. (Musti, Gro Harlem Brundtland, 2020)

I et samarbeid med Blok og DJ Cliffe rapper Musti om Nabolaget og Hooden.

[Verse 3: Musti] del 2

Ser meg litt rundt, tenkte bare, "Fuck it. Vi'kke være en stakkar, vi'kke bli en papit. Prøvde dra meg ned, men alle sammen faila. Det er det her du ikke kan bli en del av. Ingen rundt meg ville vite, pusha alle opp på. Folka mine, det er Tøyen, Tøyen, det er

min del. Rappere blir parkert. Alle barsa mine markert. Hooden min skal bli sett, jeg sier, "Hooden min skal bli sett" (Bok, Cliffe & Musti, 2018)

Disse tekstene av Musti viser at hun er stolt av familien og bostedet og sier blant annet at hun ikke kan befinne seg i det tradisjonelle framstillinger av norsksomalierne som stakkar og en dukke som ikke har kontroll på livet sitt og som blir formet kun av ytre mekanismer. I episode 8 av NRK serien, - *Rawdah*, blir vi med Mohamed og to barndomsvenner på en reise til flyktnings mottaket, hvor hun og familien bodde da de kom til Norge. Reisen går videre til Skein, byen Mohamed kaller for sin by. Mohamed forteller betydningen disse to stedene hadde for henne.

Tidlig i Barndommen hadde jeg ingen tillit til de voksne. Det var de som gjorde all elendigheten. Det var de som hadde gevær, sprengte opp ting og drepte folk. Og det samme var det når jeg kom til asylmottaket. Jeg var veldig redd for de med psykisk lidelser og psykoser, som var de voksne. De voksne i bygda var også de som var veldig slemme, skrek og kasta ting fra bilen på oss. Mye av det preget barndommen min (Mohamed, NRK, Rawdah, ep8, 2020, 1:40)

Opplevelsen fra asylmottaket beskriver Mohamed, som forferdelig og som noe hun har fortrenget bakerste i hjernen og ikke har tenkt så mye på det. Men livskvaliteten snudde når Mohamed flyttet til Skien og hadde fått livet på stell og familien fikk oppholdstillatelse og trygghet og ro rundt hverdagen.

Det var først når vi kom til Skien, og fikk oppholdstillatelse og mamma var rolig at livet mitt falt litt mer på plass. Derfor har jeg gode minner fra Skien. Der følte jeg meg trygg, og fikk mulighet til å bli barn igjen. Og derfor er jeg glad i Skien (Mohamed, NRK, Rawdah, ep8, 2020, 14:48)

Disse norsksomalierne er opptatt av betydningen av det lokale. F.eks. lokale dialekter som Ali setter høyt, og bevisst prøver å ikke miste den når hun måtte flytte litt lengere sør for å være samfunnsdebattant. Hun sier til areopagos.no om hennes forhold til byen og dialekten dette: *'Det er flaut, for eg er jo bodøværing. Eg er veldig patriot! Eg vil ropa høgt ut at det er byen min.'* (Nilsen, 2021). I tillegg til lokal stedet er familien en av de viktigste institusjonene for norsksomalierne og dette kommer frem i deres respektive tekster og debatter. Musti beskriver barndommen sin slik i Sangen *Malaika* (engel), hvor hun synger med Arif.

Min mamma har vært gjennom det. Sier bare det, kan'ke si mer enn det. Alle historier og ting, som mamma har fortalt meg. Fikk meg til å se mer enn det. Du ga meg liv. Så jeg skylder deg to. Viste meg kjærlighet, lærte meg tro. Har fucka opp mye, men nå er det cool. Fikk telefon fordi jeg skulka skolen. Jeg har blitt bedre enn det. På grunn av deg vet jeg mye mere enn det. Jeg vet jeg kommer til å klare å holde [Umel] tryggt For det var du som lærte meg det. (Arif & Musti, Malaika, 2019)

Hun utdyper dette i et intervju hos Lindmo:

Lindmo: *Du har også vokst opp delvis i England. Mest i Oslo. Og så er det Tøyen, som er stedet i ditt hjerte. Hvorfor elsker du Tøyen?*

Musti: *jeg vet ikke hvor jeg skal starte. Tøyen, Tøyen. Tøyen. Det blir fort en liten landsby. Landsbyer er langt utenfor sentrum. Bare at akkurat denne landsbyen er midt i sentrum. Midt i der alt skjer. Alle kjenner hverandre og står opp for hverandre. uansett hvor vi er i verden, eller hvor som helst på Tøyen. Vi er bare kjempeglade i hverandre. det er så fint der. (Musti hos NRK, Lindmo, 2020, 37:40)*

Etter litt prat om Tøyen, familie størrelser og familiens betydning stiller Lindmo spørsmål om Mor til Musti.

Lindmo: *I familien din har mamma hatt mye ansvar for dere. Hva tenker du om henne og det hun har gjort for dere?*

Musti: *jeg skjønner ikke hvordan hun får det til. Med åtte barn i fireromleilighet med 3 soverom. Vi skal på skolen hver morgen. Det var kaos om morgene. Åtte barn skal på skole. En finner ikke boblebuska si. Fire står på badet og pusser tennene sine og kriger om å skylle først. Mamma er over alt og multitasker. 'Finner sokker til han, undertøy til henne.' Det var alltid stress hver morgen, men vi rakk alltid skolen i tide. Alltid stelt. Hadde alltid med pennal og boblebuska. Så mamma er en maskin. En superhelt, som mødre egentlig er. (Lindmo, 2020,)*

Som vi har vært innom tidligere har Josef en serie på NRK hvor han skildrer livet og oppveksten på Gulset i tillegg til Gulset, kommer det også blant annet betydningen av familien frem i serien. I serien *Rawdah*, forteller Mohamed hvor viktig familien og brødrene har vært for henne.

Jeg kommer fra en stor familie og familie har alltid vært i fokus. Når vi vokste opp ville foreldrene våre at vi hadde nær kontakt og samlet oss til store middager på

høytidene, så vi opprettholder den tradisjonen (Mohamed, NRK, Rawdah, ep4, 2020, 00:30)

Brødrene min har alltid vært støttende. De støtter meg veldig. Og i begynnelsen var det de som tok bilder av meg og inspirerte meg til å bli modell (Mohamed, NRK serie, Rawdah, ep4, 2020, 2:50)

Ofte er familien og nabolaget, mennesker som befinner seg i de samme posisjonene som disse unge norsksomaliene. Ofte med de samme sosiale klassen, livstilene, verdiene osv. Musti snakker også om den støtten søsken og venner fra nabolaget betyr for hverandre i sangen «Flex»

[Vers 1]

Stepper inn clean, sauce (Sauce). Trenger ikke prate, I'm the boss. Alt det du har hørt om meg er tull. Jeg får angst av denne dritten, så jeg stikker opp til mars.

Det er kaos, det er sykt. Løper bare vekk fra politi. Røyker kun zroot i området. Røyken lager skyer, det er sykt. Jeg trenger ikke kjærlighet. Kan ikke lyve, så jeg sier det straight. Ey, i natt det var helt kaos. Kan ikke lyve, husker ingenting, men det går bra bror. Tro på meg, jeg snakker bare sant. Om du tviler på meg må jeg hente Jamal. Om du stirrer på meg må jeg ringe Abdi. Og om de trenger noe så må de ringe Ugbad.

(Musti, Flex, 2020)

En stor del av unge norsksomaliernes samfunnsdeltakelse og ytringer er å finne i familie og nabolag sfæren. De identifiserer seg i relasjon til «Hooden» og familien som de gir uttrykk for og viser en stor oppmerksomhet til i sine ytringer. Fordi de har gode minner fra nabolaget som Mohamed sier, og fordi de har opplevd ting med familien, skaper dette minnet et indre samhold som er viktig for unge norsksomalierne. Nabolaget representerer en form for fellesskap som er viktig for selvidentiteten til unge mennesker. Baumann (2021) skriver

«I våre dager er «fellesskapet» den siste levning av gamle dagers utopier om det gode samfunn; det betegner alt som er blitt igjen av drømmene om et bedre liv, delt med bedre naboer som alle følger bedre regler for samliv, utopien om en harmoni som realistisk nok er slanket ned til størrelsen på nærmeste nabolag.» (Bauman, 2001, s. 110)

5.2.2.1 Sted og situasjonssolidaritet

Musti sier i et intervju på NRK P3 at det som gjør Tøyen til det stedet i verden hun setter høyest, er «*alle de minnene, følelsene, menneskene og stedet som helhet*» (Isak intervjuer Musti, 2020, 13:26). Videre snakker Musti om initiativet som politikere har tatt for å forbedre Tøyen og hvordan de ikke hører på dem som bor i byen når de innleder slike initiativer. «Hooden» eller nabolag følelsene finner sted når de som bor på stedet opplever at de lever under de samme betingelsene og møter de samme problemene. Det er da det oppstår oss mot resten av verden solidaritet. Noe som ligner på Durkheim sin mekaniske solidaritet. Altså solidaritet ved likhet og likhet i dette tilfelle trenger ikke nødvendigvis å være kun på bakgrunn av etnisk tilhørighet, men også stand, status og klasse. Noe som minner om det Hall (2020) beskriver i sin bok «Rase, Etnisitet og Nasjonalitet» om hvordan mennesker fra Afrika; Asia og Karibia på 1980 og 1990 tallet i Storbritannia dannet en tilhørighet som gikk på tvers av etniskforskjeller og dannet det Hall kaller for det politisksignifikant begrepet «Svart», som ikke refererte til «Svart» som rasesignifikant begrep (Hall, 2020, s. 82). Noe lignende er også å spore hos unge norsksomalere, nemlig at de tenderer til å danne en tilhørighet til familien og nabolaget på bakgrunn av sin status som ikke etnisk norske eller «innvandertilhørighet». På den måten danner de det jeg vil kalle «innvandertilhørighet». Altså solidarisk tilhørighet på bakgrunn av å ha lignende historisk bakgrunn som ofte involverer det at 1) familien innvandret eller flyktet til Norge og har fått unger i Norge eller at ungene er vokst opp i Norge. 2) at disse i tillegg til å ha samme bakgrunn har bosted og befinner seg i en marginaliserte del av byen hvor økonomien ikke er så stødig som andre deler av byen, og 3) at stedet i hovedsak er dominert av mennesker med minoritetsbakgrunn som ofte er misrepresentert i medier og som på grunn av dette føler tilhørighet til samme stand. Dette minner om det Goffman kaller «the own».

Weber skriver at stand eller «Standssituasjon» oppstår «*Når en egenskap som er felles for mange mennesker, er gjenstand for en sosial vurdering av hvor vidt den er «ærefull» eller «vanærende», og denne vurderingen betinger typisk trekk ved menneskers livsskjebne, utgjør disse trekk en «standssituasjon»*» (Weber, 2000, s. 57). Vanligvis er det slik at når man har mindre muligheter til økonomisk framgang, at man tyr til andre og ofte ikke fullt så lovlig måter å skaffe seg en måte å leve og forsørg seg og sine på. Dette virker negativt på ryktet til stedet disse menneskene bor i. Noe som kan føre til negative media deknninger og et aggressivt og ekstra fokus fra påtalemyndighetene. Først og fremst er forholdet mellom politiet og de som bor i «Hooden» et stort debatt-tema som unge norsksomalere er opptatt av. Som regel er

det en følelse av at politiet er ute etter å ta de fra disse marginaliserte nabolagene, som Josef forteller i intervjuet med Trygg ungdom.

«[...] når du er mørk eller ser annerledes ut i Norge, så er det, det som strekker korteste strået når det kommer til politiets hjemmel eller politiets muligheter når det gjelder hva politiet kan gjøre, så er det vi som blir rammet hardest. Det går utover de lavere økonomisk klassene. Det går hardest utover østkanten, hardest utover Gulset og det går hardest utover de som ikke har plass hjemme hos seg selv (Josef, 2021, 17:26)

Det blir nevnt at de fra nabolaget og politiet ikke ser og forstår ting på samme måte. Du Bois skildrer hvordan den marginaliserte gruppen kan utvikle det han kaller for «second sight» og på den måten får innsyn i hvordan de som ikke er marginalisert tenker om den førstnevnte gruppen. Du Bois sin argument er, ved å ha definisjonsmakten definerer de som tilhører majoriteten de marginaliserte og på den måten reproducerer de fordelene de har over andre borgere som ofte er sett på som annenklasseborgere (Itzigsohn & Broen, 2020, s. 46). Bauman (2001) på sin side skriver om «det tomme rommet» som er at individer og grupper som tilhører samme by ikke ofte har de samme oppfatningene og forståelsene av bydelene og de problemene et sted eller en bydel kan ha (Bauman, 2001, s. 122).

Solidariteten og tilhørigheten strekker seg ut av nabolaget og til andre steder hvor individer og grupper opplever de samme utfordringene, og på denne måten har unge norsksomaliere en global tilhørighet på bakgrunn av sin status som marginalisert gruppe. Areopagos.no skriver at Ali «Både heime i Bodø og i Oslo og Bergen, kan ho nesten ikkje ta taxi, for ho får ikkje lov til å betala. Ho er ein populær «representant» i storsamfunnet.» (Nilsen, 2021). Ali taller saker som påvirker alle innvandrergupper og hun blir sett på som en representant for de. F.eks. ved å skrive diktsamlinger om innvandrere og de utfordringene som møter de blir hun en tallsperson for de som ikke kan tale for seg selv. Unge norsksomaliere viser stolthet av de forskjellige og mangfoldige identitetene de har. Musti synger i sangen «Lion king» om forholdet og relasjonen hun har til Afrika slik: «eg sender litt flus til Afrika Jeg vinner igjen som Serena. Jeg bruker bare ord, bygger en bro. Gi min familj alt dem vil ha» (Musti, Lion King, 2020). Dette oppsummerer godt de forskjellige tilhørighetene de har og hvordan de er en brobygger mellom disse ulike identitetene. Appiah (2019) skriver at identitet - og tilhørighet alltid har vært vanskelig å slå fast og at individer alltid har vist en pragmatisk tilnærming til disse spørsmålene om tilhørighet, og på denne måten har utvidet grensene for disse tilhørighetene (Appiah, 2019, s. 77).

5.2.3 Tilhører verken her eller der

Disse unge norsksomalierne konstruerer sine identiteter etter sine premisser. Det er ikke en fiks ferdig norsk eller somalisk oppskrift de følger, men de tar litt fra det norske og litt fra det somaliske og krydrer med litt personlig touch, som er deres egne individualiteter.

Individualiteten er det som skiller dem ut og det er den som er viktig for disse individene.

Musti synger f.eks. om dette i sangen «meg selv»

Du kan bare være deg selv, være deg selv. Jeg vil bare være meg selv, være meg selv. [...]. Jeg vil bare være meg selv. Jeg vil ikke være noen andre. Følelser, tanker og regn. Det virker som alle bare babler. Jeg vil, jeg vil, jeg vil jeg vil, jeg vil. Jeg vil leve mitt live. (Musti, Meg selv, 2020)

Videre synger hun om den tiden hun hadde vanskeligheter med å være seg selv.

Det var en tid. Kunne aldri være meg selv. Jeg ville bare være som de. Ingen av mennesker rundt meg fortalte meg om min verdi. Måtte finne mine egne svar for å komme meg hit. Måtte fortelle meg selv at jeg kan bare være meg selv. Livet mitt, karusell. Jeg var tålmodig. Hver dag takknemlig for min family. Ingen her som vi. (Musti, Meg selv, 2020)

Den troen, selvtilliten og håpet til en bedre fremtid, kommer frem hos de som har hatt problemer med annerledesbakgrunn. Altså de som ikke har den tradisjonelle norsk eller vestlig bakgrunnen. Kampen kjempes på to fronter. På den ene siden er det konfrontasjoner om å bryte ut fra tradisjonelle barrierer som setter hindringer for en fullverdig integrasjon i Norge. Det innebærer å ta et oppgjør med de negative sidene av foreldrenes kultur og tradisjoner og gjør det man har lyst til å gjøre for å oppfylle sine egne drømmer. På den andre siden handler det om å ikke miste de positive sidene ved det å ha mange tilhørigheter, som familierelasjoner, kunst og kultur relaterte ting og historier. Mens den først type konfrontasjon skjer internt i gruppen, skjer den andre typen eksternt i storsamfunnet.

Et eksempel på hvordan den interne kampen foregår kan vi se i NRK serien «Rawdah» i sesongavslutningens episode kalt «overraskelse». Møter Mohamed unge norsksomalier i Tøyen. En by hun har bodd før modell eventyret startet. Opplegget var slik at de på salen stilte spørsmål til Mohamed og hun svarte på de spørsmålene som kom fra salen. Et av spørsmålene var:

Spørsmål fra salen: *Hvordan reagerer familien på at du er blitt modell? Blir du godtatt hjemme?*

Mohamed: *Jeg har ikke spurt klanen min om jeg burde bli modell eller ikke. Jeg tror hvis du gjør det, får du nei. Du må bare ta en prat. Hva er det verste de kan gjøre? Spre rykte om at du har blitt modell? Når du er den første i familien til å gjøre noe litt uortodoks, så får du høre det. Du skal ikke begrense deg selv bare fordi en tante kommer til å snakke. Den tanten hadde snakket uansett hva du gjør. De sender meg ikke til Somalia. Det er ikke noe æresdrap. Det er bare noen tanter som snakker over en kapp te. (Mohamed, NRK, Rawdah, 2020, ep, 10. 3:15)*

Unge norsksomaliere befinner seg mellom to tilhørigheter hvor de ikke føler de passer inn helt. På den ene siden er de for norsk for somaliere og de er på den andre siden for somalisk for nordmenn. Ali skriver

Det vanskelegaste med identitetskrise som ramma meg hardt i trettenårsalderen, var at det kjendest som eg var i ein dragkamp mellom somaliarar og etnisk nordmenn. Begge parter ville at eg skulle stå på deira side. Somaliarane bad meg hald fast ved det somaliske- morsmålet, kulturen og livsstilen- mens nordmenn bad meg gløyme alt det og heller gi meg over til den norske kulturen og livsstilen: begynne å gå kledd som venninnene mine. I tillegg var det ei helt anna gruppe som ikkje ønsket å eige meg, men som berre kritiserte det eg allereie var blitt. I denne gruppa var somaliarar som meint eg var altfor fornorska, og nordmenn som mente at eg aldri kom til å bli heilt norsk. Samtidig møtte eg ei gruppe etnisk nordmenn som spurde kvifor eg ikkje følte tilhørsel til Norge, mens ei anna gruppe spurde kvifor eg ikkje drog tilbake dit eg kom frå (Ali, 2018, s. 74)

5.2.3.1 Mine identiteter etter mine premisser

I et avisinnlegg i Aftenposten fra 2017 med overskriften, «Muslim på dine premisser? Aldri», skriver Ali om hvordan hun konstruerer sin egen identitet uavhengig hva andre både etnisk norsk og andre mener. Hun beskriver prosessen i seks punkter hvor hun avklarer myter om henne og hennes bakgrunn og samtidig erklærer hennes individualitet i innlegget. Her er punktene i innlegget

1. *Jeg er meg selv.*

Hvis du på den ene siden forventer at jeg skal være lydig og dydig som en bikkje, eller på den andre siden forventer at jeg skal være stakkarlig og undertrykt, så har jeg en nyhet til deg:

Jeg er ikke ditt sosialt oppkonstruerte fenomen. Jeg er meg selv. Jeg gjør meg ikke til for noen, og jeg lever kun for meg selv. Ofte får jeg høre at min væremåte er banebrytende eller kontroversiell, selv om den ikke er det. Det er fordi fargene mine flyter utover den trange boksen enkelte vil holde meg fanget i. Det er vanskelig for enkelte å innse at jeg rett og slett ikke hører til innen deres ramme.

2. Ikke overlegen

Det finnes enkelte muslimer som føler seg overlegne ikke-muslimer på grunn av sin religion. Til dem vil jeg bare si: Dette er feil. Vi muslimer er ikke hevet over andre på grunn av vår tro. En slik ovenfra og ned-holdning er faktisk selvmotsigende. Koranen lærer oss ikke å tenke så høytidelig om oss selv. Personens helhetlige karakter er det aller viktigste. Du kan faktisk være muslim og samtidig være et råttent menneske. IS er et prakteksempel på det.

3. Mitt rykte - ikke deres

Til de som forteller meg at jeg er en flink muslimsk jente ettersom jeg bruker hijab, eller til de som forteller meg at jeg er en god datter som ikke fører skam over familien. Til dem vil jeg bare si: Jeg bærer ikke andre folks rykte, skam eller ansvar på mine skuldre. Det er enkel matte: Jeg er ikke ansvarlig for noen andre enn meg selv. Jeg bruker ikke hijab for muslimer eller for ikke-muslimer, men for min personlige tro. Jeg er ikke din flinke muslimske jente.

Jeg har ikke telling på hvor mange småjenter som er blitt oppkalt etter meg av somaliske kvinner. Det er en stor ære hver gang, ettersom de mener at jeg er en god datter. Det jeg stusser over derimot, er hvordan jeg får høre: «Hvis du var en vanskelig datter som ikke brydde seg om familien, tenk hvordan det hadde sett ut? Da hadde folk sett på dine foreldre og tenkt dårlige tanker om din familie. Det er bra at du oppfører deg bra.» Grunnen til at jeg misliker dette er: 1) Jeg oppfører meg ikke bra mot min familie fordi jeg er redd for å skade deres rykte, men fordi å være respektfull og kjærlig mot dem gir meg

mye godt. 2) Jeg er ikke ansvarlig for familiens rykte. Jeg er en del av denne familien, men jeg nekter å bære den tunge børen der, ass. Det er en slags hersketeknikk. De prøver å holde deg i sjakk. Gjør du feil, drar du ikke bare deg selv ned, men hele familien, blir man fortalt. Jeg og alle andre som ikke vil finne seg i slike tankegang, må aktivt jobbe mot dem.

4. Ikke forpliktet til alt

Da vi hadde om islam på skolen i år, ble jeg konfrontert av mange av mine ikke-religiøse venner. De pekte ut enkelte voldelige og ekstreme sitater fra Koranen og spurte: «Hvordan kan du like en sånn religion?» Til dem vil jeg si: Jeg er ikke forpliktet til å følge eller like alle reglene/normene i min egen religion. Jeg er ikke et fastlåst eller kompromissløst individ. Jeg er reflektert og glad i middelveier, og jeg ser alltid ting i sammenheng med vår samtid, slik som Koranen legger opp til. Mange ikke-religiøse liker å tenke på oss religiøse som naive. Si meg, hvem bestemte at man ikke kan være både religiøs og reflektert?

5. Mine ikke-muslimske venner

Jeg har enkelte ikke-muslimske venner som etter å ha lest seg litt opp på islamsk lærdom, konfronterer meg med hvorfor jeg gjør ditt og datt når det «strider mot religionen din». De samme folkene hylar «HARAM» foran alle hvis de ser noen av hårstråene mine mens jeg prøver å fikse hijaben. De forteller meg at jeg ikke kan danse fordi muslimske jenter kun dekker seg til på grunn av dyd, og da blir det «selvmotsigende å gjøre ting som tiltrekker deg oppmerksomhet». Dette er slitsomt. Det er nok at jeg blir dratt frem og tilbake av muslimske kvinner og menn som forlanger ditt og datt fra meg, men nå skal jeg heller ikke få fred fra mine ikke-muslimske venner? Til dem sier jeg hver gang: Jeg er muslim på min egen måte. Jeg er min egen herre, kvinne.

6. God og dårlig muslim

Jeg blir fortalt at jeg er en god muslim som dekker meg til, mens min bestevenninne, som ikke dekker seg til, blir fortalt at hun ikke er en god muslim. Til menneskene som tenker slik, vil jeg bare si: Slutt med «god» og

«dårlig» muslim. Kast bort det latterlige og urettferdige barometeret som kun baserer seg på det ytre. Man går ut ifra at jeg er en god muslim fordi jeg dekker meg til, men hva vet folk egentlig om meg? Hvordan vet du at mine motiver er så gode som du skal ha dem til å være? Nettopp! Man vet det ikke! Hvorfor går man da ut ifra at min bestevenninne er en dårligere muslim enn det jeg er? Denne tankegangen irriterer meg like mye som den som knytter klær opp mot frihet.

Det er mange som antar at jeg er undertrykt siden jeg er tilslørt. Jeg mener det er helt idiotisk å måle frihet på hvor mye hud man viser, og på samme måte mener jeg det er idiotisk å måle hvor «god muslim» man er på hvor mye man dekker til. Det er ting som ikke har noe med hverandre, men som altfor mange mennesker knytter opp mot hverandre. Frihet kan man ikke se, man kan bare føle det. Godhet kan man se, men du finner det ikke i klesstil, men i handlinger.

Kontroll fra begge leirer. Som minoritetsungdom i offentligheten har kravet om å assimileres strammet seg rundt halsen min som en nådeløs løkke. Jeg er blitt skjelt ut, fått tilsendt hatbrev, blitt satt opp på en liste over innvandrere som burde bli sendt ut av landet, og jeg har gang på gang blitt presset til å ta av meg hijaben.

Disse folkene diagnostiserer meg som kontrollert, og kuren er ironisk nok deres egen kontroll. (Ali, Muslim på dine premisser? Aldri, 2017)

Det er tosidig kamper hvor unge norsksomalier på den ene siden kjemper mot barrierer som diskriminering og rasisme fra det norskesamfunnet og den vestlige verden. På den andre siden foregår det kamper om frihet og individualitet som kjempes mot konservative minoritetskulturer. Slike problemer kaller Du bois «The Concept of Twoness» (Itzigsohn & Broen, 2020). Når individet har to ulike tilhørigheter og disse er ulike. Hvor det er vanskelig å føle og få tilstrekkelig tilhørighet til noen av dem. Hvor man, for eksempel er for norsk i somalisk miljø og for somalisk i norsk miljø. Unge norsksomalier er på et stadium av identitetsutvikling hvor de har kommet forbi bindestrek identitet, altså norsk-somalisk. De avviser at identitet eller kultur for den saks skyld er så enkelt som å sette det somalisk på den ene og det norske på den andre siden av bindestreken. Det de assosierer seg med ligner på det Eriksen (2001) kaller for «kreolsk identitet», som ikke anerkjenner at det eksisterer noen klart

adskilte kulturer. Eriksen skriver «*Der de rene identitetene setter grenser på omkring en kultur og bindestrekidentiteten omfatter to, er den kreolske identiteten en blanding som har nådd et punkt hvor det ikke lenger lar seg gjøre å operere med bindestrek og grenser*» (Eriksen, 2001, s. 54).

Som et resultat av fremmedgjøring fra begge leierene. Det somaliske og det norske, retter disse unge individene fokus på det individuelle og personlige og danner sin unike identitet, inspirert av begge kulturene. Vi kan se at unge norsksomaliere går gjennom noe som ligner på det Giddens (1991) kaller for «four existential questions». Giddens argumenterer for at det er fire epistemologisk og ontologisk eksistensielle spørsmål som alle individer i sent moderne samfunn må forholde seg til og må svare på. Og de er 1.) eksistensen selv; det å være levende og eksistere på denne jorden. 2.) Det Giddens kaller for «the existential contradiction» det at vi er naturlig vesen, men samtidig skiller oss ut fra naturen i den grad vi er refleksive vesen som er klare over vår temporalitet og at livet en gang kommer til å ta slutt. 3.) Eksistensielle spørsmål er eksistensen av andre likemenn og likekvinner. 4.) Eksistensielle spørsmål angår selvidentiteten og den refleksive bevissthet “(Giddens, 1991, s. 54). Ifølge Giddens trenger alle individer i sent moderne samfunn det han kaller «ontologisk sikkerhet og tillit». Og viktigst av alle tillits former er ifølge Giddens det han kaller for "Basic trust" (Giddens, 1991, s. 38) som tilegnes i tidlig alder under oppveksten. Denne studiens empiri viser at unge norsksomaliere har høy tillitt til sine familier og har nære relasjoner til dem. De ytrer eksplisitt om familien og gjør en stor del av sine identiteter i relasjon til nettopp familien. Den ontologiske sikkerheten som familien sørger for, gjør at disse unge norsksomalierne kan tåle de usikkerhetene og fremmedgjøringen som kommer fra både norsk og somalisk miljøer.

Giddens argumenterer for at individer ikke bare tilpasser en prefikset objektive verden. Men ved å akseptere at det finnes en ekstern, objektiv verden som det ikke er mulig å ha eksisterende individer uten, aksepterer individene samtidig at det finnes selvidentitet som skiller seg ut fra det eksterne objektive verden. Han skriver ” *such acceptance is at the same time the origin of self-identity through the learning of what is not-me* “(Giddens, 1991, s. 42). De tendensene er også å finne i denne studiens empiri. F.eks. når Ali skriver «*Jeg er meg selv*». Eller når Mohamed trosser hva andre somaliere eller andre vestlige mener om hennes modelljobb kombinert med hennes hijabbruk. Når Musti synger «*Du kan bare være deg selv, være deg selv.*». Først ved å innse og akseptere sine annerledes-het både fra det norske og det somalisk, setter disse unge norsksomalierne søkelys på sine individualiteter, sine egne tanker og sine maninger.

Giddens viser til Rainwater sitt argument som handler om når individer legger fokus på sine egne velbehag akkurat nå, så handler det ikke bare om nåtiden, men det er en prosess som starter med nåtiden, «Hvordan har jeg det nå?», som kan gå retrospektiv til spørsmålet «hvorfor føler jeg slik jeg gjør nå?» og som til slutt fører til spørsmålet «hvordan påvirker det jeg gjør nå min fremtid?» og «hvilke fremtider vil jeg leve i?» (Giddens, 1991, s. 70-74). Beck (1992) viser hvordan like muligheter for både menn og kvinner har frigjort individer og sørget for at det har blitt enklere for individer å kunne utvikle seg som selvstendig og fritt individ, uavhengig av kjønn, klasse osv., og på den måten styres dagens samfunn av en "lov" Beck kaller for «*I am I, then I am a man. I am I then I am a woman*» (Beck, 1992, s 105). Slike tendenser er å se også hos unge norsksomaliere. F.eks. tendenser "jeg er meg selv, så er jeg norsk" eller "jeg er meg selv, så er jeg somalisk». Slik kan individer planlegge sin fremtid selv. Og gjøre de nødvendige endringene som de måtte trenge for å leve de ideelle livene. Unge norsksomaliere kjenner på rasisme og diskriminering på kroppen ofte og studiens empiri viser at de er klar over hvorfor det skjer mot dem. Studiens empiri viser også at de aktivt deltar i samfunnsdebatter og diskusjoner for å planlegge bedre fremtid for seg selv og andre i samme situasjon. Blant annet ved å opplyse befolkningen om rasisme og hva rasisme gjør med dem personlig. De tar rasismedebatten i medier og andre steder og de tar jobber som ikke er i overensstemmelse med den kulturen foreldrene har fra hjemlandet. På den måten tar unge norsksomaliere et oppgjør både med rasisme på den ene siden og ortodokse kulturelle framstillinger fra foreldrenes kultur på den andre siden. De krever sin plass i samfunnet.

5.2.4 #Hands off my Hijab

Samfunnsdeltakelsen og aktivismen til disse unge norsksomaliere er global aktivitet hvor individer og grupper som har de samme problemene, søker løsninger og snakker opp for hverandre. Eksempler på slike globale aktiviteter er f.eks. Black Lives Matter bevegelsen og klimabevegelsen. En av studiens deltakere står bak en lignende mobilisering, hands off my hijab. #Hands off my Hijab er en bevegelse som startet i Norge hos Mohamed, men på grunn av sosiale medier har emneknaggen blitt til et globalt fenomen.

Bilde er hentet fra Muslimgirls.com

Kritikken gikk ut på et lovforslag i Frankrike, som ville forby bruk av hijab for kvinner under 18 år og som videre ville forbyr muslimske mødre som bruker hijab i å delta på skole relaterte aktiviteter sammen med barna sine, og samtidig forby bruk av burkini i offentlige svømmehaller og bassenger (Einarsdóttir, 2021). Mohamed skriver en lang og beskrivende tekst og oppfordrer andre til å dele sine historier.

I want to take this opportunity to share the real people that will be effected by this ban and the impact it will have on Muslim Women. I refuse to let this pass down without speaking up, it is the very least we can do for ourselves and each other. We are not alone. Please share your stories! (Mohamed, Instagram, 2021)

Mohamed presiserer sitt perspektiv videre i *Melk og Honning*:

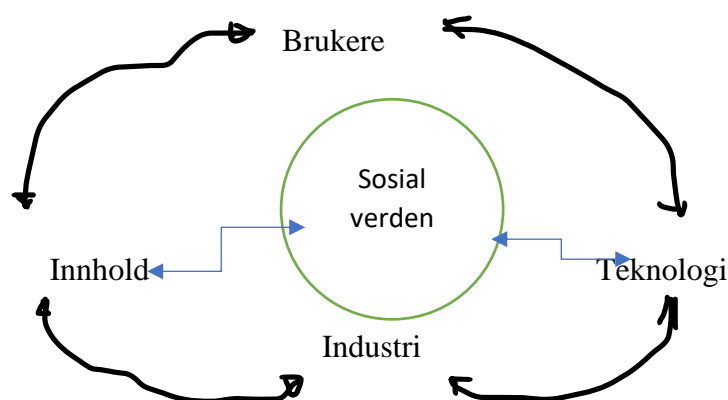
'Jeg er ganske lei av at politikere vedtar lover som påvirker minoritetsgrupper, særlig kvinner, uten å gi oss muligheten til å bli hørt. Vi blir stadig stigmatisert og overkjørt både i politikken, storsamfunnet generelt og innad i miljøene våre. Stemmene våre blir tiett og undertrykkelsen er fra flere hold' Mohamed sitert i (Einarsdóttir, 2021)

Bevegelsen som startet i sosiale medier (Instagram), har blitt tatt opp av tradisjonelle medier som Nettavisen (Nettavisen, 2021) og Dagsavisen (Hoffengh, 2022), og motemagasiner som *Melk & Honning* (Einarsdóttir, 2021) og *Harper's Bazaar* (Mohamed, Hands of my Hijab,

2021). Også internasjonale medier har uttalt emneknaggen og bevegelsen. Store medier som The Guardian og Al Jazeera. The Guardian skriver blant annet dette “Model’s ‘hands off my hijab’ post sparks protest over France’s proposed ban” videre skriver de:

“A Somali-Norwegian model whose Instagram post criticising a proposed ban on the hijab in France went viral has said she wants to fight ‘deeply rooted stereotypes’ against Muslim women. Rawdah Mohamed posted a selfie on Instagram with “hands off my hijab” written on her hand, starting a campaign that has been trending on Twitter, Instagram and TikTok. #Handsoffmyhijab, along with its counterpart #PasToucheAMonHijab, has been taken up by the Olympic fencer Ibtihaj Muhammad and the US congresswoman Ilhan Omar, as well thousands of women internationally. They have used the hashtag to protest against the French senate’s vote to ban anyone under 18 from wearing the garment in public.” (Elan, 2021).

Al Jazeera skriver *“The Somali-Norwegian model campaigning for Muslim women’s rights Al Jazeera speaks to Rawdah Mohamed, the model behind a viral Instagram post during the #HandsOffMyHijab movement”* (Yeung, 2021). Her ser vi et eksempel på at på grunn av den muliggjørende affekten sosiale medier har, er individer ikke bare passive konsumenter av medieinnhold, men at de har mulighet til å delta aktivt i prosessen og til og med lage sine egne medieinnhold som påvirker medieindustrien og medieteknologien og brukerne som videre påvirker innholdet.

Modellen er inspirert av (Croteau & Hoynes, 2019).

Mohamed selv sier til *The Guardian*

“I started the hashtag as I felt the need to humanise the movement. Ethnic minority women are always spoken for. I wished to take back the control of our narratives and tell our stories. The proposed legislation stems from discrimination and deeply rooted stereotypes against Muslim women” Mohamed sitert I (Elan, 2021).

I Bazaar skriver Mohamed

I am a model, a behavioural analyst with a medical background, and a mother. I use my platform to fight for my rights as an ethnic minority woman. I posted the selfie as I felt the need to humanize the movement. I wanted my oppressors to see my face and the women who look like me. They don't get to hide in their luxurious parliament offices and regulate the female body without a fight. I want my face—and all of our faces—to always be remembered. (Mohamed, Hands of my Hijab, 2021)

Disse unge norsksomaliernes forskjellighet blir innrammet og satt i spissen i den vestlige verden. Ofte for å sette søkelyset på norsksomaliernes forskjeller fra vesten, som deres religiøse plagg eller andre eksplisitte forskjeller. Bauman (2001) argumenter for at slike innramminger er for å bekjempe annerledes-heten. Enten ved å jage den vekk eller assimilere den i majoriteten. Han viser også til to strategier som blir brukt når forskjeller skal håndteres i et samfunn, og disse strategiene blir brukt i de forskjellige stedene i Bauman sin teori om «tid og rom». Inspirert av Claude Levi-Strauss argumenterer Bauman (2001) for at de to strategiene «antropoemiske» og «antropofage», hvor den førstnevnte handler om å kaste ut de med fremmedhets egenskaper og den sistnevnte handler om tvungen assimilering (Bauman, 2001, s. 120). «#Handsoffmyhijab» er en respons fra de som har forskjellig klesstil som i dette tilfellet er muslimske kvinner som bruker hijab. Denne saken viser også denne aktivismen foregår på tvers av landegrenser. Mohamed startet emneknaggen i Norge som en respons til et lovforslag som fant sted i Frankrike. The Guardian skriver hvordan aktivismen har blitt adoptert i Frankrike og i USA.

“#Handsoffmyhijab, along with its counterpart #PasToucheAMonHijab, has been taken up by the Olympic fencer Ibtihaj Muhammad and the US congresswoman Ilhan Omar, as well thousands of women internationally.” (Elan, 2021).

Mohamed understreker viktigheten av sosiale medier i Bazaar.

“My hope lies in social media. That is where I speak my truth and meet like-minded people who are shifting the fashion industry. Social media breaks the barrier of

hierarchy that exist in the real world where conversations are more organic. And these dialogues happen across the social ladder. They are far from the stronghold of the gatekeepers, who will soon have no gate to keep.” (Mohamed, Hands of my Hijab, 2021)

Dette lovforslaget som fant sted i Frankrike, kan ses på som en reaksjon til den globaliseringen og utvisking eller i alle fall utfordringen av ideen om nasjonalstater som styres etter homogent kulturelle verdier og skikker. Når globalisering har utfordret dette idealet, kan slike reaksjoner som forbud mot f.eks. hijab forstås som en måte å klamre seg fast på ideen om en nasjonalstat som representerer folk med historisk slektskap. Hall (2020) argumenterer for at denne endringsprosessen har blitt forårsaket av den frie flyten av kapital, økonomisk produksjon, informasjonsflyt og teknologiutvikling (Hall, 2020, s. 87)

5.2.5 Muliggjørende praksiser

Norge er i dag en nasjon av mange forskjellige kulturer. Vi har fått innlemmet mange av disse kulturene inn i samfunnet og diversitet blir sett på av flertallet, som styrke og ikke som svakhet. Ikke for å undervurdere den innvandrers fiendtlige befolkningen som finnes i samfunnet, men disse er i mindre tall. Ali skriver at hun får mye hets, men også mye støtte i samfunnet som gir nye krefter og inspirasjon til å gjøre det hun gjør.

Folk mobiliserer, eg får støtte og solidaritet. Det blir sendt massevis av blomsterbukettar heim til meg. Innboksene mine på sosiale medium blir fylt med lange, varme støttemeldingar som fortel meg at hetsarane er få, og at det store fleirtalet er med meg. Stå på, seier dei (Ali, 2018, s. 88)

Eksempler på disse muliggjørende praksiser er f.eks. Kongens tale i 2016, hvor kongen inviterte politikere, organisasjonsledere og andre innen norsk kulturlivet, til hagefest, på slottsparken (Det Norske Kongehus, 2016). Her holdt Hans majestet Kong Harald hans velkjente tale. Hvor han blant annet sa "Norge er framfor alt mennesker". Og utdypet dette med:

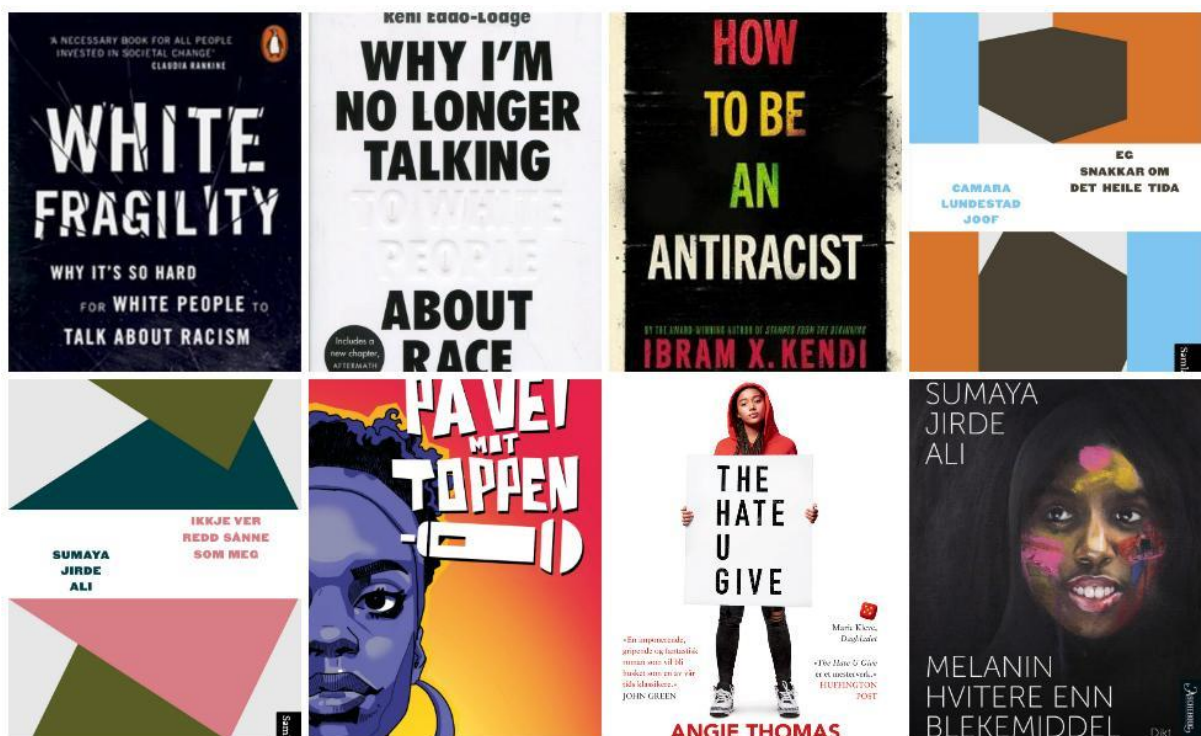
Nordmenn er nordlendinger, trøndere, sørlendinger – og folk fra alle de andre regionene. Nordmenn har også innvandret fra Afghanistan, Pakistan og Polen, Sverige, Somalia og Syria. Mine besteforeldre innvandret fra Danmark og England for 110 år siden. Det er ikke alltid så lett å si hvor vi er fra, hvilken nasjonalitet vi tilhører. Det vi kaller hjem, er der hjertet vårt er – og det kan ikke alltid plasseres innenfor landegrensene.

«Det er ikke alltid så lett å si hvor vi er fra, hvilken nasjonalitet vi tilhører. Det vi kaller hjem, er der hjertet vårt er – og det kan ikke alltid plasseres innenfor landegrensene» (Hans Majestet, Kong Harald V, 2016).

Han avslutter med å si til de frammøtte.

Mitt største håp for Norge er at vi skal klare å ta vare på hverandre. At vi skal bygge dette landet videre – på tillit, fellesskap og raushet. At vi skal kjenne at vi – på tross av all vår ulikhet – er ett folk. At Norge er ett.

I dag har vi folk med forskjellige bakgrunn i de viktigste institusjonene. Representasjonen som er ment for å reflektere det norske samfunnet. Samfunns-kodene endrer seg også i medier. For å synliggjøre dette har jeg tatt med et VG-tips om bøker nordmenn burde lese under disse endrende samfunns-kodene. VG skriver: "Rasisme-opprøret: Her er bøkene du kan lese nå!" (NORLI, 2020), etterfulgt av disse anbefalingene. Jeg har tatt bilde som VG brukte i artikkelen sin.

Selv om det er mye arbeid som gjenstår, så er vi på god vei til å få med alle stemmene i samfunnet i debatten og politikken. I 2021 fikk vi historisk mangfoldig stortingsvalg. Hvor det var 11 stortingsrepresentanter med minoritetsbakgrunn, blant dem en norsksomalisk kvinne ved navn Marian Hussein (SV). Stortingspresidenten og Masud Gharahkhani (Ap), har minoritetsbakgrunn (Majid, VG, 2021). Majid (2021), skriver «Det [Valget] viste, ikke bare at

«vi» har det i oss – men at Norge har det i seg å ta oss imot.» Dette kaller Majid (2021) videre en kvinnerevolusjon.

Norge har fått sine første kvinnelige stortingsrepresentanter født i Somalia, Kurdistan og Sri Lanka. Alle inn på direktemandat ved et stortingsvalg. De slår følge med ringreven Tajik, med foreldre fra Pakistan, og som har sittet på Tinget i 11 år (Majid, 2021).

Dette er et godt eksempel på de samfunnskodene som er i endring og som Applebaum (2021) skriver om i sin artikkel i "The Atlantic". Denne empirien kunne ikke vært mulig uten de praksisene som muliggjør dem. Det er ikke bare unge norsksomaliere som får andreordenssyn på samfunnet og hvordan samfunnet har behandlet minoriteter, men også samfunnet selv reflekterer og tar andreordensrefleksjon for å korrigere i forhold til de endrende kodene. Et slikt eksempel møter vi på i TV2 serien Kasko (Josef & Samuelsen, 2022). Kasko er et norsk komediedrama hvor Josef er serieskaper sammen med Mikael Samuelsen. Serien handler om Jamal (Jonis Josef) som opplever personlig konkurs etter å ha levd et uansvarlig liv med rus og dens økonomiske konsekvenser. For å gjøre noe med dette tar Jamal en jobb i et forsikringsselskap som søker etter en medarbeider med minoritetsbakgrunn for å oppfylle det de kaller "minoritetskvoten". Det interessante i denne serien som også er relevant for denne studien er, hvordan sjefen behandler Jamal og hvordan han følger de samfunns-kodene som jeg skriver om, mens andre medarbeidere ikke behersker dette like godt som sjefen. VGs serieanmelder skriver:

Mentor og sjef Raymond (Dennis Storhøi) prøver så godt han kan å vise seg som globalt medmenneske, og mestrer mer somalisk enn Jamal selv. Kontordama Sissel (Anette Hoff) snakker flytende Kjersti Grini fordi hun ikke vet bedre. Flere andre sliter med rusten hverdagsrasisme i varierende bevisst grad. (BØE, 2022)

Dette er støttet opp av Steger (2013) og hans forståelse av globalisering. Altså globalisering forstått som påvirkning fra flere hold og ikke bare vestlig dominans. Samfunnet har egenskap til å ta både tredje og fjerdeordenssyn og reflektere over disse samfunnsendringene. F.eks. kan vi på en litt forenklet måte si at "woke kulturen" er samfunnet og samfunnsborgere som reflekterer og bruker andreordenssyn på strukturen. Og når kritikken av den våkenkulturen utarter, kan dette forstås som et tredjeordenssyn hvor det oppstår kritikk av kritikken og slik fortsetter det. Det Applebaum (2021) kaller for kanselleringskultur og kritikken av den kan følgelig forstås som tredjeordenssyn. Når mine deltakere skriver tekster og manus om

marginalisering, stigmatisering og forskjellsbehandling, så skriver de om en virkelighet som fra deres ståsted, virker urettferdig ut fra de norske verdiene. Og fordi mangel på likebehandling er i strid med disse verdiene, jobber samfunnet og institusjonene med å tilpasse de forskjellige representasjonene og virkelighetene inn i sine rammeverk og jobber for å integrere disse nye representasjonene og samfunns-kodene inn i institusjonene. Dette er en stadig dynamisk prosess som ofte kommer under mikroskopet og endringer reflekteres over i den offentlige sfæren. Og de nye representasjonene, de nye virkelighetene må opprettholdes, forsvares og redegjøres for når de blir utfordret. Samfunns-kodene opprettholdes på arkivet.

Det er flere måter å opprettholde samfunns-kodene og de nye representasjonene i samfunnet på, «[...] (*Foucault navner eksemplene rituell opplesning, pedagogikk, underholdning, festivaler, offentligheten*), for å minne, for reaktivering (i forlengelse av minne, spørsmålet om hva slags sproggenrer som foreligger, osv.), for tilegnelse (den sosiale distribusjonen av kunnskap) (Neumann, 2021, s. 78). Når Unge norsksomalierere deltar i offentlige debatter eller har andre samfunnsbidrag ved f.eks. å lage serier, skrive sangtekster, tar modelloppdrag eller skrive bøker, så er de med å opprettholde de samfunns-kodene som muliggjør disse praksisene og dermed opprettholder disse. På den måten driver unge ressurssterke norsksomalierere med ikke bare endring av de strukturelle barrierene som setter et hinder for deres fullverdige tilhørighet til det norske samfunnet, men de klarer også å opprettholde de endringene som så langt har blitt gjennomført. Slik kan utviding av «norskheitsbegrepet» forklares diskursivt.

6 Avsluttende refleksjoner og perspektiver

Hensikten med denne studien var å utforske hvordan unge ressurssterke norsksomalierere bruker medier og sosiale medier for å delta i offentlige samfunnsdebatter. Problemstillingen oppgaven svarer på er *Hvordan framstiller høyprofilerte unge norsksomalier seg i samfunnet og hvilke sosiale praksiser har muliggjørende effekt på norsksomalierens samfunnsdeltakelse?* Jeg har sett på hvordan de ytrer og framstiller seg i de utvalgte tekstene, videoene, sangene, TV-seriene osv. Jeg har lagt vekt på de debattene som disse ytringene er inngår i eller er innleiret i. I dette kapitlet vil jeg først presentere hovedfunnene i studien. Dernest vil jeg argumentere for det jeg mener er en tendens til at unge norsksomalierere fremstiller egen identitet som individualistiske, samtidig som de kjemper for gruppe rettigheter for minoriteter.

6.1 Hovedfunn i studien

I analysen fremkommer det tendenser som bekrefter tidligere studier om norsksomalierne. Blant annet at norsksomalierne er en diskriminert, stigmatisert og marginalisert gruppe, som ofte fremstilles med negativt fortegn i norsk media. Analysen viser også at unge ressurssterke norsksomalierne opplever at de er fremmedgjort fra det norske samfunnet, men også fra det somaliske. Studien viser at disse fire norsksomalierne gjør opprør mot fremmedgjøring både fra det norske og det somaliske miljøet. Hovedformålet med studien var å nyansere mediebilde av norsksomalierne, blant annet ved å belyse unge ressurssterke norsksomaliers samfunnsdeltagelse. Det kommer frem tendenser som viser at unge norsksomalierne har klar oversikt over hvordan samfunnet oppfatter dem og et klart engasjement og vilje til å motvirke disse oppfatningene. Fremveksten av sosiale medier muliggjør samfunnsdeltagelse (Croteau & Hoynes, 2019) og analysen viser at studiens deltakere benytter denne muligheten som nye medier tilbyr.

Sosiale medier er det sterkeste verksøyet disse unge norsksomalierne bruker for å komme til ordet. Det som gjør sosiale medier så viktig for studiens deltakere er, fravær av portvakter som gir brukerne direkte tilgang til sine omverdener, og som muliggjør at budskap kan spres og når mange ganske fort. Slik at å mobilisere støtte rundt saker blir enklere (Croteau & Hoynes, 2019). Ved å benytte sosiale medier, får studiens deltakere også mulighet til å få sine saker publisert i andre etablerte medier som inkluderer det unge norsksomalierne deler på sosiale medier i sine dekningsområder. Analysen viser også at, i tillegg til at studiens deltakere har utviklet det Du Bois kaller "second sight", eller andreordenssyn på samfunnet (Itzigsohn & Broen, 2020), har samfunnet også denne egenskapen til å reflektere rundt disse gamle oppfatningene som er om folk med annerledes bakgrunn.

6.2 Diskursfelt og temaområder

Norsksomalierne ytringer og debatter er konsentrert rundt deres annerledes-het og identitetsmarkørene er ofte i fokus i deres samfunnsdebatter. Denne studien viser at de markørene somalierne har, og som skiller seg ut fra det man kan identifisere som "typisk norsk" ofte er brukt av kritikere for å signalisere at somalierne ikke hører hjemme i Norge, blir viktig for norsksomalierne å vedlikeholde. Markører som hijab, og som kan kvalifisere individer som minoritet blir viktig. Med andre ord bruker unge norsksomalierne de samme markørene som blir brukt for å fremmedgjøre dem, til å vise deres individualitet og snur negative

assosiasjoner knyttet til for eksempel hijab til positive assosiasjoner. Når presset fra utsiden blir stort, tenderer norsksomalierne å holde seg fast på de markørene som blir brukt for å presse. Eriksen minner oss på at det er normalt at ytre press skaper indre samhold (Eriksen, 2001, s. 44).

Hijab er en identitetsmarkør som diskuteres mye i vesten, også i Norge. Man kan si at plagget utfordrer det etablerte tankegodset om hvordan en vestlig borger skal se ut. Ifølge Bauman (2006) eksisterer det en samfunnskonstruert objektiv sannhet om hva det vil si å tilhøre vesten. Han kaller det for «moderne romkrig». Formålet er å legge det sosiale rommet under et klart definert offisielt anerkjent kart, hvor alle andre konkurrerende forstillinger og persepsjoner skulle utrykkes (Bauman, 2006, s. 52). Unge norsksomalierne har gjort det til sin oppgave å endre på disse persepsjonene, f.eks. ved å delta i den offentlige debatten som besitter av de stigmatiserte markørene. Et eksempel er hvordan Mohamed ikke tar konvensjonelle valg som «modell og hijabbrukende» eller når Ali bruker hennes posisjoner for å tale kvinners og innvandrernes sak på vegne av dem.

Andre tema som studiens deltakere er opptatt av er tilhørigheten de har til nabolaget og familien, og hvordan dette gir dem den ontologiske sikkerheten de trenger. Videre viser analysen at disse unge norsksomalierne bruker bostedet eller familien som ankerfeste, som gir trygghet og selvtillit til å ta kontroll og definisjonsmakten tilbake. Goffman (1963) viser hvordan individer som blir stigmatisert i samfunnet søker sine likemenn og likekvinner og danner en tilhørighet på bakgrunn av å tilhøre denne gruppen. Denne studien viser at unge norsksomalierne søker andre etniske grupper som er rammet av de samme stigmaene som dem selv, og danner det jeg kalte for innvandrer tilhørighet. Det er ikke bare innvandrer tilhørighet i Norge, men også globalt. Hands of my hijab bevegelsen er et eksempel på slike globale tilhørighetskamper. Dette er i samsvar med tidligere studier som viser at somalierne er aktive samfunnsdeltakere og at deltakelsen både er lokal og internasjonal og transnasjonal (KOK & ROGERS, 2016). Andre studier som (Erdal & Oeppen, 2013) viser hvordan integrasjon og transnasjonalisme har et synergisk forhold. Denne studien bekrefter dette.

6.3 Individ og samfunn

Når unge norsksomalierne på den ene siden opplever fremmedgjøring fra det norske samfunnet for å ikke oppfylle noen eller alle de egenskapene som legges i det vi kan kalle norskhet, mens de på den andre siden opplever fremmedgjøring fra det somaliske for å være for-norskhet. Kan man snakke om bindestrek identiteten og tilhørigheten. Eriksen bruker begrepet

for kreolsk identitet (Eriksen, 2001, s. 54). Unge norsksomalier får problemer med å definere hvor det somaliske ender og det norske begynner. Denne analysen viser at som resultat av dette opererer de unge norsksomalierne med identitet forstått som noe individualistisk. Dette personlige og selvcentrerte fokuset på identitet er inspirert av både det somaliske og det norske, og virker å ha et synergisk forhold eller sammenheng. F.eks. er hijab noe som er brukt av noen av studiens deltakere som et symbol på noe individualistisk som sørger for at de skiller seg ut. Men hijab er også hentet fra det somaliske samfunnet og kulturen. Hijab er også et plagg som samler individer og samfunnet over hele verden. Kun ved å bære på dette plagget gir man uttrykk for at man tilhører en bestemt religion og kultur. Tross alt dette er hijab sett på som noe personlig og individualistisk trekk ved egen identitet. Dette er et forhold mellom individ og samfunn som er gjensidig avhengig av hverandre og gjør at den ene ikke kan eksistere uten den andre.

Analysen viser også at ved å ta en individualistisk tilnærming til identitet, flytter unge norsksomalier ansvaret til de handlende individene, og ikke til gruppen de tilhører som helhet. Dette er i samsvar med samtidsdiagnosene som sosiologer som Beck (1992), Giddens (1991) og Bauman (2001) skriver om. Beck, viser hvordan individer har fått mer frihet i postmodernesamfunn, samtidig som de har fått større ansvar for livene sine og de risikoene som følger med den friheten. (Beck, 1992, s. 128). Unge norsksomalier velger selv de delene av den somaliske kulturen og de delene av den norske kulturen som de integrerer i sin individualistiske identitet. På den måten er de ikke forpliktet til alt, hverken når det kommer til det å være typisk norsk, typisk somalisk eller typisk muslim.

Analysen viser også at ved å ta en individualistisk tilnærming til identitet flytter unge norsksomalier ansvaret på de handlende individene og ikke gruppen de tilhører som helhet. Dette er i samsvar med samtidsdiagnosene som sosiologer som Beck, (1992), Giddens (1991) og Bauman (2001) skriver om. Beck f.eks. viser hvordan individer har fått mer frihet i post modernesamfunn og samtidig har fått ansvaret for livene sine og de risikoene som følger med den friheten. (Beck, 1992, s. 128). Unge norsksomalier velger selv de delen av den somaliske kulturen og de delen av den norske kulturen som de integrerer i sin individualistiske identitets forståelse, og på denne måten er de ikke forpliktet til alt som Ali skriver i en kronikk i Aftenposten.

6.4 Nye virkeligheter og representasjoner

Det er nye virkeligheter og nye representasjoner i samfunnet. Som tidligere nevnt, har samfunnet refleksive egenskaper som gjør at all den fremmedgjøringen som f.eks. unge norsksomaliere opplever blir reflektert over. Som resultat av denne refleksive egenskapen som samfunnet har, i tillegg til individer og grupper som jobber for å synliggjøre disse stigmaene og fremmedgjøringene, har det oppstått nye virkeligheter og nye representasjoner. Dette forårsaker at samfunnet re-distribuerer de posisjonen som gir makt i alle former. Denne re-distribueringen ligner på det Fraser kaller for «affirmative re-distribusjon» av samfunns godene (Fraser & Honneth, 2003, s 72). Affirmative re-distribusjon betyr å tillatte individer og grupper som ble ekskludert fra den anerkjennelsen og de godene som de har rett til, får innpass i markedet. Globalisering har ført til at norskhetsbegrepet er utvidet og Norge er i dag en flerkulturell nasjon som samler folk fra forskjellige kontinenter. Integrasjon betyr ikke bare at nykommere skal lære seg den norske kulturen, men også at Norge også lærer andre kulturer å kjenne. Og disse er integrerte i samfunnsinstitusjonene. De gamle objektive sannhetene om hva det vil si å være norsk er i endring og samfunnet jobber med å inkorporere de nye samfunns-kodene. Nemlig et flerkulturelt norskhetsbegrep som bedre beskriver Norge i 2022.

6.5 Fremtidig videre forskning

Som det fremgår i denne studiens bakgrunns kapittel, trengs det nye forskninger som tar for seg de endrende samfunns-kodene som stadig byr på debatter i samfunnet (Haugsgjerd & Thorbjørnsrud, 2021, s78). Denne studien fokuserer på høyprofilert norsksomaliere. Kanskje kan et eventuelt forskningsopplegg i fremtiden inkludere andre dokumenter produsert av «vanlige» norsksomaliere, dokumenter som ikke er så kjent som de jeg bruker i denne studien. Kanskje da kan man lage en ren diskursanalyse om norsksomalisk samfunnsdeltakelse. Man kan eventuelt lage en komparativ analyse av to minoritetsgrupper og sammenligne deres deltakelse. Denne studien viser tendenser som tilsier at individualitet er den viktigste egenskapen disse deltakerne verdsetter. Det hadde vært fascinerende om noen klarte å utvide parameterne og lage kvantitative forskning om identitet, individualitet og solidaritet i norsksomalisk miljø.

7 Konklusjon

Før jeg begynte med denne masterstudien, hadde jeg en antakelse om at samfunnet tilrettelegger for at minoriteter og dermed norsksomaliere deltar i samfunnsdebatten. Antakelsen ble til på grunn av de samfunnsendringene som skjer foran våre egne øyne. Når nå

denne studien går mot en konklusjon og jeg tenker tilbake på den antakelsen, vil jeg si at den har forsterket seg nå. Norsksomalier møter på mange barrierer, men de er dyktige individer som strategisk velger å delta og endre de strukturelle hindringene som de møter i samfunnet. Studien viser også hvordan unge norsksomalier har internalisert to kulturer og skaper en identitet som er individorientert og hvordan samfunnet tilrettelegger for at de får mulighet til å nettopp gjøre det. Studiens deltakere og deres samfunnsdeltakelse er konsentrert rundt noen temaområder, som hijab, familien, nabolaget, individualitet og kulturelt mangfold.

8 Referanser

- Appiah, K. A. (2006). *Cosmopolitanism*. New York: Penguin Books.
- Appiah, K. A. (2019). *The Lies Taht Blind: Rethinking Identity Creed, Country, Colour, Class, Culture*. London: Profile Books.
- Applebaum, A. (2021, August). THE NEW PURITANS. *The Atlantic*. Hentet fra <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2021/10/new-puritans-mob-justice-canceled/619818/>
- Bauman, Z. (2001). *Flytende Modernitet*. Oslo: Vidarforlaget AS.
- Bauman, Z. (2006). *globalisering og dens menneskelige konsekvenser*. Oslo: Vidarforlaget.
- Bechmann, A., & Lomborg, S. (2012). Mapping actor roles in social media. *new media & society*, 15(5), ss. 765–781. <https://doi.org/10.1177/1461444812462853>
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. (M. Ritter, Overs.) London: SAGE Publications Utd.
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (2000). *Den samfunnskapte Virkeligheten*. (F. Wiik, Overs.) Bergen: Fagbokforlaget.
- Birkelund, G. (2021). Skal europeere begynne å snakke om «raser» igjen? *tidsskrift for samfunnsforskning*, 62(1), ss. 80–86. doi:<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-05>
- Bratberg, Ø. (2017). *tekstanalyse for samfunnsvitenskap* (2. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

- Brochmann, G., & Djuve, A. B. (2013). Multiculturalism or Assimilation? The Norwegian Welfare State Approach. I P. Kivisto, & W. Östen (Red.), *Debating Multiculturalism in the Nordic Welfare States* (ss. 219-245). London: Palgrave Macmillan. Hentet fra <https://ebookcentral-proquest-com.mime.uit.no/lib/tromsoub-ebooks/detail.action?docID=1431390>
- Christensen, O. (2001). Diskriminering og rasisme. I T. H. Eriksen (Red.), *Flerkulturell forståelse* (ss. 98-119). Oslo: Universitetsforlaget.
- Croteau, D., & Hoynes, W. (2019). *Media/Society Technology, Industries, content and Users* (6. utg.). California: SAGE publication Inc.
- Dahlstrøm, H. K. (2013). Problematisk somaliere: Fædrelandvennens dekning. I Ø. Øyvind (Red.), *Innvandrerungdom og mediabruk* (ss. 58-71). Kristiansand: Portal Akademisk.
- Det Norske Kongehus. (2016, 09 01). Hagefest hos Kongeparet. Hentet fra: <https://www.kongehuset.no/nyhet.html?tid=137668&sek=26939>
- Eimhjellen, I., & Ljunggren, J. (2018). Demokratisering av deltakelse gjennom sosiale medier. Sosial ulikhet i nordmenns digitale samfunnsengasjement. I B. Enjolras, & I. Eimhjellen (Red.), *Fra kollektiv til konnektiv handling? Nye former for samfunnsengasjement og kollektiv handling i Norge* (ss. 66-99). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. doi:<https://doi.org/10.23865/noasp.45.ch3>
- ELGAAEN, V. (2021, 04 15). Politiet felt for diskriminering: – Beklager. VG. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/eKrMwl/politiet-felt-for-diskriminering-beklager>
- Engebreetsen, M. (2015, 12 2). Transkulturelle erfaringer i sosiale medier - En studie av diskursive strategier hos norske innvandrere på nett. *Norsk medietidsskrift*, 22(4), ss. 1-22. doi:<https://doi.org/10.18261/ISSN0805-9535-2015-04-02>
- Engebrigtsen, I. I. (2006). Norbert Elias: Makt, skam og sivilisering - Somaliere i eksil og det norske samfunnet. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 47, ss. 109-122. doi:<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-291X-2006-01-05>

- Enjolras, B., & Eimhjellen, I. (2018). Nye former for samfunnsengasjement og kollektiv handling. I B. Eljolras, & I. Eimhjellen (Red.), *Fra kollektiv til til konnektiv handling? Nye former for samfunnsengasjement og kollektiv handling i Norge* (ss. 7-30). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. doi:<https://doi.org/10.23865/noasp.45.ch1>
- Erdal, M. B., & Oeppen, C. (2013, 02 22). Migrant Balancing Acts: Understanding the Interactions Between Integration and Transnationalism. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 6:33, ss. 867-884. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2013.765647>
- Erdal, M. B. (2021). Om å få høre til: en noe avventende og lavmælt tilnærming til rasialisering. I A. H. Haugsgjerd, & K. Thorbjørnsrud (Red.), *Tidsskrift for samfunnsforskning: FAGSYMPOSIUM: STRUKTURELL RASISME* (Vol. 62(1), ss. 87-94). doi:<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-06>
- Eriksen, T. H. (2001). Identitet. I T. H. Eriksen (Red.), *Flerkulturell forståelse* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Eriksen, T. H. (2001). Tilhørighet og integrasjon i multi-etnisk samfunn. I *flerkulturell forståelse* (ss. 22-35). Oslo: Universitetsforlaget.
- Fangen, K. (2006). Assimilert, hybrid eller inkorporert i det etniske? Tilpasning og identifikasjon blant somaliere i Norge. *Sosiologisk tidsskrift*, 14(1), ss. 4-33. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/273080722_Assimilert_hybrid_eller_inkorporert_i_det_etniske_Tilpasning_og_identifikasjon_blant_somaliere_i_Norge
- Fjeldstad, K. B., Omland, S., & Økland, Ø. (2013). Norsk medier fra et norsk-somalisk perspektiv. I Ø. Øyvind (Red.), *Innvandrerungdom og mediabruk* (ss. 72-89). Kristiansand: Portal Akademisk.
- Fraser, N. (2019). *The old is dying and the can not be born*. London: Verso.
- Fraser, N., & Honneth, A. (2003). *redistribution or recognition? A political-philosophical exchange*. (J. Golb, J. Ingram, & C. Wilke, Overs.) London, UK: Verso.

- FRIBERG, J. H., & ELGVIN, O. (2016). Når velferdsstaten bryter tilliten ned: Somaliske innvandrere i møte med NAV. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 57, ss. 257-284. doi: <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2016-03-02>
- Giddens, A. (1991). *Modernity and self-identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes On The Management Of Spoiled Identity*. London: Penguin Group.
- Grenersen, A. (2021, 06 03). I moskeene knegger imamene i skjegget, storfornøyde med hvilket gjennomslag hijaben har fått. *Avisa Nordland*. Hentet fra <https://www.an.no/i-moskeene-knegger-imamene-i-skjegget-storfornoyde-med-hvilket-gjennomslag-hijaben-har-fatt/o/5-4-1419800>
- Hall, S. (2020). *Rase, Etnisitet, Nasjon*. (I. S. Holmes, Overs.) Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring I Samfunnsvitenskapelig Metode* (5. utg.). Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Hammond, L. (2013, feb. 22). Somali Transnational Activism and Integration in the UK: Mutually Supporting Strategies. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 39:6, ss. 1001-1017. doi:10.1080/1369183X.2013.765666
- Haugsgjerd, A. H., & Thorbjørnsrud, K. (2021). Innspill til debatten om strukturell rasisme: potensial, utfordringer og kritikk. (A. H. Haugsgjerd, & K. Thorbjørnsrud, Red.) *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 62(1), ss. 78-80. doi:<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2021-01-04>
- Henriksen, K. (2007). *Fakta om 18 innvandrergupper i Norge*. Oslo: SSB. Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200729/rapp_200729.pdf
- Hermansen, A. S. (2017). Barn av innvandrere i utdanning og arbeidsliv. I I. Frønes, & L. Kjølsvrød (Red.), *Særtrykk av Det norske samfunnet (bind 1,2,3) for BSSI30-samfunnsstruktur i endring universitetet i Stavanger*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Horst, C. (2008). The transnational political engagements of refugees: Remittance sending practices amongst Somalis in Norway. *Conflict, Security & Development*, 8 (3), ss. 318-336. doi:<https://doi.org/10.1080/14678800802323340>

- Horst, C. (2013). The Depoliticisation of Diasporas from the Horn of Africa: From Refugees to Transnational Aid Workers. *African Studies*, 72 (2), ss. 228-244.
doi:<https://doi.org/10.1080/00020184.2013.812881>
- Imdi. (2020). *RAPPORT FRA EKSPERTGRUPPE: Forslag til tiltak for å redusere Covid-19-smitte blant innvandrere*. Retrieved from
<https://www.imdi.no/globalassets/dokumenter/ekspertgruppe-rapport---forslag-til-tiltak-for-a-redusere-covid-19-smitte-blant-innvandrere.pdf>
- Itzigsohn, J., & Broen, K. L. (2020). *THE SOCIOLOGY OF W.E.B. Du Bois: Racialized Modernity and the Global color Line*. New York: New York University Press.
- Kanai, A., & Gill, R. (2020). Woke? Affect, neoliberalism, marginalised identities and consumer culture. *Lawrence & Wishart Ltd*. doi:10.3898/NEWF:102.01.2020
- Kant, E. (2009). *Kritikk av den rene fornuften*. (S. Mathisen, C. Serck-Hanssen, & Ø. Skar, Overs.) Oslo: Pax Forlag A/S.
- Karpe, & Wolde-Mariam, Y. (2012, 11 21). Påfugl. Oslo: Patel & Abdulmaguid Foundation.
Hentet fra <https://genius.com/Karpe-pafugl-lyrics>
- Kenny, K. (2013). What is diaspora? In *Diaspora*. (ss. Diaspora, 2013-07-01). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/actrade/9780199858583.003.0001>
- Kleist, N. (2008, 01 17). Mobilising 'The Diaspora': Somali Transnational Political Engagement. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 34:2, ss. 307-323.
<https://doi.org/10.1080/13691830701823855>
- KOK, S., & ROGERS, R. (2016). Rethinking migration in the digital age: transglobalization and the Somali diaspora. *Global networks*, 17 (1).
doi:<https://doi.org/10.1111/glob.12127>
- Kunnskapsdepartementet. (2021). *RAPPORT FRA EKSPERTGRUPPE: Innvandererbefolkningen under koronapandemien Smitte, vaksine og konsekvenser for integreringen*. Hentet fra

https://www.imdi.no/contentassets/c10db702b4fc4c25b6c0d2073a05617b/innvandrerebefolkningen_under_koronapandemien.pdf

- Lie, B. (2004). *Fakta om ti innvandrergupper*. Oslo: SSB. Hentet fra https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200414/rapp_200414.pdf
- Lied, V. G. (2020, 05 14). Smitten i dei somaliske miljøa meir enn halvert. Likevel kjenner Beegsi på auka stigmatisering. *NRK*. Hentet fra <https://www.nrk.no/norge/smitten-i-dei-somaliske-miljoa-meir-enn-halvert.-likevel-kjenner-beegsi-pa-auka-stigmatisering-1.15012099>
- Little, B. (2015). A growing discontent: class and generation under neoliberalism. I S. Hall, D. Massey, & M. Rustin (Red.), *After Neoliberalism? The Kilburn manifesto* (ss. 85-98). London: Soundings.
- Lovdata. (2022, 01 01). Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskriminering). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>
- NESH. (2019, 02 12). *De nasjonale forskningsetiske komiteene*. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetisk-veileder-for-internettforskning/>
- Neumann, I. B. (2021). *innføring i diskursanalyse mening, materialitet, makt* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Punathambekar , A., & Mohan, S. (2019). Digital Platforms, Globalization and Culture. I J. Curran , & D. Hesmondhalgh (Red.), *Media and Society* (6. utf., ss. 207-221). New York: BLOOMSBURY ACADEMIC. Hentet fra https://www.academia.edu/39303546/Media_and_Society_6th_edition
- Påtalemyndigheten, D. H. (2022). *Nasj-Rapport-TVANGSMIDDELBRUK I MINDRE ALVORLIGE NARKOTIKASAKER*. Riksadvokaten. Riksadvokaten. Hentet fra

<https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2022/02/Nasj-rapport-tvangsmiddelbruk-i-mindre-alv-narkotikasaker.pdf>

Qiu, J. L. (2019). The Global Internet. I J. Curran , & D. Hesmondhalgh (Red.), *MEDIA AND SOCIETY* (6. utg., ss. 3-20). London: BLOOMSBURY ACADEMIC.

doi:<https://doi.org/10.1057/9781137426383>

Riaz, W. (2021, 07 11). For to måneder siden ble Mubarak Omer stoppet av politiet – igjen. Likestillingsombudet vil ha en kvitteringsordning for politisjekker. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/b5RxQ3/for-to-maaneder-siden-ble-mubarak-omer-stoppet-av-politiet-igjen-lik>

Ringdal, K. (2013). *Enhet og Mangfold: samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitative metode* (3. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Ritzer, G., & Jeffrey, S. (2018). *Classical Sociological Theory*. Los angeles: SAGE.

sentralbyrå, S. S. (2021). *Fakft om internett og mobil*. Hentet fra

<https://www.ssb.no/teknologi-og-innovasjon/faktaside#faktaside-sticky-menu>

Solhjell, R. (2019, 01 17). Minoritetsungdom blir oftere stoppet av politiet. *Forskning.no*.

Hentet fra <https://forskning.no/kriminalitet-partner-politihogskolen/minoritetsungdom-blir-oftere-stoppet-av-politiet/1280915>

SSB. (2021). *SSB FAKTA OM Internett og mobil*. Hentet fra <https://www.ssb.no/teknologi-og-innovasjon/faktaside#faktaside-sticky-menu>

SSB, (2020, mars, 09.). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>

SSB. (2021). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. hentet fra

<https://www.ssb.no/befolkning/innvandrer/statistikk/innvandrer-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre>

- Steger, M. (2013). *Globalization: A Very Short Introduction* (3. utg.). Oxford: Oxford University Press. doi:10.1093/actrade/9780199662661.001.0001
- Tjønndal, A., & Fylling, I. (2021). *Digitale forskningsmetoder*. OSLO: CAPPELEN DAMM AKADEMISK.
- Van Hear, N. (1998). *New Diasporas: The Mass Exodus, Dispersal and Regrouping of Migrant Communities*. University of Washington Press.
- Weber, M. (2000). *Makt og byråkrati*. (D. Østerberg, Overs.) Oslo: Gyldendal Akdemisk.
- Ødegård, G., & Takle, M. (2018). Nye former for tilhørighet. Migrantorganisasjoner for barn og ungdom i en norsk sivilsamfunnskontekst. I B. Enjolras, & I. Eimhjellen (Red.), *Fra kollektiv til konnektiv handling? : Nye former for samfunnsengasjement og kollektiv handling i Norge* (ss. 271-295). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. doi:<https://doi.org/10.23865/noasp.45.ch10>
- Økland, Ø. (2013). Somalia og somaliere i Norge. I Ø. Øyvind (Red.), *Innvandrerungdom og mediabruk* (ss. 16-21). Kristiansand: Portal Akademisk.
- Økland, Ø. (2013). introduksjon og bakgrunn. I Ø. Øyvind (Red.), *Innvandrerungdom og mediebruk* (ss. 10-13). Portal akademika.
- Aakvaag, G. C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. oslo: Abstrkt Forlag.

8.1 Empirikilder

Ali, S. J. (2018). *IKKJE VER REDD SÅNNE SOM MEG*. Oslo: Det Norske Samlaget.

Ali, J. S. (2017, 06 12). Muslim på dine premisser? Aldri | Sumaya Jirde Ali. *Aftenposten*.
Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/sid/i/6Om2Q/muslim-paa-dine-premisser-aldri-sumaya-jirde-ali>

Ali, J. S. (2021). *Når jeg ser havet, slokner lyset*. Oslo: Aschehoug.

Arif, & Musti. (2019, 10 04). Mailaika. Oslo: Sony Music Entertainment. Hentet fra
<https://www.azlyrics.com/lyrics/arif/malaika.html>

Blok, Cliffe, & Musti. (2018). *Flamme Bars vol 2*. Zena Løchting Williams Productions.
Hentet fra <https://genius.com/Blok-jd-cliffe-and-musti-flamme-bars-vol-2-lyrics>

Bok365. (2021, 03 28). Det slo meg aldri at jeg kunne bli en forfatter. *Bok365*. Hentet fra
<https://bok365.no/artikkel/det-slo-meg-aldri-at-jeg-kunne-bli-en-forfatter/>

- BØE, T. M. (2022, 02 26). TV-anmeldelse «Kasko»: Full bonusopptjening: En norsk komiserie om livet i forsikringsbransjen som ikke er hysterisk klein? Ja visst. *VG*. Hentet fra <https://www.vg.no/rampelys/tv/i/Ea20na/tv-anmeldelse-kasko-full-bonusopptjening>
- Einarsdóttir, I. E. (2021, 04 07). Den norske modellen Rawdah Mohamed tar avstand fra hijab-forbud: – Overveldende respons. *Melk & Honning*. Hentet fra <https://melkoghonning.no/den-norske-modellen-rawdah-mohamed-tar-avstand-fra-hijab-forbud-overveldende-respons/>
- Elan, P. (2021, 04 25). Model's 'hands off my hijab' post sparks protest over France's proposed ban. *The Guardian*. Hentet fra <https://www.theguardian.com/fashion/2021/apr/25/model-rawdah-mohamed-hands-off-my-hijab-protest-france-ban>
- Habbestad, M. (2020, 12 06). Beskylder Mads Hansen for rasisme: – Jeg tror nesten ikke det jeg hører. *TV2*. Hentet fra <https://www.tv2.no/a/11820716/>
- Hoffengh, S. (2022, 01 07). Rawdahs klassereise: - jeg-har selvtiliten til en-50 år gammel hvit mann. *Dagsavisen*. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/oslo/2022/01/07/rawdahs-klassereise-jeg-har-selvtiliten-til-en-50-ar-gammel-hvit-mann/>
- Johansen, B. T. (2022, 04 01). *NRK TV*. Hentet fra Nytt På Nytt: <https://tv.nrk.no/serie/nytt-paa-nytt/2022/MUHH44001322/avspiller>
- Jonis, J. (2021, 04 14). Jonis Josef om rusbruk, rusreformen og politiet. (T. Ungdom, Intervjuer) Tryggere Ungdom. Hentet fra <https://www.youtube.com/watch?v=jcF6JPQrnWw>
- Josef, J. (2019). Tore sagan. [Podkast]. Oslo. Hentet fra <https://podtail.com/no/podcast/juicy-en-podkast-med-jonis-josef/14-tore-sagen-2019-11-04/>

- Josef, J. (2020). Rawdah Mohamed. [podkast]. Oslo. Hentet fra:
<https://podtail.com/no/podcast/juicy-en-podkast-med-jonis-josef/25-rawdah-mohamed-2020-09-13/>
- Lindmo. (2020, 10 09). 9. oktober 2020. *Lindmo*. Oslo: NRK1. Hentet fra
<https://tv.nrk.no/serie/lindmo/2020/MUH06005520/avspiller>
- Majid, S. (2021, 11 15). Historisk mangfoldig storting. *VG*. Hentet fra
https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/dnLvKX/historisk-mangfoldig-storting?fbclid=IwAR3U8XDQIQkg1Uj8CIdVxjvfSGkY_MN411fBMMyQHB3x0Ki1NwtBYU7osBqw
- Mo Ayn, & Jonas Benyoub (2021). Flagget på brystet. *dunya records*. Hentet fra
<https://genius.com/Mo-ayn-flagget-pa-brystet-lyrics>
- Mohamed, R. (2021, 04 04). Hands of my Hijab. *Rawdis*. Hentet fra
https://www.instagram.com/p/CNQLZaFA5pf/?utm_source=ig_embed&ig_rid=87f618fd-d46a-42bb-992d-d644d9e6f8b2
- Mohamed, R. (2021, 04 22). Model Rawdah Mohamed On Challenging France's Proposed Hijab Ban and #HandsOffMyHijab. *Bazaar*. Hentet fra
<https://www.harpersbazaar.com/culture/politics/a36161757/rawdah-mohamed-hands-off-my-hijab/>
- Musti. (2020, 11 27). en brennende tesla. Oslo: Nora/Sony Music entertainment Norway AS.
 Hentet fra <https://matchlyric.com/musti-en-brennende-tesla/>
- Musti. (2020, 02 07). Flex. Oslo: Nora streams / Sony Music Entertainment Norway AS.
 Hentet fra <https://genius.com/Musti-flex-lyrics>
- Musti. (2020, 02 07). Gro Harlem Brundtland. Oslo: Nora Streams /Sony Music Entertainment Norway AS. Hentet fra <https://genius.com/Musti-gro-harlem-brundtland-lyrics>
- Musti. (2020, 02 07). Lion King. Oslo: Nora streams/ Sony Music entertainment Norway AS.
 Hentet fra <https://genius.com/Musti-lion-king-lyrics>

Musti. (2020, 02 07). Meg selv. oslo: Nora streams/ Sony Music entertainment Norway AS.

Hentet fra <https://genius.com/Musti-meg-selv-lyrics>

Musti. (2020, 12 25). P3X: Isak intervjuer Musti. *Nrk p3*. (I. P. Isak Brodah, Intervjuer) Oslo:

Nrk p3. Hentet fra <https://www.youtube.com/watch?v=q9OGmXzYKok>

Mubashir, N. (2020, 12 13). Den somaliske bølgen. *VG*. Hentet fra

<https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/9OBMaW/den-somaliske-boelgen>

NRK (produdent), & Mubashir, N. (Regisør). (2020). Rawdah. [Serie]. NRK. Hentet fra

<https://tv.nrk.no/serie/rawdah>

Nettavisen. (2021, 04 07). Den norske modellen Rawdah Mohamed tar avstand fra hijab-

forbud: – Overveldende respons. *Nettavisen*. Hentet fra

<https://www.nettavisen.no/livsstil/den-norske-modellen-rawdah-mohamed-tar-avstand-fra-hijab-forbud-overveldende-respons/s/12-95-3424111168>

Nilsen, A. v. (2021, 01 006). Sumaya Jirde Ali har sleppt ned skuldrene. *Areopagos*. Hentet

fra <https://areopagos.no/artikler/les/article/1573585>

NORLI, C. (2020, 06 05). Rasisme-opprøret: Her er bøkene du kan lese nå! *VG*. Hentet fra

[https://www.vg.no/rampelys/bok/i/y3Wk1E/rasisme-opproeret-her-er-boekene-du-kan-lese-naa](https://www.vg.no/rampelys/bok/i/y3Wk1E/rasisme-opproeret-her-er-boekene-du-kan lese-naa)

NRK (2016, 02 28). Latter live. 9. *Spesial: Nykommeraften*. Oslo: NRK3. Hentet fra

<https://tv.nrk.no/serie/latter-live/sesong/2/episode/9/avspiller>

NRK. (2021, 05 06). Hev Stemmen. *Hev Stemmen*. Oslo: NRK. Hentet fra

<https://tv.nrk.no/program/MUHU33000021>

NRK (Produsent), & Samuelsen, M. (Regissør). (2019). Kongen av Gulset. [Serie]. Spark AS

Hentet fra <https://tv.nrk.no/serie/kongen-av-gulset>

Pedersen, B. E., & Hauge, L. R. (2019, 02 26). Sumaya ble kalt «korrupt kakkerlakk» –

retten dømte 71-åring for sjikane. *Dagsavisen*. Hentet fra

<https://www.dagsavisen.no/oslo/nyheter/2019/02/26/sumaya-ble-kalt-korrupt-kakkerlakk-retten-domte-71-aring-for-sjikane/>

Torp, O. (2018, 02 28). Sumaya Jirde Ali. *Torp*. Oslo: NRK TV. Hentet fra <https://tv.nrk.no/serie/torp/2018/NNFA52022818/avspiller>

TV2 (Produsent), & Samuelson, M. (Regissør). (2022). *Kasko* [Serie]. Spark AS. Hentet fra <https://play.tv2.no/programmer/serier/kasko>

Thon, H. T. (2020, 07 23). Sumaya Jirde Ali: – Den offentlige samtalen er ikke truet av identitetspolitikk. *Vårt Land*. Hentet fra <https://www.vl.no/meninger/verdidebatt/2020/07/23/sumaya-jirde-ali-den-offentlige-samtalen-er-ikke-truet-av-identitetspolitikk/>

VG. (2021, 04 05). Vil ha barnehijab-forbud – sliter med å påvise omfanget. *VG*. Hentet fra <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/x3e7eG/vil-ha-barnehijab-forbud-sliter-med-aa-paavise-omfanget>

Yeung, P. (2021, 05 13). The Somali-Norwegian model campaigning for Muslim women's rights. *Aljazeera*. Hentet fra <https://www.aljazeera.com/news/2021/5/13/muslim-women-are-always-left-out-qa-with-rawdah-mohamed>

9 Vedlegg

Bruk av sanger, film, serier og nyhetsartikler i et forskningsprosjekt (SV: meldeskjema)

Emne	Bruk av sanger, film, serier og nyhetsartikler i et forskningsprosjekt (SV: meldeskjema)
Koble til Outlook-element	Klikk her
Fra	Lasse Andre Raa
Til	Towfik Mohamed Nure
Kopi	postmottak@nsd.no
Sendt	7.6.2021, 12:54:52

Emne	Bruk av sanger, film, serier og nyhetsartikler i et forskningsprosjekt (SV: meldeskjema)
Koble til Outlook-element	Klikk her
Fra	Lasse Andre Raa
Til	Towfik Mohamed Nure
Kopi	postmottak@nsd.no
Sendt	7.6.2021, 12:54:52

Hei

Det stemmer at bruk av sanger, avisartikler i nasjonale medier og liknende i forbindelse med en slik diskursanalyse vil falle utenfor personvernlovverkets virkeområde basert på rimelighetsbetraktninger. Vi var i kontakt med Datatilsynet om en liknende problemstilling for noen år siden i forbindelse med et liknende prosjekt, og fikk da følgende tilbakemelding:

Dersom vi skulle svare utelukkende etter å ha tolket lovteksten, så skulle svaret vært: ja, prosjektet er meldepliktig, fordi hovedregelen i lovens § 31 er meldeplikt og at ingen av de unntakene i forskriftens § 7-13 til 7-21 kan sies å komme direkte til anvendelse. Det er dessuten ikke veldig ressurskrevende å sende inn en melding.

Dersom man imidlertid leser lovbestemmelsene i tråd med lovgiverens intensjon ved vedtakelse av personverkegverket, og i tråd med lovens formålsbestemmelse, kan vi ikke si at en melding til tilsynsmyndighetene kunne gi de berørte (bandmedlemmer og offentlige personer) bedre vern mot evt. krenkelse av privatlivets fred. Om denne typen forskningsprosjekter skulle være meldepliktige, ville vi fort ende opp i en situasjon der oppgaver som jus eller humaniora studenter skriver, der de siterer fra kjente forfattere, eller sier noen om hvordan ulike tekster er blitt tolket i tidligere forskning, vurderes som behandling av personopplysninger om de siterte eller omtalte forfatterne.

Vi vurderer dermed at prosjektet ikke er meldepliktig.

Vi anbefaler for øvrig NESHS forskningsetiske veileder for internettforskning: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetisk-veileder-for-internettforskning/>

Ta gjerne kontakt dersom noe er uklart.

Med vennlig hilsen

Lasse Raa

Seniorrådgiver | Senior Adviser

Seksjon for personverntjenester | Data Protection Services

T: (+47) 55 58 20 59

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS | NSD – Norwegian Centre for Research Data

Harald Hårfagres gate 29, NO-5007 Bergen

T: (+47) 55 58 21 17

postmottak@nsd.no www.nsd.no

Fra: Towfik Mohamed Nure <tnu001@post.uit.no>

Sendt: mandag 7. juni 2021 11:01

Til: nsd@nsd.no

Emne: [nsd.nsd] meldeskjema

Hei!

Jeg snakket med en rådgiver hos dere nettopp og vi kom på konklusjon- at jeg ikke trengte å melde min oppgave inn til dere, men heller argumentere for i et vedlegg hvorfor jeg ikke trenger å melde inn.

Grunnen er at jeg skal bruke sanger, film, seirer og andre tekster i en diskursanalyse og disse verkene er offentlige og derfor ikke faller under personloven.

jeg fikk også beskjed om å be om å få en bekreftelse på dette. Så jeg spør om dere kan sende bekreftelse her?

Takk!!

Hislen Nure